

บทที่ ๕

แหล่งที่มาของรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่น

(Source of Local Government Revenues)

องค์การปกครองท้องถิ่นทั้ง ๔ รูป คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สุขาภิบาลและกรุงเทพมหานคร ต่างก็มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีองค์การแยกต่างหากจากราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตั้งได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ผ่านมา และองค์การปกครองท้องถิ่นเหล่านี้จำเป็นต้องบริหารงานภายใต้งบประมาณขององค์การปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ เอง กับบางส่วนซึ่งรัฐบาลกลางจัดสรรเงินช่วยเหลือ เมื่อเป็นเช่นนี้องค์การปกครองท้องถิ่นทั้ง ๔ รูป แบบจึงจำเป็นต้องมีรายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายในการบริหารกิจการภายในท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เจริญรุดหน้าทัดเทียมกับท้องถิ่นอื่น ๆ

จากการที่รัฐบาลท้องถิ่นทุกรูปจำเป็นต้องมีรายได้เป็นของตนเองนี้ นัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่ารายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นนี้เองสามารถเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความเป็นอิสระในการดำเนินงานหรือการกระจายอำนาจทั้งทางด้าน การคลังและการปกครองของรัฐบาลกลางที่มีต่อรัฐบาลท้องถิ่นว่ารัฐบาลมีความจริงจังและความพยายามเพียงใดในการให้ความเป็นอิสระในการดำเนินงานของท้องถิ่นแก่รัฐบาลท้องถิ่นแต่ละรูปเพียงใด

องค์การปกครองท้องถิ่นหรือรัฐบาลท้องถิ่นทุกรูปไม่ว่าจะเป็น เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือกรุงเทพมหานครก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าล้วนมีรายได้มาจากแหล่งสำคัญ ๆ ๒ แหล่ง ด้วยกันคือ

๕.๑ แหล่งที่มาของรายได้ที่เป็นภาษี

๕.๒ แหล่งที่มาของรายได้มิใช่ภาษี

๕.๑ แหล่งที่มาของรายได้ที่เป็นภาษี

รัฐบาลท้องถิ่นทั้ง ๔ ลักษณะ กล่าวคือ รัฐบาลท้องถิ่นรูปเทศบาล, สุขาภิบาล, องค์การบริหารส่วนจังหวัด และ กทม. มีรายได้ที่เป็นภาษีอากรตามที่ได้ตราเป็นพระราชบัญญัติในพระราชกฤษฎีการายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นในแต่ละลักษณะไป เมื่อพิจารณารายละเอียดแล้ว

เราจะพบว่า กฎหมายเกี่ยวกับรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นแต่ละระดับนั้นมีลักษณะซึ่งใกล้เคียงกันมาก โดยจะพบว่า มีกฎหมายรายได้ของเทศบาลเป็นหลัก โดยรัฐบาลท้องถิ่นรูปเทศบาล, สุขาภิบาล, องค์การบริหารส่วนจังหวัด และ กทม. มีรายได้จากภาษีอากรตามพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๗ และพระราชบัญญัติรายได้สุขาภิบาล พ.ศ. ๒๔๙๘ พระราชกฤษฎีการายได้จังหวัด พ.ศ. ๒๔๙๙ สำหรับรัฐบาลท้องถิ่นรูปองค์การบริหารส่วนจังหวัด และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๘๑ สำหรับกรุงเทพมหานคร ดังได้กล่าวแล้วว่า รายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นทั้ง ๔ ลักษณะมีลักษณะใกล้เคียงคล้ายคลึงกันมาก โดยมีกฎหมายรายได้เทศบาลเป็นกฎหมายหลัก โดยรายละเอียดและชนิดหรือประเภทภาษีจะได้มีการศึกษาในรายละเอียดต่อไป

แม้กระนั้น เราอาจสามารถแบ่งแยกรายได้จากภาษีของรัฐบาลท้องถิ่นนี้จากลักษณะของการจัดเก็บออกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- (๑) ภาษีอากรท้องถิ่นจัดเก็บเอง
- (๒) ภาษีอากรที่รัฐบาลกลางเป็นผู้จัดเก็บให้

(๑) ภาษีอากรที่รัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้จัดเก็บเอง

เป็นภาษีซึ่งรัฐบาลท้องถิ่นจัดเก็บเอง ทั้งนี้โดยรัฐบาลกลางได้มอบอำนาจในการจัดเก็บภาษีบางอย่างให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นทุกรูปเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บและนำไปเป็นรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ ภาษีดังต่อไปนี้คือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (House and Rent Tax) ภาษีบำรุงท้องที่ (Land Development Tax) ภาษีป้าย (Signboard Tax) และอากรการฆ่าสัตว์ (Slaughter Duty) โดยภาษีดังกล่าวเหล่านี้เมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะพบว่าผู้ที่จะต้องเสียภาษีประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยตรง หรือได้รับประโยชน์จากการพัฒนาปรับปรุงท้องถิ่น เมื่อเป็นเช่นนี้การที่รัฐบาลกลางจะมอบให้ท้องถิ่นจัดเก็บภาษีประเภทใดบ้างนั้นมักจะมองถึงลักษณะสำคัญ

๒ ประการ คือ ^๑

(๑) คำนึงถึงหลักผลประโยชน์ที่ได้รับ (Benefits Received Principle) กล่าวคือ ประชาชนผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการใช้บริการสาธารณะควรเป็นผู้เสียภาษีอากร

(๒) พิจารณาถึงหลักความสามารถหรือความพยายามในการจัดเก็บ (Tax efforts) ของท้องถิ่น

(๒) ภาษีอากรที่รัฐบาลกลางเป็นผู้เก็บให้

เป็นภาษีซึ่งรัฐบาลกลางโดยกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ เป็นผู้จัดเก็บให้ท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บและเพื่อประโยชน์ในการกระจายรายได้เพื่อความเสมอภาค โดยอาจแยกภาษีอากรที่รัฐบาลกลางจัดเก็บให้ออกเป็น ๒ ลักษณะคือ

(๒.๑) ภาษีอากรที่รัฐบาลกลางเป็นผู้เก็บให้ทั้งจำนวนแล้วจัดสรรให้แก่ท้องถิ่น (Shared Tax) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมหรือตามความจำเป็นของท้องถิ่น ได้แก่ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน โดยรัฐบาลกลางจัดสรรหรือแบ่งให้แก่เทศบาล ร้อยละ ๕๐ ตามพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๑๐ แห่งกฎหมายดังกล่าว กำหนดไว้ว่า

"มาตรา ๑๐ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ หรือล้อเลื่อนที่จัดเก็บได้ในจังหวัดใดให้ปันให้แก่เทศบาลในจังหวัดนั้นร้อยละห้าสิบแห่งยอดเงินที่เก็บได้ในปีก่อน ถ้าจังหวัดใดมีเทศบาลหลายเทศบาล ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัดนั้นจัดแบ่งให้แก่เทศบาลนั้น ๆ"

ส่วนที่เหลืออีกร้อยละห้าสิบให้เป็นรายได้ของแผ่นดิน และจัดสรรให้กับสุขาภิบาล

^๑ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม, การคลังท้องถิ่นและการกระจายอำนาจการคลังในประเทศไทย (กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๒๒) หน้า ๒๐๔.

ตามพระราชบัญญัติรายได้สุขาภิบาล พ.ศ. ๒๔๔๘ มาตรา ๑๑ แห่งกฎหมายดังกล่าว กำหนดไว้ว่า

"มาตรา ๑๑ ภาษีและค่าธรรมเนียมมรณนธ์หรือลื้อเลื่อนที่จัดเก็บได้ในจังหวัดใด ให้แก่สุขาภิบาลในจังหวัดนั้นร้อยละยี่สิบห้าแห่งยอดเงินที่เก็บได้ในปีก่อน ในการขึ้นรายได้ตามวรรคก่อน ถ้าจังหวัดใดมีสุขาภิบาลหลายแห่งให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัดนั้นจัดแบ่งให้แก่สุขาภิบาลแห่งละเท่า ๆ กัน"

และจัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยละยี่สิบห้า เช่นเดียวกับสุขาภิบาล สำหรับกรุงเทพมหานครนั้นรัฐบาลกลางจัดสรรให้โดยถือตาม พ.ร.บ. รายได้เทศบาล มาตรา ๑๐ กล่าวคือ รัฐบาลกลางจัดสรรให้แก่กรุงเทพมหานครร้อยละห้าสิบ เช่นเดียวกับเทศบาลอื่น ๆ

(๒.๒) ภาษีอากรที่ให้อำนาจท้องถิ่นเก็บร่วมกับรัฐบาลกลาง กล่าวคือ ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นเก็บเพิ่มจากที่รัฐบาลกลางจัดเก็บ (Surcharged Tax) ภาษีที่เข้าลักษณะดังกล่าวที่เป็นรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นได้แก่

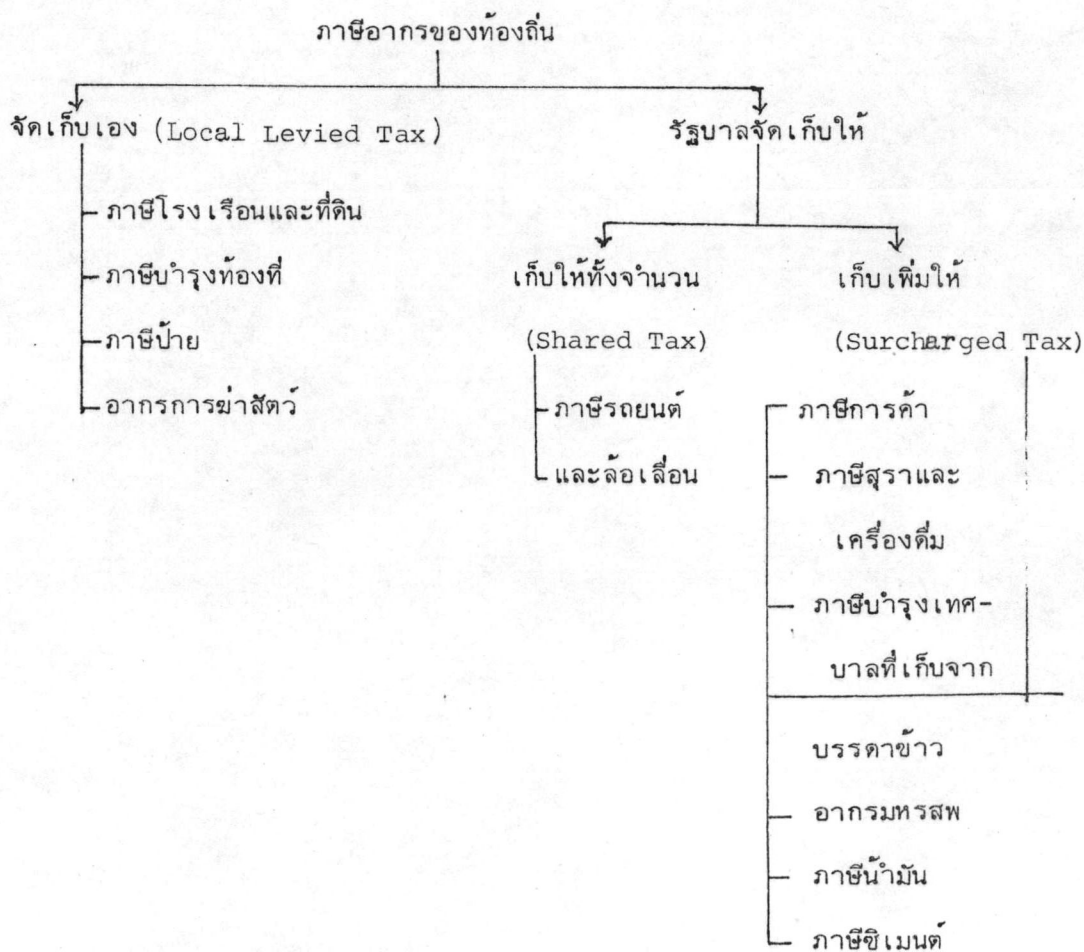
- ก. ภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากร
- ข. ภาษีสู่ราและเครื่องดื่มตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสู่ราและภาษีเครื่องดื่ม
- ค. อากรมหรสพ
- ง. ภาษีบำรุงเทศบาลซึ่งเก็บจากบรรดาข้าว
- จ. ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร
- ช. ภาษีซิเมนต์ (ปัจจุบัน)
- ซ. ภาษีการพนัน

โดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. รายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๔๗ พ.ร.บ. รายได้สุขาภิบาล พ.ศ. ๒๔๔๘ พระราชกฤษฎีการายได้จังหวัด พ.ศ. ๒๔๔๘ ส่วนท้องถิ่นสามารถออกกฎหมายและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของภาษีอากรและค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้คือ ภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากร, ภาษีสู่ราและเครื่องดื่มอากรมหรสพ สำหรับภาษี

บํารุงเทศบาลที่เรียกเก็บจากบรรดาข้าว นั้นต้องเสียเพิ่มจากอากรขาออกตามกฎหมายว่าด้วย พิกัดอัตราศุลกากร ใน ๒ อัตราดังนี้

สำหรับข้าวกล้องและข้าวขาว หนึ่งร้อยกิโลกรัมต่อหนึ่งบาท และข้าวเปลือกปลาย ข้าว และรำข้าวหนึ่งร้อยกิโลกรัมต่อห้าสิบสตางค์ โดยให้ท้องถิ่นรูปเทศบาล สุขาภิบาล และ กรุงเทพมหานครมีรายได้จากภาษีนี้ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่ได้รับรายได้จากภาษี ประเภทนี้, ภาษีนํ้ามันและผลิตภัณฑ์นํ้ามันซึ่งทำใน ราชอาณาจักรให้รัฐบาลท้องถิ่นเก็บเพิ่มจาก ผู้ผลิตนํ้ามันในราชอาณาจักรในอัตราร้อยละ ๑ ปัจจุบันมีภาษีซีเมนต์อีกชนิดหนึ่งด้วย แต่ใน ที่นี่จะไม่นำมาพิจารณาเพราะเป็นภาษีที่เพิ่งมีการจัดเก็บ

จากที่กล่าวมา เป็นการพิจารณาถึงแหล่งที่มาของรายได้ที่ได้มาจากภาษีอากร (Tax Revenues) ซึ่งเราสามารถนำมาเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

กล่าวโดยสรุปรัฐบาลท้องถิ่นทั้ง ๔ รูป มีรายได้จากภาษีอากรด้วยกัน ๑๐ ชนิดคือ

๑. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
๒. ภาษีบำรุงท้องที่
๓. ภาษีป้าย
๔. อากรการฆ่าสัตว์
๕. ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
๖. ภาษีบำรุงท้องที่เก็บจากบรรดาข้าว
๗. ภาษีการค้า
๘. ภาษีสุราและเครื่องดื่ม
๙. อากรมหรสพ
๑๐. ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน

โดยมีรายละเอียดดังจะกล่าวต่อไปนี้

๕.๑.๑ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (House and Rent Tax)

ภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็นภาษีที่เก่าแก่ที่สุดชนิดหนึ่งในบรรดาภาษีทั้งหลายที่รัฐบาลท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดเก็บมา ทั้งเทศบาล, สุขาภิบาล, องค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานครโดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. รายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๗ สำหรับท้องถิ่นรูปเทศบาล พ.ร.บ. รายได้สุขาภิบาล พ.ศ. ๒๔๙๘ และ พระราชกฤษฎีการายได้จังหวัด พ.ศ. ๒๔๙๘ และ พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘ ตามลำดับ โดยที่รัฐบาลท้องถิ่นรูปเทศบาลเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่เก่าแก่ที่สุด และได้มีการเริ่มนำเอาภาษีโรงเรือนและที่ดินออกมาใช้ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๔๔๘ แต่ในต่อนั้นเราเรียกว่า "ภาษีโรงเรือน" ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้เปลี่ยนมาใช้เป็นภาษีโรงเรือนและที่ดิน ตามพระราชบัญญัติโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕

๔) การประเมินภาษี (Tax Assessment)

ให้ถือเอาค่ารายปี (Rental Value) ของปีที่ล่วงมาแล้วนั้นเป็นหลักสำหรับการคำนวณค่าภาษีซึ่งจะต้องเสียในปีต่อมา^๑ ขั้นตอนในการประเมินภาษีอาจกล่าวโดยสรุปได้ตามขั้นตอนดังนี้คือ ๑. พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศให้ผู้รับประเมินซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไปรับแบบพิมพ์จากกรมการอำเภอหรือพนักงานเทศบาล ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันประกาศ ๒. ผู้รับประเมินหรือผู้เช่าและผู้ครอบครองรายการแสดงทรัพย์สินตามความเป็นจริงและส่งคืนภายในกำหนดวันประกาศไปยังกรมการอำเภอ ๓. พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาตรวจสอบแสดงรายการหากจำเป็นต้องมีรายการเพิ่มเติมสามารถเรียกให้ผู้ประเมินนำพยานหลักฐานมาสนับสนุนข้อความในรายการนั้นได้ ๔. ให้อำนาจเจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะเข้าไปตรวจตราทรัพย์สินได้ด้วยตนเองต่อหน้าผู้รับประเมิน ผู้เช่าหรือผู้ครอบครองหรือผู้แทน โดยผู้รับประเมิน ผู้เช่าหรือผู้ครอบครองต้องได้รับแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรให้ทราบภายในเวลา ๔๘ ชั่วโมงก่อนตรวจ ๕. เมื่อได้ไต่สวนตรวจตราแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะกำหนดประเภทแห่งทรัพย์สินตามมาตรา ๖, ค่ารายปีแห่งทรัพย์สินและค่าภาษีที่จะต้องเสีย, แล้วให้แจ้งรายการที่กำหนดไว้นั้นไปยังพนักงานเก็บภาษี และเจ้าพนักงานเก็บภาษีก็แจ้งต่อให้ผู้รับประเมินทราบโดยเร็ว และผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินตามที่จะกล่าวต่อไปนี้จะต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินภายใน ๔๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินจากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน คือ

- (๑) ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินให้ทรัพย์สินดังกล่าวแก่ผู้อื่นเช่า
หรือ (๒) ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินใช้ทรัพย์สินดังกล่าวเพื่อเก็บสินค้าหรือประกอบกิจการอุตสาหกรรม
หรือ (๓) ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว ให้ญาติ พ่อ แม่ หรือผู้อยู่อาศัย หรือใช้ในกิจการอื่น ๆ

^๑ มาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. ๒๔๗๕

๑) ฐานภาษี (Tax Base)

พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินพุทธศักราช ๒๔๗๕^๑ กำหนดไว้ว่า "โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นๆ" กำหนดเป็นฐานภาษีโดยคำว่า "ที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ" หมายความว่าที่ดินซึ่งปลูกโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ และบริเวณต่อเนื่องกันซึ่งตามปกติใช้ไปด้วยกันกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ

๒) อัตราภาษี (Tax Rate)

สำหรับภาษีโรงเรือนและที่ดิน (House and Rent Tax) ตามความใน พ.ร.บ. ภาษีโรงเรือนและที่ดินฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้กำหนดอัตราภาษีไว้ในอัตราร้อยละ ๑๒.๕๐ ของค่ารายปี ซึ่งลดลงจากเดิมเคยเก็บในอัตราร้อยละ ๑๕ ของค่ารายปี

๓) ค่ารายปี หมายถึง "จำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้น ๆ สมควรจะให้เช่าได้ในปีหนึ่ง ๆ ถ้าทรัพย์สินนั้นให้เช่า ท่านว่าค่าเช่านั้นเป็นหลักคำนวณค่ารายปี (Rental Value) แต่ถ้ามิเหตุอันบ่งให้เห็นว่า ค่าเช่านั้นมีใช้จำนวนเงินอันสมควรจะให้เช่าได้ในปีหนึ่ง ๆ ไชร์ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจแก้ไขหรือคำนวณค่ารายปีเสียใหม่^๒ หรือในกรณีที่ไม่สามารถจะพิจารณาจากค่าเช่าได้ อาจพิจารณาจากราคาตลาดของทรัพย์สินนั้น ๆ โดยกำหนดให้ค่ารายปีร้อยละ ๕ แห่งราคาของทรัพย์สินนั้น สำหรับโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างที่ใช้ในการก่อตั้งเครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ในการอุตสาหกรรม หรือเตรียมการต่าง ๆ ให้คิดอัตรา ๑ ใน ๓ ของอัตราภาษีธรรมดา^๓

^๑ พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. ๒๔๗๕, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๔๘ หน้า ๕๑ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๔๗๕, มาตรา ๖.

^๒ พ.ร.บ. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. ๒๔๗๕ มาตรา ๘ แก้ไขเปลี่ยนแปลงโดยมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. ภาษีโรงเรือนและที่ดินแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๕.

^๓ มาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. ๒๔๗๕.

๕) การค้างชำระ

ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินจากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษี ผู้รับประเมินยังไม่มาชำระภาษีให้ถือว่าเป็นการค้างชำระตามมาตรา ๔๒ แห่ง พ.ร.บ. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยกำหนดอัตราเพิ่มจำนวนภาษีที่ต้องชำระเพิ่มขึ้น ดังอัตราต่อไปนี้

(๑) ถ้าชำระไม่เกินหนึ่งเดือนนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในใบแจ้งการประเมิน ให้เพิ่มร้อยละสองครึ่งแห่งค่าภาษีที่ค้าง

(๒) ถ้าเกินหนึ่งเดือนแต่ไม่เกินสองเดือน ให้เพิ่มร้อยละห้าแห่งค่าภาษีที่ค้าง

(๓) ถ้าเกินสองเดือนแต่ไม่เกินสามเดือน ให้เพิ่มร้อยละครึ่งแห่งค่าภาษีที่ค้าง

(๔) ถ้าเกินสามเดือนแต่ไม่เกินสี่เดือน ให้เพิ่มร้อยละสิบแห่งค่าภาษีที่ค้าง

และถ้าภาษีและเงินที่เพิ่มขึ้นนั้นมิได้ชำระภายในสี่เดือน นับแต่วันพ้นกำหนดที่ระบุไว้แล้วให้พนักงานเก็บภาษีส่งตาม พ.ร.บ. วิธีพิจารณาความแพ่ง ร.ศ. ๑๒๗ ให้ยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระ เพื่อจะได้เอาเงินมาเสียภาษี ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่าย โดยมีต้องขอให้ศาลสั่งหรือออกหมายยึด และถ้าค่าภาษีค้างอยู่และยังมิได้ชำระขณะเมื่อทรัพย์สินได้โอนกรรมสิทธิ์ไปเป็นของเจ้าของใหม่โดยเหตุใด ๆ ก็ตาม ท่านว่าเจ้าของคนเก่าและคนใหม่เป็นลูกหนี้ค่าภาษารวมกัน^๑

๖) ข้อยกเว้น (Tax Exemptions)

ทรัพย์สินต่อไปนี้ กฎหมายยกเว้นให้ไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน^๒

^๑ พ.ร.บ. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน มาตรา ๔๒ - ๔๕.

^๒ พ.ร.บ. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๕, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๔๘ หน้า ๒๕๘. ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๔๗๕, มาตรา ๓.

- (๑) พระราชวังอันเป็นส่วนของแผ่นดิน
- (๒) ทรัพย์สินของรัฐบาล ซึ่งใช้ในกิจการของรัฐบาลหรือสาธารณะ
- (๓) ทรัพย์สินของโรงพยาบาลสาธารณะและโรงเรียนสาธารณะ

ซึ่งกระทำการอันมิใช่เพื่อผลกำไรส่วนบุคคล และใช้เฉพาะในการรักษาพยาบาลและในการศึกษา

- (๔) ทรัพย์สิน ซึ่งเป็นศาสนสมบัติอันใช้เฉพาะในศาสนกิจอย่างเดี่ยว หรือที่อยู่ของสงฆ์
- (๕) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งปิดไว้ตลอดปีและเจ้าของมิได้อยู่เอง หรือให้ผู้อื่นอยู่นอกจากคนเฝ้า หมายถึงทรัพย์สินของเอกชนที่มีได้นำมาใช้
- (๖) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ซึ่งเจ้าของอยู่เอง หรือให้ผู้เฝ้ารักษาและซึ่งมิได้ใช้เป็นทีไว้สินค้าหรือประกอบการอุตสาหกรรม

๗) บทกำหนดโทษ

ในพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฉบับปี พ.ศ. ๒๔๗๕^๑ ได้กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดเข้าลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ใดละเลยไม่แสดงข้อความตามมาตรา ๒๐ ว่าด้วยการกรอกแสดงรายการทรัพย์สิน วันแต่จะ เป็นด้วยเหตุสุดวิสัย ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

(๒) ผู้ใดโดยรู้อยู่แล้วหรือจงใจละเลยไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกของเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่แจ้งรายการเพิ่มเติมรายละเอียดยิ่งขึ้น เมื่อเรียกร้อง ไม่นำพยานหลักฐานมาแสดง หรือไม่ตอบคำถามเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซักถามตามความในมาตรา ๒๑ และ ๒๒ ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

^๑ พ.ร.บ. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน มาตรา ๔๖ - ๔๘.

(๓) ผู้ใด

(ก) โดยรู้อยู่แล้วหรือจงใจยื่นข้อความเท็จ หรือตอบคำถามด้วยอันเป็นเท็จหรือนำพยานหลักฐานเท็จมาแสดง เพื่อหลีกเลี่ยงการคำนวณค่ารายปีแห่งทรัพย์สินตามที่ควรกีด

(ข) โดยความเท็จ โดยเจตนาละเลย โดยฉ้อโกง โดยอุบาย โดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดทั้งสิ้นที่จะหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการคำนวณค่ารายปีแห่งทรัพย์สินของตนตามที่ควรกีด

ท่านว่าผู้ที่มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ที่กล่าวมาแล้วเป็นรายละเอียดของภาษีโรงเรือนและที่ดินที่ตราไว้ในพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. ๒๔๗๕ และฉบับแก้ไขปี พ.ศ. ๒๔๗๕ และเป็นรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นทั้ง ๔ รูป โดยรัฐบาลท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่จัดเก็บเอง แล้วนำไปเป็นรายได้ของท้องถิ่น ๆ นั้น ๆ ตามพระราชบัญญัติ รายได้ของท้องถิ่นแต่ละลักษณะไปตั้งได้กล่าวแล้วในตอนต้น

๔.๑.๒ ภาษีบำรุงท้องที่ (Land Development Tax)

ภาษีบำรุงท้องที่เป็นภาษีที่เรียกเก็บจากผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือผู้ครอบครองในที่ดินซึ่งมิได้มีเอกชนผู้ใดถือกรรมสิทธิ์ โดยที่ดินซึ่งต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ รวมความตลอดถึงทางน้ำ บ่อน้ำ และสระน้ำด้วย หรืออีกนัยหนึ่งภาษีบำรุงท้องที่ก็คือ ภาษีที่ดินในอดีตนั่นเอง กล่าวคือ ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชได้มีการจัดเก็บภาษีอากรมากมายหลายชนิด แต่รายได้ส่วนใหญ่มาจากภาษีที่จัดเก็บอันเกี่ยวเนื่องกับที่ดินเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมาแต่ครั้งโบราณ รายได้ของประชากรส่วนใหญ่จึงมาจากการเกษตรกรรม เมื่อเป็นเช่นนี้ที่ดินย่อมมีความสำคัญและเป็นเครื่องชี้วัดความมั่นคงของบุคคล ดังจะเห็นได้จากระบบศักดินาในสมัยโบราณ เจ้าขุนมูลนายในสมัยนั้น มักจะได้รับพระราชทานที่ดินตามฐานันดรศักดิ์ หรือเป็นกำนัลความดีความชอบแก่บุคคลจากความสำคัญของที่ดินนี้เอง ในสมัยต่อมาจึงมีความเห็นว่าควรที่จะจัดเก็บภาษีจากที่ดิน เพราะที่ดินเป็นแหล่งกำเนิดทรัพยากรต่าง ๆ และเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญยิ่ง และโรคทรัพย์ย่อมเกิดจากที่ดินดังนั้นจึงควรให้มีการ

เรียกเก็บภาษีที่ดินเพื่อเป็นรายได้ของรัฐบาล และเป็นการบังคับให้มีการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังกล่าวแล้วข้างต้นว่า ภาษีที่เก็บจากที่ดินในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชได้มีการจัดเก็บมานานแล้ว โดยมีการแยกการจัดเก็บออกเป็นภาษีต่าง ๆ หลายลักษณะ เช่น อากรค่านา ภาษีค่าไร่ยาสูบ ภาษีค่าไร่อ้อย อากรสมพัตสร^๑ และภาษีโรงเรือนและที่ดิน ซึ่งภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตย ก็มีการประกาศใช้ประมวลรัษฎากร พ.ศ. ๒๔๔๑ ขึ้นแทน และตามประมวลรัษฎากรได้บัญญัติการจัดเก็บภาษีที่ดินขึ้นใหม่ เรียกว่า "เงินช่วยบำรุงท้องที่" โดยไม่ถือว่าเป็นภาษีชนิดหนึ่ง เพราะมิได้มีการเก็บเข้าเป็นเงินผลประโยชน์ของแผ่นดิน และไม่รวมอยู่ในงบประมาณแผ่นดิน โดยรัฐบาลจะนำเงินช่วยบำรุงท้องที่นี้ไปใช้ตามความพอใจ เช่นเดียวกับภาษีอื่นไม่ได้ เพราะกฎหมายได้กำหนดให้นำเงินที่จัดเก็บได้นี้ไปใช้จ่ายบำรุงท้องที่ที่เก็บได้โดยเฉพาะ ได้แก่ เขตตำบล อำเภอ จังหวัด หรือเขตเทศบาล แต่เก็บได้น้อยมาก เพราะมีอัตราต่ำ ไม่พอใช้จ่ายบำรุงท้องที่ให้เป็นขึ้นเป็นอันได้ ในที่สุดจึงยกเลิกการจัดเก็บเงินช่วยบำรุงท้องที่ และเรียกเก็บ "ภาษีบำรุงท้องที่" ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๔๔ แทน และให้ถือว่าเงินที่จัดเก็บได้นี้ต้องนำไปรวมอยู่ในงบประมาณรายรับของแผ่นดิน

ภาษีบำรุงท้องที่นี้ เดิมมอบหมายให้กรมสรรพากรกระทรวงการคลัง เป็นผู้จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร และตามพระราชบัญญัติรายได้ พ.ศ. ๒๔๔๗ ภาษีบำรุงท้องที่สำหรับที่ดินในเขตเทศบาล จึงได้โอนมาเป็นรายได้ของเทศบาล และภาษีสำหรับที่ดินที่อยู่ในเขตสุขาภิบาล ก็โอนให้เป็นรายได้ของสุขาภิบาลตามนัยแห่งพระราชบัญญัติรายได้สุขาภิบาล ๒๔๔๘ ส่วนภาษีที่ดินที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาล กรมสรรพากรก็ยังมีหน้าที่จัดเก็บตามเดิม โดยต้องกันเงินที่เก็บได้ไว้สำหรับใช้จ่ายในการบำรุงท้องที่ในเขตจังหวัดนั้น ๆ

^๑ อากรสมพัตสร คืออากรส่วนใหญ่ที่เก็บจากขนาดของสวน และจำนวนต้นไม้ยืนต้นในสวน แล้วนำมาประเมินหาจำนวนอากรที่ต้องเสีย และเก็บจากเจ้าของสวนนั่นเอง

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๘^๑ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ แยกออกจากประมวลรัษฎากร และเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดเก็บจากเดิมให้กรมสรรพากรเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น มาเป็นให้ราชการส่วนท้องถิ่น เป็นผู้จัดเก็บเอง โดยเริ่มดำเนินการจัดเก็บตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน และยังคงกำหนดให้เป็นรายได้ของท้องถิ่นนั้น ๆ เหมือนเดิม ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้มีพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๖ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้ว่าราชการจังหวัดและภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้จากที่ดินในเขตกรุงเทพมหานครให้เป็นรายได้ของกรุงเทพมหานคร

๑) ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ จะต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎหมายปีละหนึ่งครั้งสำหรับที่ดินแปลงนั้น ผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีให้แก่ส่วนราชการท้องถิ่น ได้แก่บุคคลต่อไปนี้

๑. ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินหรือผู้มีการมสิทธิ์ในที่ดินหรือครอบครองที่ดิน ซึ่งยังมีได้มีเอกชนผู้ใดถือกรรมสิทธิ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีใด ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปีนั้นจากราคาปานกลางของที่ดิน^๒

๒. ผู้ซึ่งได้รับโอนที่ดินที่ค้างภาษีบำรุงท้องที่ จะต้องรับผิดชอบร่วมกับเจ้าของที่ดินเดิมสำหรับภาษีบำรุงท้องที่ที่ไม่ได้ชำระย้อนหลังไป ๕ ปี

๒) ฐานภาษี (Tax Base)

สำหรับภาษีบำรุงท้องที่กฎหมายกำหนดให้ถือเอา ราคาปานกลาง

^๑ ดูพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๙๔ ฉบับพิเศษ หน้า ๖ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๘ หรือดูใบสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กฎหมายไทย, หน้า ๓๑๙.

^๒ พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๘๒ ตอนที่ ๙๔ ฉบับพิเศษ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๘ มาตรา ๗.

ของที่ดินที่ถือครองเป็นฐานภาษี โดยที่ราคาปานกลางในที่นี้คือ ราคาที่ดินในตำบลหรือหน่วย
นั้น ๆ ที่ซื้อขายกันครั้งสุดท้ายไม่น้อยกว่า ๓ ราย ในระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี ก่อนวันที่ราคา
มาคำนวณตัวเฉลี่ยเป็นราคาปานกลาง แต่ถ้าไม่มีการซื้อขายที่ดินดังกล่าวให้ถือเอาราคาที่ดิน
ของบริเวณใกล้เคียง ซึ่งมีสภาพและทำเลที่ดินคล้ายคลึงกัน เป็นบรรทัดฐานในการคำนวณ

ลักษณะที่ดินซึ่งจะต้องเสียเงินภาษีบำรุงท้องที่

บุคคลใดมีกรรมสิทธิ^๑ ในที่ดิน หรือครอบครองอยู่ในที่ดิน ซึ่งไม่เป็นกรรม
สิทธิ์ของเอกชนคนใด บุคคลนั้นมีหน้าที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ตามอัตราภาษีบำรุงท้องที่ที่ตรา
ไว้ในพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ นอกจากนี้จะเป็นที่ดินที่เข้าลักษณะที่ได้รับการยกเว้น

ที่ดินที่ได้รับการลดหย่อนภาษีบำรุงท้องที่

(๑) ที่ดินซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยของตนเอง หรือใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ของตน
เอง หรือประกอบกิจกรรมประเภทไม้ล้มลุกของตนเอง กฎหมายระบุว่า บุคคลธรรมดา ซึ่ง
เป็นเจ้าของที่ดินแปลงเดียว หรือหลายแปลงก็ตามที่อยู่ในจังหวัดเดียวกัน ให้ได้รับการลดหย่อน
ไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

- (๑.๑) ถ้าเป็นที่ดินที่อยู่นอกเขตเทศบาล หรือนอกเขตสุขาภิบาล
หักลดหย่อนได้ ๕ ไร่
- (๑.๒) ถ้าเป็นที่ดินในเขตเทศบาลตำบลหรือในสุขาภิบาล หักลด
หย่อน ๑ ไร่
- (๑.๓) ถ้าเป็นที่ดินในเขตเทศบาลเมืองหักลดหย่อน ๒๐๐ ตารางวา
หรือครึ่งไร่
- (๑.๔) ถ้าเป็นที่ดินในเขตเทศบาลนคร หักลดหย่อน ๑๐๐ ตารางวา
หรือ $\frac{๑}{๔}$ ไร่

^๑ เมื่อกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองของผู้เสียภาษีบำรุงท้องที่ได้ออนตกไปยังบุคคลอื่นโดย
เหตุใด ๆ ก็ตาม ผู้รับโอนมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการเสียภาษีบำรุงท้องที่

ที่ดินตามข้อ (๑.๑), (๑.๒), (๑.๓) และ (๑.๔) ถ้ามีสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งใช้เป็นสถานการค้าหรือให้เช่าด้วยไม่ได้รับการหักลดหย่อนสำหรับที่ดินที่มีสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งใช้เป็นสถานการค้าหรือให้เช่านั้น

(๒) ในกรณีบุคคลหลายคนมีกรรมสิทธิ์ร่วมกัน หรือครอบครองร่วมกันในที่ดินซึ่งอยู่ในท้องที่หลายจังหวัด ได้รับการลดหย่อนร่วมกันได้แต่จังหวัดเดียว ตามหลักเกณฑ์ข้างต้นแล้วแต่กรณีไป

(๓) ในกรณีที่บุคคลคนเดียวมีที่ดิน ซึ่งอยู่ในท้องที่หลายจังหวัด ได้รับการลดหย่อนเพียงจังหวัดเดียวตามหลัก เกณฑ์ที่กล่าวข้างต้น แล้วแต่กรณี

(๔) ที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูก ถ้าในปีล่วงมาแล้วการเพาะปลูกในบริเวณนั้นเสียหายมากผิดปกติ หรือทำการเพาะปลูกไม่ได้ ด้วยเหตุอันพ้นวิสัยที่จะป้องกันได้ โดยทั่วไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจพิจารณาเวนหรือลดหย่อนภาษีบำรุงท้องที่ให้เป็นกรณีพิเศษอีกได้

๓) ข้อยกเว้นที่ดินที่ไม่ต้องเสียภาษี

ที่ดินซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ที่กฎหมายได้กำหนดยกเว้นให้ที่ดินบางประเภทไม่ต้องเสียภาษี ได้แก่ที่ดินที่เข้าลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินที่เป็นตัวพระราชวังอันเป็นส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

(๒) ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และที่ดินของรัฐบาลซึ่งใช้ในกิจการของรัฐบาลหรือสาธารณะโดยมิได้หาประโยชน์

(๓) ที่ดินของราชการส่วนท้องถิ่นที่ใช้ในกิจการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือสาธารณะโดยมิได้หาผลประโยชน์

(๔) ที่ดินที่ใช้เฉพาะการพยาบาลสาธารณะ การศึกษา หรือการกุศลสาธารณะ

(๕) ที่ดินที่ใช้เฉพาะศาสนกิจในศาสนาหนึ่ง หรือวัดวาอาราม หรือสำนักสงฆ์ หรือที่ธรณีสงฆ์ หรือสถานวัดบาคหลวง สถานพักผ่อนศาสนา หรือที่ศาลเจ้า โดยมิให้ผลประโยชน์

(๖) ที่ดินที่ใช้เป็นสุสานและฌาปนสถาน

(๗) ที่ดินที่ใช้ในการรถไฟ การประปา การไฟฟ้า ท่าเรือของรัฐ หรือ
ที่ใช้เป็นสนามบินของรัฐ^๑

(๘) ที่ดินซึ่งใช้ต่อ เนื่องจากโรง เรือนที่ต้อง เสียภาษีโรง เรือนและที่ดินอยู่
แล้ว

(๙) ที่ดินของ เอกชน เฉพาะส่วนที่ เจ้าของที่ดินยินยอมให้ทางราชการจัด
ใช้สาธารณประโยชน์ โดยเจ้าของที่ดินมิได้ใช้หวังหาผลประโยชน์ในที่ดิน เฉพาะส่วนนั้น

(๑๐) ที่ดินที่ เป็นที่ตั้งที่ทำการขององค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนาญ
พิเศษของสหประชาชาติ หรือองค์การระหว่างประ เทศอื่น ในเมื่อประเทศไทยมีข้อผูกพันให้ยก
เว้นตามอนุสัญญาหรือข้อตกลง

(๑๑) ที่ดินที่ เป็นที่ตั้งที่ทำการของสถานทูต หรือสถานกงสุล ทั้งนี้ให้เป็นไป
ตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติกัน

(๑๒) ที่ดินตามที่กำหนดในกฎกระทรวงของกระทรวง การคลัง

๔) การตีราคาปานกลางของที่ดินเพื่อการเสียภาษี

(๑) ให้มีคณะกรรมการพิจารณาตีราคาปานกลางของที่ดินในตำบลหนึ่ง ๆ
ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งบุคคลในท้องถิ่นนั้น ดังต่อไปนี้

(๑.๑) ในกรณีที่ดินในเขตเทศบาลให้มีสรรพากรจังหวัดหรือผู้แทน
๑ คน นายอำเภอ ๑ คน เทศมนตรีหรือผู้แทน ๑ คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่สภาเทศบาลเห็นสมควร
๑ คน รวมเป็น ๔ คน

(๑.๒) ในกรณีที่ดินในเขตสุขาภิบาล ให้มีสรรพากรจังหวัดหรือผู้แทน
๑ คน นายอำเภอ ๑ คน กรรมการสุขาภิบาล ๑ คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการสุขา
ภิบาลเห็นสมควร ๑ คน รวมเป็น ๔ คน

^๑ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๕๖ ประกาศ ณ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๑๕.

(๑.๓) ในกรณีที่ดินนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลให้มีสรรพากร
จังหวัดหรือผู้แทน ๑ คน นายอำเภอ ๑ คน กำนัน ๑ คน รวมเป็น ๔ คน

ทำหน้าที่เป็นผู้ตีราคาปานกลางที่ดินในตำบลหนึ่ง ๆ แต่ถ้าราคาที่ดินในเขตนั้นแตกต่างกันมาก คณะกรรมการฯ มีอำนาจกำหนดเขตเป็นหน่วย ๆ ภายในตำบลนั้น เพื่อประโยชน์ในการตีราคาปานกลางให้เที่ยงธรรมได้

(๒) การตีราคาปานกลางของที่ดินนั้น โดยปกตินำเอาราคาที่ดินในตำบลหรือหน่วยนั้น ๆ ที่ซื้อขายกันครั้งสุดท้ายไม่น้อยกว่า ๓ ราย ในระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี ก่อนวันตีราคา มาคำนวณถัวเฉลี่ยถือเป็นราคาปานกลาง แต่ถ้าไม่มีการซื้อขายที่ดินดังกล่าวข้างต้น การตีราคาปานกลางของที่ดินถือเอาราคาที่ดินของตำบล หรือหน่วยที่ใกล้เคียง ซึ่งมีสภาพและทำเลที่ดินคล้ายคลึงกันมาคำนวณถือเป็น ราคาปานกลาง และการตีราคาปานกลางนั้น ห้ามมิให้คำนวณราคาโรง เรือนสิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งเพาะปลูกเข้าด้วย

(๓) เมื่อคณะกรรมการฯ ตีราคาปานกลางแล้วจะได้เสนอไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้ประกาศราคาปานกลางของที่ดินนั้นไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ และที่ตำบลนั้น ๆ

ถ้าผู้เสียภาษีไม่เห็นพ้องด้วยกับราคาปานกลางนั้น และมีความประสงค์จะคัดค้านก็ยื่นอุทธรณ์ได้ โดยปฏิบัติตามวิธีอุทธรณ์ในเรื่องภาษีเงินได้โดยอนุโลม เว้นแต่กำหนดเวลาซึ่งจะยื่นอุทธรณ์ให้ทำภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับแจ้งการประเมิน โดยยื่นอุทธรณ์แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด

การอุทธรณ์ไม่ถือว่าเป็นการทูลเกล้าฯ คือต้องเสียภาษีภายในกำหนด เว้นแต่จะได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้รอคำวินิจฉัยอุทธรณ์ได้

ระยะเวลาตีราคาปานกลาง

กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการตีราคาที่ดินทุกรอบระยะเวลา ๔ ปี

แต่กฎหมายก็ให้อำนาจที่จะตราค่าบ่อยครั้งกว่านั้นก็ได้ ถ้าเห็นราคาที่ดินเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ก็ไม่เคยมีการตราค่าบ่อยกว่า ๔ ปีต่อครั้ง และกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศราคาปานกลางของที่ดินภายในเดือนตุลาคมของปีที่มีการตราค่าที่ดิน เพื่อเปิดโอกาสให้มีการอุทธรณ์จากเจ้าของที่ดินภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันประกาศ

๕) อัตราภาษี (Tax Rate)

อัตราภาษีบำรุงท้องที่ที่จะต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นอัตราภาษีที่น่าสนใจ และน่าสังเกตมากกฎหมายหนึ่ง เพราะไม่ได้กำหนดอัตราเป็นร้อยละ แต่กำหนดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนโดยจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับราคาปานกลางของที่ดิน โดยแยกชั้นของที่ดินออกเป็นถึง ๔๓ ชั้น เช่นที่ดินราคาปานกลางระหว่างไร่ละ ๓,๐๐๐ - ๓,๕๐๐ บาท จะเสียภาษี ๑๗.๕๐ บาทต่อไร่, ระหว่างไร่ละ ๓๐๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาท จะเสียภาษีไร่ละ ๓๕๐ บาทต่อไร่ เป็นต้น ดังปรากฏอยู่ในบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ ตารางที่ ๕.๑ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับประเภท

๖) การยื่นแบบแสดงรายการ

การยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีบำรุงท้องที่ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) การเสียภาษีบำรุงท้องที่สำหรับที่ดินที่อยู่ในเขตเทศบาล หรือนอกเขตเทศบาลที่ไม่มีกำหนด ผู้มีกรรมสิทธิในที่ดินหรือครอบครองอยู่ในที่ดิน ซึ่งไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนคนใด อันมีหน้าที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีนั้นตามแบบพิมพ์ของเทศบาล หรือกรมสรรพากรแล้วแต่กรณี ต่อเจ้าพนักงานสำรวจ ณ ที่ทำการเทศบาล หรือที่ว่าการอำเภอ ซึ่งที่ดินแปลงนั้น ๆ ตั้งอยู่ ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่นายกเทศมนตรี หรือนายอำเภอประกาศให้ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษี (ประกาศครั้งหนึ่ง ๆ ให้ใช้ได้ ๔ ปี) แต่ถ้าในระยะเวลา ๔ ปีนั้น มีการตราค่าปานกลางที่ดินใหม่ อาจต้องยื่นแบบแสดงรายการนั้นใหม่ตามประกาศก็ได้

(๒) บุคคลที่เป็นเจ้าของที่ดินขึ้นใหม่ หรือจำนวนเนื้อที่ดินเดิมได้เปลี่ยนแปลงไป หรือได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอันเป็นเหตุให้มีการลดหย่อนและอัตราภาษีบำรุงท้องที่สำหรับที่ดินเปลี่ยนแปลงไป ให้เจ้าของที่ดินยื่นแบบแสดงรายการหรือแจ้งการเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ ๕.๑

บัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่

ตามมาตรา ๗

ชั้น	ราคาปานกลางของที่ดิน	ภาษีไร่ละ		หมายเหตุ
		บาท	ส.ต.	
๑	ไม่เกินไร่ละ ๒๐๐ บาท	-	๕๐	(๑) ที่ดินที่ใช้
๑	เกินไร่ละ ๒๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๔๐๐ บาท	๑	-	ประกอบการรกรกกรรม
๓	เกินไร่ละ ๔๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๖๐๐ บาท	๒	-	เฉพาะประเภทไม้ลูก
๔	เกินไร่ละ ๖๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๘๐๐ บาท	๓	-	ให้เสียถึงอัตรา แต่ถ้า
๕	เกินไร่ละ ๘๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๑,๐๐๐ บาท	๔	-	เจ้าของที่ดินประกอบ
๖	เกินไร่ละ ๑,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๑,๒๐๐ บาท	๕	๕๐	การรกรกกรรมประเภท
๗	เกินไร่ละ ๑,๒๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๑,๔๐๐ บาท	๗	-	ไม้ล้มลุกนั้นด้วยตนเอง
๘	เกินไร่ละ ๑,๔๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๑,๖๐๐ บาท	๘	-	ให้เสียอย่างสูงไม่เกิน
๙	เกินไร่ละ ๑,๖๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๑,๘๐๐ บาท	๙	-	ไร่ละ ๕ บาท
๑๐	เกินไร่ละ ๑,๘๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๒,๐๐๐ บาท	๑๐	-	(๒) ที่ดิน ที่ทิ้งไว้ว่าง
๑๑	เกินไร่ละ ๒,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๒,๒๐๐ บาท	๑๑	-	เปล่าหรือไม่ได้ทำประโยชน์
๑๒	เกินไร่ละ ๒,๒๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๒,๔๐๐ บาท	๑๒	-	ประโยชน์ตามควรแก่
๑๓	เกินไร่ละ ๒,๔๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๒,๖๐๐ บาท	๑๓	-	สภาพของที่ดินให้
๑๔	เกินไร่ละ ๒,๖๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๒,๘๐๐ บาท	๑๔	-	เสียเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่า
๑๕	เกินไร่ละ ๒,๘๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๓,๐๐๐ บาท	๑๕	-	
๑๖	เกินไร่ละ ๓,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๓,๕๐๐ บาท	๑๗	๕๐	
๑๗	เกินไร่ละ ๓,๕๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๔,๐๐๐ บาท	๒๐	-	
๑๘	เกินไร่ละ ๔,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๔,๕๐๐ บาท	๒๒	๕๐	
๑๙	เกินไร่ละ ๔,๕๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๕,๐๐๐ บาท	๒๕	-	
๒๐	เกินไร่ละ ๕,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๕,๕๐๐ บาท	๒๗	๕๐	
๒๑	เกินไร่ละ ๕,๕๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๖,๐๐๐ บาท	๓๐	-	
๒๒	เกินไร่ละ ๖,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๖,๕๐๐ บาท	๓๒	๕๐	
๒๓	เกินไร่ละ ๖,๕๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๗,๐๐๐ บาท	๓๕	-	
๒๔	เกินไร่ละ ๗,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๗,๕๐๐ บาท	๓๗	๕๐	
๒๕	เกินไร่ละ ๗,๕๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๘,๐๐๐ บาท	๔๐	-	
๒๖	เกินไร่ละ ๘,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๘,๕๐๐ บาท	๔๒	๕๐	
๒๗	เกินไร่ละ ๘,๕๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๙,๐๐๐ บาท	๔๕	-	
๒๘	เกินไร่ละ ๙,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๙,๕๐๐ บาท	๔๗	๕๐	
๒๙	เกินไร่ละ ๙,๕๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๑๐,๐๐๐ บาท	๕๐	-	
๓๐	เกินไร่ละ ๑๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๑๕,๐๐๐ บาท	๕๕	-	
๓๑	เกินไร่ละ ๑๕,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๒๐,๐๐๐ บาท	๖๐	-	
๓๒	เกินไร่ละ ๒๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๒๕,๐๐๐ บาท	๖๕	-	
๓๓	เกินไร่ละ ๒๕,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๓๐,๐๐๐ บาท	๗๐	-	
๓๔	เกินไร่ละ ๓๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๔๐,๐๐๐ บาท	๘๐	-	

บัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ (ต่อ)

ตามมาตรา ๗

ชั้น	ราคาปานกลางของที่ดิน	ภาษีไร่ละ		หมายเหตุ
		บาท	ส.ต.	
๓๕	เกินไร่ละ ๔๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๕๐,๐๐๐ บาท	๕๐	๕๐	
๓๖	เกินไร่ละ ๕๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๖๐,๐๐๐ บาท		๑๐๐	
๓๗	เกินไร่ละ ๖๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๘๐,๐๐๐ บาท		๑๕๐	
๓๘	เกินไร่ละ ๘๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท		๒๐๐	
๓๙	เกินไร่ละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท		๒๕๐	
๔๐	เกินไร่ละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท		๓๐๐	
๔๑	เกินไร่ละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท		๓๕๐	
๔๒	เกินไร่ละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท ถึงไร่ละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท		๔๐๐	

(๑) สำหรับราคาปานกลางของที่ดิน
๕๐๐,๐๐๐ บาทแรกให้เสียภาษี
๔๐๐ บาท

(๒) สำหรับราคาปานกลางของที่ดิน
ส่วนที่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้
เสียทุก ๆ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ต่อ
๑๐๐ บาท เศษของ ๑๐๐,๐๐๐
บาท ถ้าถึง ๕๐,๐๐๐ บาท ให้
ถือเป็น ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถ้าไม่
ถึง ๕๐,๐๐๐ บาท ให้ปัดทิ้ง

แปลงต่อเจ้าพนักงานประเมินภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้กำหนดให้เจ้าพนักงานสำรวจทำการสำรวจ และให้เจ้าพนักงานสำรวจเป็นผู้ยื่นแบบแสดงรายการแทนเจ้าของที่ดินในแปลงที่ทำการสำรวจนั้น ก็ให้เจ้าของที่ดินแจ้งต่อเจ้าพนักงานสำรวจภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน และเจ้าพนักงานสำรวจยื่นแบบแสดงรายการที่ดินต่อเจ้าพนักงานประเมินภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเจ้าของที่ดิน

ถ้าหากเจ้าของที่ดินไม่ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินภายในเวลาที่กำหนด ก็จะต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละ ๑๐ ของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ เว้นแต่กรณีที่เจ้าของที่ดินได้ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินก่อนที่เจ้าพนักงานประเมินจะได้แจ้งให้ทราบถึงการละ เว้นนั้นก็จะต้องเสียเงินเพิ่มเพียงร้อยละ ๕ ของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ หรือในกรณีที่ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินโดยไม่ถูกต้องทำให้จำนวนเงินที่จะต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ลดน้อยลง ก็จะต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละ ๑๐ ของภาษีบำรุงท้องที่ที่ประเมินเพิ่มเติม เว้นแต่กรณีที่เจ้าของที่ดินได้มาขอแก้แบบแสดงรายการที่ดินให้ถูกต้องก่อนที่เจ้าพนักงานประเมินจะแจ้งการประเมิน

๗) การสำรวจรังวัดพื้นที่ดิน

ในการสำรวจรังวัดพื้นที่ดิน ผู้ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ที่ต้องชี้เขตบอกจำนวนพื้นที่ดิน และให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานตามสมควร

ผู้ใดไม่ชี้เขตหรือไม่ยอมบอกจำนวนพื้นที่ดิน หรือชี้ หรือบอกจำนวนพื้นที่ดินขาดจำนวนที่เป็นจริง เจ้าพนักงานสำรวจอาจสำรวจเอาเองตามที่รู้เห็นว่าถูกต้อง ดังมีรายละเอียดปรากฏอยู่ในกฎกระทรวง ดังนี้คือ

(๑) การสำรวจรังวัดพื้นที่ดินสำหรับที่ดินที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลที่มีกำนัน เมื่อเจ้าพนักงานสำรวจจะทำการสำรวจรังวัดพื้นที่ดินในท้องที่ใดเมื่อใด นายอำเภอจะประกาศให้ผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือครอบครองอยู่ในที่ดิน ซึ่งไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนคนใดอันมีหน้าที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ไปชี้ขาดแจ้งจำนวนพื้นที่ดินแก่เจ้าพนักงานสำรวจตามวันและเวลาที่กำหนด ทั้งนี้จะปิดประกาศนั้นไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอบ้านกำนัน และที่ชุมชนในตำบลนั้น ๆ ล่วงหน้าเป็นเวลาพอสมควร (เจ้าพนักงานจะสำรวจลงในใบนำ เป็นรายแปลงๆ ละฉบับ แต่ถ้ามีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือครอบครองอยู่ในที่ดิน ซึ่งไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนคน

ใดในที่ตำบลเดียวกัน และอยู่ในหน่วยเดียวกันหลายแปลง จะสำรวจลงในใบนำรวมกันฉบับเดียว)

(๒) ถ้าที่ดินแปลงใดมีโฉนด หรือหนังสือสำคัญตามกฎหมายว่าด้วย การออกโฉนดที่ดิน ให้ถือจำนวนพื้นที่ดินตามที่ปรากฏในโฉนดหรือหนังสือสำคัญนั้น

(๓) การสำรวจพื้นที่ดินครั้งหนึ่งให้ใช้ได้ ๔ ปี แต่ถ้ามีการตีราคา ปานกลางที่ดินใหม่ เจ้าพนักงานสำรวจจะทำการสำรวจรังวัดพื้นที่ดินนั้น ๆ ใหม่ก็ได้

(๔) ถ้าที่ดินต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ของผู้ใดเปลี่ยนแปลง เป็นเหตุ ให้ต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น หรือผู้ใดมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือครอบครองอยู่ในที่ดิน ซึ่งไม่เป็น กรรมสิทธิ์ของเอกชนคนใดขึ้นใหม่ ผู้นั้นต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานสำรวจแห่งท้องถื่น ซึ่งที่ดิน แปลงนั้นตั้งอยู่ภายในกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่ดินแปลงนั้นได้เปลี่ยนแปลง หรือมีกรรมสิทธิ์ ขึ้นใหม่

๘) การตรวจสอบจำนวนพื้นที่ดิน

ในการตรวจสอบ เจ้าพนักงานสำรวจอื่นซึ่งมิใช่กำนันจะได้ทำการตรวจ สอบจำนวนพื้นที่ดิน ตามที่มีผู้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีบำรุงท้องที่ไว้แล้ว หรือที่เจ้าพนักงาน สำรวจได้ทำการสำรวจไว้แล้วว่า เป็นการถูกต้องหรือไม่

การแจ้งให้เสียภาษี

ในการแจ้งให้ผู้ต้อง เสียภาษีบำรุงท้องที่มาชำระค่าภาษีและกำหนด วัน แจ้งให้ชำระ เงิน มีดังนี้

- สำหรับที่ดินที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล หรือนอกเขตเทศบาลที่ไม่มี กำนัน

(๑) สำหรับปีแรกของการตีราคาปานกลางที่ดินนายกเทศ มนตรีหรือนายอำเภอจะได้แจ้ง เป็นหนังสือให้ผู้ต้อง เสียภาษีนำเงินมาชำระ ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ทำการเทศบาลแล้วแต่กรณี และกำหนดวันที่ผู้เสียภาษีได้รับหนังสือนั้น เป็นวันแจ้งให้มา ชำระเงินค่าภาษี

(๒) สำหรับปีที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ ของการตีราคาปานกลางที่ ดิน นายกเทศมนตรีหรือนายอำเภอแจ้งโดยประกาศล่วงหน้าให้ผู้ต้อง เสียภาษีนำเงินมาชำระ

ณ ที่ว่าการอำเภอหรือที่ทำการเทศบาลแล้วแต่กรณี และกำหนดเอาวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ของปีภาษีบำรุงท้องที่ประจำปีนั้น เป็นวันแจ้งให้ชำระ เงินค่าภาษี

- สำหรับที่ดินที่ตั้งอยู่นอก เขตเทศบาลที่มีกำหนด

(๑) สำหรับปีแรกของการตีราคาปานกลางที่ดินนายอำเภอจะแจ้งโดยประกาศล่วงหน้าให้ผู้ต้องเสียภาษีนำเงินมาชำระ ณ ที่ว่าการอำเภอ และให้กำหนดวันแจ้งโดยระบุไว้ในประกาศนั้น เป็นวันแจ้งให้มาชำระเงิน

(๒) สำหรับปีที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ ของการตีราคาปานกลางที่ดิน นายอำเภอแจ้ง โดยประกาศล่วงหน้าให้ผู้ต้องเสียภาษีนำเงินมาชำระ ณ ที่ว่าการอำเภอและกำหนดวันที่ ๓๑ มีนาคม ของปีถัดจากปีภาษีบำรุงท้องที่ประจำปีนั้น ๆ เป็นวันแจ้งให้มาชำระภาษี

ประกาศตามข้อ ๒ นี้ จะได้ปิดไว้ ณ ที่ทำการอำเภอบ้านกำนัน และที่ชุมนุมชนในตำบลนั้น ๆ ตามสมควร

อนึ่ง ถ้ากำหนดวันแจ้งให้ชำระเงิน ทั้งในข้อที่ ๑ และ ๒ ข้างบนนี้ ไม่ตรงกับฤดูกาลที่ผู้ต้องเสียภาษีจำหน่ายพืชผลที่ทำการเพาะปลูกได้ หรือมีเหตุผลจำเป็นประการอื่นใด ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายกเทศมนตรี แล้วแต่กรณีพิจารณาเห็นสมควรจะประกาศเปลี่ยนแปลงวันแจ้งให้เสียเงินเสียใหม่ ตามความจำเป็นนั้นก็ได้ (ประกาศเช่นนี้จะปิดไว้ ณ ที่ทำการอำเภอบ้านกำนัน และที่ชุมนุมชนในตำบลที่ได้ปิดประกาศตามข้อที่ ๑ และ ๒ ไว้แล้ว)

๔) บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ นี้ ได้มีบทบัญญัติลงโทษตามความผิดในลักษณะต่าง ๆ กัน ซึ่งมีทั้งโทษจำและปรับ ดังนี้

๑. ผู้ใดโดยรู้อยู่แล้ว หรือจงใจแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ให้ถ้อยคำเท็จ ตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จ หรือนำพยานหลักฐานเท็จมาแสดง เพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีบำรุงท้องที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. ผู้ใดจงใจไม่มา หรือไม่ยอมชี้เขตหรือไม่ยอมแจ้งจำนวนเนื้อที่
ดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๓. ผู้ใดชักชวนเจ้าพนักงานสำรวจ หรือไม่ยื่นแบบแจ้งรายการ
หรือไม่ยอมปฏิบัติตามหมาย เรียกมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารที่เจ้าพนักงานต้องการ ต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔. ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้านายอำเภอหรือนายกเทศมนตรี
แล้วแต่กรณีเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับได้
เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระ เงินค่าปรับตามจำนวนที่นายอำเภอ หรือนายกเทศมนตรีกำหนดภายในสาม
สิบวันคตินั้น เป็นอันเสร็จเด็ดขาด

ถ้าหากผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระ
เงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ดำเนินคดีต่อไป

๑๐. ข้อสังเกตตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘

ตามมาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ. ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้กำหนด
อัตราภาษีไว้ตายตัวตามส่วนของราคาปานกลางของที่ดิน แต่มีข้อยกเว้นไว้ในช่องหมายเหตุ
ของบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ท้าย พ.ร.บ. นี้ว่า "ถ้าเจ้าของที่ดินประกอบการกิจการ
ประเภทไม้ล้มลุกนั้นด้วยตนเอง ก็ให้เสียอย่างสูงไม่เกินไร่ละ ๕ บาท" ซึ่งเป็นข้อยกเว้นจาก
อัตราปกติ

การกำหนดเช่นนี้ ได้เกิดมีข้อโต้เถียงระหว่างผู้จัดเก็บ และผู้เสียภาษีว่า
"เป็นกรณีเจ้าของที่ดินประกอบการกิจการประเภทไม้ล้มลุกด้วยตนเองหรือไม่" เพราะถ้า
เป็นกรณีเจ้าของประกอบการด้วยตนเองแล้ว ย่อมเสียภาษีบำรุงท้องที่ในอัตราอย่างสูงเพียง
ไร่ละ ๕ บาทเท่านั้น

เรื่องนี้ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓-๔-๕/๒๕๑๕ ซึ่งศาลฎีกาเห็นพ้องกับคำวินิจฉัย
ของศาลอุทธรณ์ว่า ตามพ.ร.บ. ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ มีเจตนารมณ์เพื่อช่วยเหลือ
ชาวไร่ชาวนาที่ประกอบการทำไร่ทำนาคด้วยตนเอง ซึ่งเป็นผู้มีรายได้น้อยอยู่แล้วให้เสียภาษี
ในอัตราต่ำ ดังนั้นจึงต้องแปลคำว่า "ประกอบการด้วยตนเอง" ซึ่งเป็นข้อยกเว้นโดยเคร่งครัด
ว่ามุ่งประสงค์ยกเว้นให้แก่ผู้ที่ต้องประกอบการด้วยตนเองจริง ๆ แม้จะลงมือทำด้วยตนเองไม่

โหวเพราะความขราหรือสุขภาพไม่อำนวย ต้องจ้างวานคนอื่นมาช่วยทำบ้าง แต่ก็ต้องอยู่ในความดูแลโดยใกล้ชิดของตนเองและเสี่ยงต่อการขาดทุน ในเมื่อมีเหตุให้การกิจกรรมนั้นไม่ได้ผล เช่น เกิดวาตภัยหรือน้ำท่วม เป็นต้น แต่ในกรณีที่โจทก์มีฝีมืออาชีพในการทำนาโดยตรง และมีภูมิสำเนาอยู่ในจังหวัดพระนครห่างไกลกับนาของโจทก์ ซึ่งอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรม-ราช^๑ มาก โจทก์ได้มอบให้นางสาวแยม จงรักเจ้า ปกครองดูแลจัดหาประโยชน์แทนโจทก์ แต่นางสาวแยม จงรักเจ้า ได้ทำสัญญาจ้างบุคคลอื่นให้ทำนาของโจทก์อีกต่อหนึ่ง พิเคราะห์สัญญาจ้างแรงงานที่โจทก์ส่งสำเนาไว้ท้ายคำร้องเพิ่มเติมฟ้องของโจทก์แต่ละสำนวนแล้ว มีข้อความทำนองเดียวกันว่า ผู้รับจ้างจะต้องทำงานตั้งแต่ปราบที่ไถหว่าน ตลอดจนถึงเก็บเกี่ยวผูกมัดเสียนขนเก็บในยุ้งฉางของผู้ว่าจ้าง โดยใช้ลูกมือและเครื่องมือเครื่องใช้ของผู้รับจ้างทั้งสิ้น ยิ่งกว่านั้นค่าจ้าง ผู้ว่าจ้างยังคิดให้ตามส่วนของข้าวที่ได้ แสดงว่าโจทก์ก็มีแต่ทางได้ อย่างเดียวโดยได้มากหรือได้น้อยเท่านั้น ไม่ต้องเสี่ยงต่อการขาดทุนเลย แม้นาของโจทก์จะล้มไปโดยภัยธรรมชาติ ผู้รับจ้างก็เป็นผู้เสียอย่างเดียวพฤติการณ์ของโจทก์เป็นดังกล่าวมานี้ จึงถือไม่ได้ว่า โจทก์ประกอบกิจการกรรมทำนาด้วยตนเองตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ชอบแล้ว

สำหรับประมวลรัษฎากร มาตรา ๔๒ (๑๕) ก็ได้บัญญัติไว้ว่า "เงินได้ของชาวนาที่ได้จากการขายข้าวอันเกิดจากการกิจกรรมที่ตนหรือครอบครัวได้ทำเอง" ด้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ ซึ่งเป็นข้อยกเว้นเช่นกัน

เมื่อเปรียบเทียบคำว่า "ประกอบกิจการด้วยตนเอง" ตามคำพิพากษาศาลฎีกานี้ กับคำว่า "การกิจกรรมที่ได้ทำเอง" ตามประมวลรัษฎากรแล้ว น่าจะมีความหมายเทียบเคียงใช้กันได้

โดยแนวคำพิพากษาศาลฎีกานี้ ได้ถือหลักที่ควรใช้เป็นแนวตั้งต่อไปนี้^๒

^๑ เจริญ เจริญพิภาพ "คำพิพากษาศาลฎีกา" สรรพากรสาส์น ปีที่ ๒๐ เล่มที่ ๔ ประจำเดือน เมษายน ๒๕๑๖ (กรุงเทพฯ ๒ โรงพิมพ์อักษรสาส์น ๒๕๑๖) หน้า ๕๑-๕๒.

๑. การแปลช้อยกเว้นของกฎหมายต้องแปลโดยเคร่งครัด
๒. การกระทำที่ตนมิได้มีอาชีพในการทำนา มอบให้ผู้ดูแลจ้างผู้อื่นมาทำ โดยได้รับค่าจ้างตามส่วนของข้าวที่ได้ ซึ่งผลของการจ้างนั้นแสดงว่า ตนมีทางได้อย่างเดียวโดยได้มากหรือได้น้อยเท่านั้น ไม่ต้องเสี่ยงต่อการขาดทุนเลยแม้ว่าจะล้มไปโดยภัยธรรมชาติ ผู้รับจ้างก็เป็นผู้เสียอย่างเดียว พฤติการณ์เช่นนี้ ถือไม่ได้ว่าเป็นประกอบการกิจการทำนาด้วยตนเอง
๓. การประกอบการด้วยตนเองนั้น แม้จะลงมือทำด้วยตนเองไม่ไหว เพราะความชราหรือสุขภาพไม่อำนวย ต้องจ้างวานคนอื่นมาช่วยทำบ้าง แต่ก็ต้องอยู่ในความดูแลโดยใกล้ชิดของตนเองและเสี่ยงต่อการขาดทุนในเมื่อมีเหตุให้การกิจการนั้นไม่ได้ผล เช่นนี้จึงเป็นการประกอบการด้วยตนเอง

๕.๑.๓ ภาษีป้าย (Signboard Tax)

ในสมัยก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการเสียภาษีป้าย^๑ พระราชบัญญัติภาษีการค้า พุทธศักราช ๒๔๗๕ ยังไม่มีการกล่าวถึง "ภาษีป้าย" ไว้ บัญญัติแต่เรื่องการเก็บภาษีการค้าจากผู้ทำธุรกิจการค้าที่จะต้องเสียภาษีตามหลักเกณฑ์ และอัตราที่ได้ระบุไว้สำหรับการค้าประเภทนั้น ๆ ภาษีซื้อการค้าของสถานการค้าก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๕ และแม้กระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ จึงยังไม่มีการเสียภาษี ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับภาษีการค้า พุทธศักราช ๒๔๘๑ ซึ่งประกาศใช้เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นต้นไป ได้กำหนดให้มีการเก็บภาษีป้ายด้วย โดยให้คำนิยามคำว่าป้ายไว้ว่า^๒

"ป้าย หมายความว่า ป้ายชื่อหรือยี่ห้อ หรือเครื่องหมายของร้านค้าซึ่งแสดงเป็นตัวอักษรหรือเครื่องหมายอย่างอื่น โดยการเขียนและสลัก จารึก หรือทำให้ปรากฏโดยวิธีอื่น ทั้งนี้ไม่ว่าจะกระทำบนแผ่นกระดาษ แผ่นไม้ แผ่นกระจก กำแพง ผนัง ผ้าหรือวัตถุอื่น ๆ ซึ่งแสดงไว้ที่ร้านค้าหรือบริเวณใกล้เคียงกับร้านค้า"

^๑ ประชุมกฎหมายประจำศก พ.ศ. ๒๔๗๕.

^๒ ประชุมกฎหมายประจำศก พ.ศ. ๒๔๘๒.

การเก็บภาษีป้ายในสมัยนั้นจะเก็บสำหรับป้ายที่มีอยู่แล้ว และที่ทำขึ้นใหม่และป้ายที่เปลี่ยนหรือแก้ไขใหม่ และจะคำนวณตามพื้นที่ของป้ายโดยเลือกเก็บในอัตราที่แตกต่างกัน ตามชนิดของป้ายที่แยกเป็น

- ก. ป้ายที่ไม่มีอักษรไทย
- ข. ป้ายที่มีอักษรไทยปนกับอักษรต่างประเทศ
- ค. ป้ายที่มีอักษรไทยล้วน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ บทบัญญัติเกี่ยวกับภาษีป้ายได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติม^๑ โดยได้มีการแก้ไขวิธีการเสียและวิธีปฏิบัติจัดเก็บภาษีป้ายโดยเพิ่มเติมให้มีการเรียกเก็บภาษีป้าย และการขอเสียภาษีป้ายก่อนถึงกำหนดเวลา^๒

งานเก็บภาษีป้ายนี้อยู่ในอำนาจหน้าที่ และการควบคุมของกรมสรรพากรเรื่อยมาจนกระทั่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๖ ให้แยกภาษีป้ายออกจากประมวลรัษฎากร และให้ภาษีป้ายเป็นรายได้ของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้เทศบาลสุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานครเป็นผู้จัดเก็บภาษีป้ายแทนกรมสรรพากร และได้มีการร่างพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. ๒๕๑๐^๓ ขึ้นมา และใช้เป็นกฎหมายอยู่ในปัจจุบัน

๑) ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ผู้ครอบครองหรือเจ้าของป้ายมีหน้าที่เสียภาษีป้ายเป็นรายปี ตามอัตราภาษีป้ายที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยที่เจ้าของป้ายต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย ณ สำนักงานเทศบาลหรือสุขาภิบาล หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ป้ายติดตั้งหรือแสดงอยู่ ถ้าป้ายอยู่

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๐ ตอนที่ ๑๒ ฉบับพิเศษ หน้า ๑ พ.ศ. ๒๔๙๖

^๒ กำหนดเวลาชำระภาษีป้าย คือภายในเดือนมีนาคม

^๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๔ ตอนที่ ๑๑๔ ฉบับพิเศษ หน้า ๖

นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลก็ให้ยื่นรายการเสียภาษีป้าย ณ ที่ว่าการอำเภอ ภายในระยะเวลา ที่กฎหมายกำหนดไว้คือ เดือนมีนาคมของทุกปี หรือภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีป้าย ในกรณีที่ดี ดั้งป้ายใหม่ ในกรณีที่ไม่มีผู้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีป้าย ผู้ครอบครองป้ายมีหน้าที่เสียภาษีป้าย

๒) ชนิดของป้ายที่ต้องเสียภาษี

ชนิดของป้ายที่เข้าข่ายต้องเสียภาษีป้าย ได้แก่

(๑) ป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายที่ใช้ในการประกอบ การค้าหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้

(๒) ป้ายโฆษณาการค้าหรือกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ไม่ว่าจะ แสดงหรือโฆษณาการค้าหรือกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ไม่ว่าจะได้แสดงหรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใด ๆ ด้วยอักษร ภาพหรือเครื่องหมายที่เขียน และสลักจารึก หรือทำให้ปรากฏด้วยวิธีอื่น

๓) ป้ายที่ได้รับการยกเว้น

ตามพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้ยกเว้นให้เจ้าของป้าย ที่เข้าข่ายดังต่อไปนี้ไม่ต้องเสียภาษีป้าย รวม ๑๓ ประเภท ดังต่อไปนี้

(๑) ป้ายที่แสดงไว้ ณ โรงมหรสพ และบริเวณโรงมหรสพนั้น เพื่อการโฆษณามหรสพ

(๒) ป้ายที่แสดงไว้ที่สินค้า หรือสิ่งที่ห่อหุ้ม หรือบรรจุสินค้า

(๓) ป้ายที่แสดงบริเวณงานที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว

(๔) ป้ายที่แสดงไว้ที่ยานพาหนะ หรือสัตว์ ซึ่ง เคลื่อนที่ด้วย กำลังยานพาหนะคนหรือสัตว์

(๕) ป้ายที่แสดงไว้ภายในสถานที่ประกอบการค้าหรือประกอบ กิจการอื่น เพื่อหารายได้หรือภายในอาคารซึ่งเป็นที่รโหฐาน แต่ไม่รวมถึงป้ายตามกฎหมายว่า ด้วยทะเบียนพาณิชย์

(ป้ายตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์ ตามมาตรา ๑๑ ได้แก่ ป้าย ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจที่เขียนเป็นอักษรไทย อ่านได้ง่าย และชัดเจน และจะมีอักษร ต่างประเทศด้วยก็ได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะทำบนแผ่นไม้ แผ่นโลหะ แผ่นกระจก หรือผนัง)

(๖) บ้ายของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น. ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

(๗) บ้ายขององค์การที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาลหรือกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ และหน่วยงานที่รายได้ส่งรัฐ

(๘) บ้ายของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

(๙) บ้ายของโรงเรียนราษฎร์ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ที่แสดงไว้ ณ โรงเรียนราษฎร์ และบริเวณโรงเรียนราษฎร์นั้น

(๑๐) บ้ายของผู้ประกอบการเกษตรซึ่งถ้าผลผลิตอันเกิดจากการเกษตรของตน

(๑๑) บ้ายของวัด หรือผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่การศาสนาหรือการกุศลสาธารณะซึ่งไม่นำผลกำไรไปจ่ายในทางอื่น

(๑๒) บ้ายของสมาคมหรือมูลนิธิ

(๑๓) บ้ายที่มีลักษณะเป็นใบปลิวโฆษณา

(๑๔) กิจการค้าหาบเร่

(๑๕) กิจการจำหน่ายแสดมภ์อากร แสดมภ์ไปรษณียากร สลากกินแบ่งรัฐบาล หรือแสดมภ์ซึ่งรัฐบาลจัดทำขึ้นเพื่อการกุศล บำรุงการศึกษา บำรุงการสาธารณสุข

(๑๖) กิจการขอลโมสร ซึ่งไม่ต้องเสียภาษีการค้า

(๑๗) กิจการของสหกรณ์

(๑๘) บ้ายที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีป้าย

เจ้าของป้ายมีหน้าที่เสียภาษีป้ายเป็นรายปี และในกรณีหาตัวเจ้าของป้ายไม่ได้ ให้ผู้ครอบครองป้ายนั้น เป็นผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีป้าย

๔) อัตราภาษีป้าย (Tax Rate)

อัตราภาษีป้ายแตกต่างกันตามขนาดเนื้อที่ของป้าย และใช้ชนิดของภาษาที่ปรากฏบนป้ายเป็นฐานในการคิดคำนวณภาษี ภาษีป้ายมีอัตราภาษีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (๑) ป้ายที่มีอักษรไทยล้วน ให้คิดอัตรา ๑ บาทต่อห้าร้อยตารางเซนติเมตร
- (๒) ป้ายที่มีอักษรไทยปนกับอักษรต่างประเทศ หรือ เครื่องหมายให้คิดอัตรา ๑๐ บาทต่อห้าร้อยตารางเซนติเมตร
- (๓) ป้ายที่ไม่มีอักษรไทย ให้คิดอัตรา ๒๐ บาทต่อห้าร้อยตารางเซนติเมตร

อัตราดังกล่าวนี้จะต้องคำนวณตามเนื้อที่ของป้าย แต่ถ้าป้ายชนิดใดมีเนื้อที่ที่จะต้องเสียภาษีต่ำกว่าป้ายละ ๒๐ บาท ต้องเสียภาษีอย่างต่ำป้ายละ ๒๐ บาท หากมีการเปลี่ยนแปลงป้ายที่เสียภาษีไปแล้ว ก็ให้เสียภาษีเพิ่มขึ้นเฉพาะจำนวนภาษีที่เพิ่มขึ้น สำหรับกรณีที่มีเนื้อที่ของป้ายที่มีเศษไม่ถึง ๕๐๐ ตารางเซนติเมตร ให้นับเป็น ๕๐๐ ตารางเซนติเมตร ในการคำนวณเนื้อที่ของป้ายนั้น ถ้าเป็นป้ายที่มีขอบเขตกำหนดได้ ให้เอาส่วนกว้างที่สุดคูณด้วยส่วนยาวที่สุดของขอบเขตป้าย ถ้าเป็นป้ายที่ไม่อาจกำหนดขอบเขตได้ ให้ถือว่าตัวอักษร ภาพหรือเครื่องหมายที่อยู่ริมสุดเป็นขอบเขตสำหรับกำหนดส่วนกว้างที่สุดและยาวที่สุด แล้วจึงคำนวณหาเนื้อที่ป้ายออกมาแล้วจึงนำมาคำนวณภาษีต่อไป

๕) การยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย จะต้องยื่นแบบแสดงรายการและปฏิบัติ ดังนี้

๑. ยื่นแบบแสดงรายการตามแบบและวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ภายในเดือนมีนาคมของทุกๆ ปี
๒. ในกรณีที่เจ้าของป้ายอยู่นอกประเทศ ให้ตัวแทนหรือผู้แทนในประเทศไทยมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีป้าย แทนเจ้าของป้าย
๓. ถ้าเจ้าของป้ายตาย เป็นผู้ไม่อยู่ เป็นคนสาบสูญ เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ ให้ผู้จัดการมรดก ผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดก ไม่ว่า

จะเป็นทายาทหรือผู้อื่น ผู้จัดการทรัพย์สิน ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณี ยื่นแบบแสดงรายการแทนเจ้าของป้าย

๓. การยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายในเขตเทศบาล ให้ยื่นที่สำนักงานเทศบาลที่ป้ายแขวนอยู่ในเขตสุขาภิบาลให้ยื่นที่สำนักงานสุขาภิบาลที่ป้ายแขวนอยู่ ส่วนนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลให้ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ว่าการอำเภอที่ป้ายแสดงอยู่

๔. ในกรณีที่มีการโอนป้าย ให้ผู้รับโอนแจ้งการรับโอนเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันรับโอน

๕. เจ้าของป้ายผู้ใดมีป้ายอันต้องเสียภาษีภายหลัง เดือนมีนาคม หรือแสดงป้ายใหม่แทนป้ายเดิมที่ได้เสียภาษีป้ายนั้นแล้ว หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขป้ายเดิมอันเป็นเหตุให้ต้องเสียภาษีป้าย หรือเสียภาษีป้ายเพิ่มขึ้น ให้เจ้าของป้ายยื่นแบบรายการภาษีป้ายต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่มีป้ายอันต้องเสีย หรือนับแต่วันที่แสดงป้ายใหม่แทนป้ายเดิม หรือนับแต่วันที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขป้ายเดิมแล้วแต่กรณี

๖. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้แจ้งการประเมินแล้ว เจ้าของป้ายไม่ชำระภาษีป้ายภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือเป็นภาษีป้ายค้างชำระ ซึ่งทรัพย์สินของผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายค้างชำระอาจถูกยึดอายัด หรือขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระภาษีป้ายที่ค้างชำระตามวิธีการในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การยึดทรัพย์สินนี้จะกระทำได้อีกต่อเมื่อนายกเทศมนตรี ประธานกรรมการสุขาภิบาล หรือนายอำเภอออกคำสั่งโดยได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้ว่าราชการจังหวัด และได้ส่งคำเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีตราบไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน การไม่ชำระภาษีป้ายภายในเวลากำหนดหรือการไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายภายในเวลากำหนด จะต้องเสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ ๑ ต่อเดือน หรือร้อยละ ๕ ของเงินที่ยังค้างชำระ

๖) การแบ่งปันรายได้จากภาษีป้าย

เนื่องจากภาษีป้ายเป็นรายได้ของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น จัดเก็บและนำรายได้มาใช้ส่งบำรุงท้องที่โดยตรง จึงมีสิทธิแบ่งปันรายได้จากภาษีป้ายได้ดังนี้

- ภาษีป้ายที่เก็บในเขตเทศบาลใด ให้เป็นรายได้ของเทศบาลนั้น
- ภาษีป้ายที่เก็บในเขตสุขาภิบาลใด ให้เป็นรายได้ของสุขา-

- ภาษีป้ายที่เก็บนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ในเขตจังหวัดใด ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น

การอุทธรณ์

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายผู้ได้รับแจ้งการประเมินภาษีป้ายแล้ว เห็นว่าการประเมินนั้นไม่ถูกต้อง มีสิทธิดำเนินการอุทธรณ์ ดังนี้

๑. ยื่นอุทธรณ์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด โดยผ่านเจ้าพนักงานตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมิน

๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดเรียกให้ผู้อุทธรณ์มาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารอันควรแก่เรื่อง เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาอุทธรณ์ ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่ยอมให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารโดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจยกอุทธรณ์นั้นเสียก็ได้

๓. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ เป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นหนังสือไปยังผู้อุทธรณ์ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ทำการประเมิน

๔. ผู้อุทธรณ์มีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดต่อศาล ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์

๗) การเสียเงินเพิ่มและบทลงโทษ

ก. ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายเสียเงินเพิ่มนอกจากเงินที่ต้องเสียภาษีป้ายตามปกติ ดังนี้

๑. กรณีไม่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เสียภาษีเพิ่มร้อยละ ๑๐ ของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีป้าย (เว้นแต่กรณีที่เจ้าของป้ายได้ยื่นแบบแสดงรายการก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งให้ทราบถึงการละ เว้นนั้นให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ ๕ ของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีป้าย)

๒. กรณียื่นแสดงแบบรายการภาษีป้ายไม่ถูกต้อง ทำให้จำนวนเงินที่จะต้องเสียภาษีป้ายลดน้อยลง ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ ๑๐ ของภาษีป้ายที่ประเมินเพิ่มขึ้น

๓. กรณีที่ไม่ชำระภาษีป้ายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่ม

ร้อยละ ๑ ต่อเดือนของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีป้าย (เศษของเดือนให้นับเป็น ๑ เดือน)

ข. ผู้ใดจงใจแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ให้ถ้อยคำเท็จ ครอบงำหนด ต้องถอนคำอันเป็นเท็จหรือนำพยานหลักฐานเพื่อมาแสดง เพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยง การเสียภาษีป้าย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งปรับทั้งจำ

ค. ผู้ใดจงใจไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท

ง. ผู้ใดไม่แจ้งการรับโอนป้ายเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันรับโอนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท

จ. ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานซึ่งได้ตรวจสอบว่ามีหน้าที่เสียภาษีป้ายได้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ หรือสั่งให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายมาให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชีหรือเอกสารมาตรวจสอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท หรือทั้งปรับทั้งจำ

ตามความในข้อ ข, ค, ง และ จ นี้ถ้านายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการสุขาภิบาล หรือนายอำเภอ แล้วแต่กรณีเห็นว่าผู้ต้องหา ไม่ควรรับโทษจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบค่าปรับ ได้

๕.๑.๔ อากรการฆ่าสัตว์ (Slaughter Duty)

แต่เดิมการจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์นี้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติอากรการฆ่าสัตว์ พุทธศักราช ๒๔๔๔ ได้มีการจัดเก็บอากรตามพระราชบัญญัติลักษณะฆ่า โค กระบือ และสุกร ตามหัวเมือง ร.ศ. ๑๑๙ และพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าขาย โค กระบือ แพะ แกะและสุกร พุทธศักราช ๒๔๔๑ เมื่อมีการจัดตั้งเทศบาลเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นขึ้น เทศบาลได้รับมอบกิจการโรงฆ่าสัตว์ตลอดจนรายได้จากการฆ่าสัตว์มาดำเนินการก่อนตั้งเทศบาล ต่อมากิจการฆ่าสัตว์ได้เปลี่ยนมือไปยังหน่วยงานอื่น คือ เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๔๒ กระทรวงกลาโหมได้รับโอนกิจการฆ่าสัตว์จากเทศบาลไปดำเนินการ และเมื่อพ.ศ. ๒๔๔๔ กระทรวงอุตสาหกรรมได้รับโอนกิจการและดำเนินการต่อ

ไปจนถึง พ.ศ. ๒๔๕๐ จึงได้โอนกิจการฆ่าสัตว์พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ให้เทศบาลรับช่วงดำเนินงาน เมื่อเทศบาลรับช่วงงานจากกระทรวงอุตสาหกรรมแล้วก็ได้เริ่มจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์เป็นรายได้ของเทศบาลตามพระราชบัญญัติปันรายได้เทศบาล พุทธศักราช ๒๔๗๕ และต่อมาเมื่อประกาศยกเลิกและใช้พระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๗ ก็ยังให้อำนาจแก่เทศบาลดำเนินการจัดเก็บอากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นเนื่องในการฆ่าสัตว์ในเขตเทศบาลเพื่อเป็นรายได้ของเทศบาล เมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๒ และยกเลิกพระราชบัญญัติอากรการฆ่าสัตว์ พุทธศักราช พ.ศ. ๒๔๘๘ แล้ว ได้มีการโอนกิจการและหน้าที่ที่เกี่ยวกับการฆ่าสัตว์มาอยู่ในอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และเทศบาลยังคงมีอำนาจหน้าที่จัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นเนื่องมาจากการฆ่าสัตว์ในเขตเทศบาลอยู่ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๗ อยู่ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

นิยามเกี่ยวกับสัตว์ตาม พ.ร.บ. ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๒

"สัตว์" ได้แก่ สัตว์ที่มีใช้สัตว์ป่า และหมายความเฉพาะ โค กระบือ แพะ แกะ สุกรและสัตว์อื่น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

"เนื้อสัตว์" หมายถึง เนื้อ หรือส่วนอื่นของสัตว์ที่ตายแล้ว ซึ่งมีได้ปรุงแต่งให้เป็นอาหารหรือมิได้ปรุงแต่งเพื่อให้คงสภาพอยู่ไม่เน่าเปื่อย ทั้งนี้ไม่ว่าจะอยู่ในร่างแห่งสัตว์หรือชำแหละแล้ว

"โรงพักสัตว์" หมายถึง สถานที่พักสัตว์ก่อนทำการฆ่า ส่วน "โรงฆ่าสัตว์" หมายถึงสถานที่ที่กำหนดให้ทำการฆ่าสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

๑) การตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์

เพื่อให้การฆ่าสัตว์ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ มิให้เป็นภัยแก่ประชาชนผู้บริโภคเนื้อสัตว์ และเพื่อให้เป็นรายได้ส่วนหนึ่งแก่ราชการส่วนท้องถิ่น จึงกำหนดให้การตั้งโรงฆ่าสัตว์ก็ดี โรงพักสัตว์ก็ดี จะกระทำได้อีกแต่โดยราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยราชการอื่นที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี (มีองค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป กระทรวงกลาโหม เป็นอาทิ) หรือโดยบุคคลอื่นใดซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยราชการอื่นที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีมอบหมายให้กระทำได้นั้น

๒) การออกใบอนุญาต

การออกใบอนุญาตให้ฆ่าสัตว์และใบอนุญาตให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนี้

๑. ในเขตเทศบาล ได้แก่ นายกเทศมนตรี หรือผู้ที่นายกเทศมนตรีแต่งตั้ง
๒. ในเขตสุขาภิบาล ได้แก่ ประธานกรรมการสุขาภิบาล หรือผู้ที่ประธานกรรมการสุขาภิบาลแต่งตั้ง
๓. นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง

การขออนุญาตฆ่าสัตว์ให้ยื่นคำร้องตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ถ้าสัตว์ที่ผู้ขออนุญาตเป็นสัตว์ที่ต้องมีตัวรูปพรรณตามกฎหมาย ผู้ขออนุญาตจะต้องยื่นตัวรูปพรรณและนำสัตว์มาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบด้วย

๓) การจำหน่ายเนื้อสัตว์

เมื่อได้รับอนุญาตให้ทำการฆ่าสัตว์แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะตรวจโรคสัตว์เสียก่อนแล้วจึงประทับตราอนุญาตที่เนื้อสัตว์นั้น สำหรับไก่ เป็ด และห่านนั้น ตามกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๐๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๒ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประทับตราหรือจะติดเครื่องหมายของโรงฆ่าสัตว์ไว้ที่เนื้อสัตว์เป็นรายตัวก็ได้

การจำหน่ายเนื้อสัตว์จะจำหน่ายได้เฉพาะภายในเขตที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการในกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๐๓) ออกตามความใน พ.ร.บ. ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๒ ซึ่งกำหนดเขตการจำหน่าย และหลักเกณฑ์การอนุญาตให้จำหน่ายเนื้อสัตว์นอกเขตไว้ ดังนี้

๑. โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาล สุขาภิบาล หรือตำบลที่ได้จัดตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. ๒๔๙๙ หรือ โรงฆ่าสัตว์ของบุคคลอื่นใดที่ได้รับมอบหมายจากราชการบริหารส่วนท้องถิ่นให้จัดตั้งขึ้น ให้มีเขตจำหน่ายเนื้อสัตว์ภายในเขต

เทศบาล สุขาภิบาล หรือตำบลที่โรงฆ่าสัตว์นั้นตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี

๒. โรงฆ่าสัตว์ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๙๘ หรือโรงฆ่าสัตว์ของบุคคลอื่นใดที่ได้รับมอบหมายจากจังหวัดให้จัดตั้งขึ้นที่อยู่นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล และตำบล ดังกล่าวในข้อ ๑ ให้มีเขตจำหน่ายเนื้อสัตว์ภายในเขตตำบล ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ณ ที่โรงฆ่าสัตว์นั้นตั้งอยู่ เว้นแต่จะได้มีกฎกระทรวงกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

๓. ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ ให้มีเขตจำหน่ายเนื้อสัตว์ภายในเขตตำบลที่ฆ่าสัตว์นั้น

๔. โรงฆ่าสัตว์บางคอแหลม ของเทศบาลนครกรุงเทพฯ ให้มีเขตจำหน่ายเนื้อสัตว์ภายในเขตเทศบาลนครกรุงเทพ และเขตเทศบาลนครธนบุรี

๕. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตให้จำหน่ายเนื้อสัตว์นอกเขตจำหน่ายเนื้อสัตว์ได้ภายในเขตจังหวัดนั้น

๖. ให้อธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตให้จำหน่ายเนื้อสัตว์นอกเขตจำหน่ายเนื้อสัตว์ได้ทั่วประเทศ

๔) สัตว์ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องฆ่าในโรงฆ่าสัตว์

ปกติผู้ได้รับอนุญาตจะฆ่าสัตว์ได้เฉพาะที่โรงฆ่าสัตว์ ตามวัน เวลาที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น ผู้ที่ประสงค์จะฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์จะต้องยื่นคำร้องขออนุญาตตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยชี้แจงเหตุผลหรือความจำเป็นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกใบอนุญาตแห่งท้องที่นั้น การฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์จะต้องทำการฆ่าต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งราชการบริหารส่วนท้องถิ่นแต่งตั้ง และให้กระทำได้เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

๑. ท้องถิ่นที่ไม่มีโรงฆ่าสัตว์ และอยู่ห่างจากโรงฆ่าสัตว์ซึ่งได้รับอนุญาตให้ตั้งขึ้นในท้องที่อื่น ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่า ท้องที่ตำบลนั้นเป็นท้องที่ที่กักตุนและทางคมนาคมไม่สะดวกก็จะประกาศกำหนดให้ท้องที่ตำบลนั้นเป็นท้องที่กักตุนให้ผู้รับใบอนุญาตฆ่าสัตว์ ทำการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ได้

๒. เป็นกรณีที่มีเหตุผลสมควรเป็นพิเศษ เป็นต้นว่า สัตว์นั้นเปரியและดุร้าย ไม่อาจใช้วิธีการนำมาฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ได้ ให้ผู้ขออนุญาตดำเนินการฆ่านอกโรงฆ่าสัตว์

ได้เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควร แล้วรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

๓. เป็นกรณีฆ่าสัตว์เพื่อตรวจพิสูจน์หรือทดลองทางวิชาการ โดย
เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือโดยเจ้าหน้าที่ของ
หน่วยราชการหรือองค์การที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ให้ทำการฆ่านอกโรงฆ่าสัตว์ได้

๔. เป็นกรณีฆ่าสัตว์ตามพิธีการในศาสนาซึ่งต้องฆ่า ณ ที่ใดที่หนึ่งโดย
เฉพาะ

๕) สัตว์ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตทำการฆ่า

ปกติการฆ่าสัตว์จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนจึงจะทำการฆ่าได้ เว้นแต่เป็นการฆ่าไก่ เป็ดหรือห่านตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๐๕) ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๒ คือ

๑. การฆ่าไก่ เป็ดหรือห่าน เพื่อบริโภค ซึ่งไก่ เป็ด หรือห่านอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง รวมกันไม่เกิน ๕ ตัว ในวันหนึ่งต่อหนึ่งทะเบียนบ้าน

๒. เพื่อทำการตรวจพิสูจน์หรือทดลองทางวิชาการของกรมปศุสัตว์ หรือของหน่วยราชการหรือองค์การที่รัฐมนตรีอนุญาต ทั้งนี้ต้องทำต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่

๓. เพื่อประโยชน์ในการป้องกันโรคหรือการบำรุงพันธุ์ ทั้งนี้ต้องฆ่าต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้ามีความจำเป็นต้องฆ่าโดยรีบด่วนอันเกี่ยวกับโรคระบาดสัตว์ จะฆ่าต่อหน้าพยานผู้รู้เห็นและทำบันทึกไว้เป็นหลักฐานก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาฆ่า

๔. การฆ่าลูกไก่ ลูกเป็ด หรือลูกห่าน ซึ่งอายุไม่เกิน ๗ วัน รวมทั้งการจำหน่ายเนื้อสัตว์ดังกล่าว

๖) การจัดเก็บอากรการฆ่าสัตว์

ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และกฎกระทรวงที่ออกตามกฎหมายนี้ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดเก็บอากรและค่าธรรมเนียมการฆ่าสัตว์ไว้ ดังนี้

ก. ผู้มีหน้าที่เสียอากรและค่าธรรมเนียม

(๑) ผู้ตั้งโรงฆ่าสัตว์ และดำเนินการฆ่าสัตว์ซึ่งปกติราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ แต่ถ้ามอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการ ผู้นั้นมีหน้าที่เสียอากรและค่าธรรมเนียม

(๒) ผู้ได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ทำการฆ่าสัตว์

ข. อัตราค่าอากรและค่าธรรมเนียม กำหนดให้เรียกเก็บอากรการฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ตามอัตรา ดังต่อไปนี้

๑. อากรการฆ่าสัตว์	(ตัวละ)	(บาท)
โค	ตัวละ	๑๒ บาท
กระบือ	ตัวละ	๑๕ บาท
สุกร	ตัวละ	๑๐ บาท
สุกรมี น.น.ต่ำกว่า ๒๒.๕ กก.	ตัวละ	๕ บาท
แพะหรือแกะ	ตัวละ	๔ บาท
ไก่ เบ็ดหรือห่าน	ตัวละ	๐.๑๐ บาท
๒. ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์	(ตัวละ)	(บาท)
โค	ตัวละ	๘ บาท
กระบือ	ตัวละ	๘ บาท
สุกร	ตัวละ	๑๐ บาท
แพะหรือแกะ	ตัวละ	๒ บาท
ไก่	ตัวละ	๐.๐๓ บาท
เบ็ด	ตัวละ	๐.๐๕ บาท
ห่าน	ตัวละ	๑.๐๐ บาท
๓. ค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์		
ค่าธรรมเนียมโรงพักไก่ เบ็ด และห่าน	ตัวละ	๐.๑๐ บาท
ค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์อื่น ๆ	ตัวละ	๒.๐๐ บาท

๔. ค่าธรรมเนียมการอนุญาตให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ตายเองหรือ
ที่ได้ถูกฆ่าโดยได้รับอนุญาตตามอัตรา ดังนี้

๔.๑ ค่าพาหนะของพนักงานตรวจโรงสัตว์ไปตรวจเนื้อสัตว์
ตามระเบียบราชการของทางราชการไม่เกินเท่าที่จ่ายไปจริง

๔.๒ ค่าเบี้ยเลี้ยงของพนักงานตรวจโรคสัตว์ในการไป
ตรวจเนื้อสัตว์ไม่เกินอัตราการไปตรวจราชการตามระเบียบราชการ

๔.๓	ค่าใบอนุญาต	(ตัวละ)	(บาท)
	โค	ตัวละ	๑๒ บาท
	กระบือ	ตัวละ	๑๕ บาท
	สุกร	ตัวละ	๑๐ บาท
	สุกรที่มีน้ำหนักต่ำกว่า ๒๒.๕ ก.ก.	ตัวละ	๕ บาท
	แพะหรือแกะ	ตัวละ	๔ บาท

๗) การยกเว้นอากร

(๑) ยกเว้นอากรการฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ให้แก่ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ทำการฆ่าสัตว์ในวันตรุษ อธิลัญญา และวันเมาลิตนาปี
ณ มัสยิด ในปีหนึ่งรวมไม่เกิน มัสยิดละ ๒ ครั้ง และแต่ละครั้งให้ยกเว้นสำหรับ โค และหรือ
กระบือ รวมกันไม่เกิน ๒ ตัว สำหรับแพะ หรือแกะ รวมกันไม่เกิน ๔ ตัว

(๒) ยกเว้นไม่ต้องขออนุญาต หรือเสียค่าอากรฆ่าไก่ เป็ดหรือห่าน
ในการดังต่อไปนี้

๒.๑ เพื่อบริโภคซึ่ง ไก่ เป็ด หรือห่าน อย่างใดอย่างหนึ่งหรือ
หลายอย่างรวมกันไม่เกิน ๔ ตัว ตัวหนึ่งต่อทะเบียนบ้าน

๒.๒ เพื่อตรวจพิสูจน์ หรือทดลองทางวิชาการของกรมปศุสัตว์
หรือของหน่วยราชการหรือองค์การที่รัฐมนตรีอนุญาต ทั้งนี้ต้องฆ่าต่อหน้าพนักงาน เจ้าหน้าที่

๒.๓ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันโรคหรือการบำรุงพันธุ์ ทั้งนี้
ต้องฆ่าต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่

๒.๔ การฆ่าลูกไก่ ลูกเป็ด หรือลูกห่าน ซึ่งมีอายุไม่เกิน ๗ วัน รวมทั้งการจำหน่ายเนื้อสัตว์ของสัตว์ดังกล่าว ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาต

๓. ยกเว้นอากรการฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์สำหรับการฆ่าสัตว์ เพื่อตรวจพิสูจน์ หรือทดลองทางวิชาการโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ หรือโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการ องค์การที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

เฉพาะองค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป ได้รับการยกเว้นอากรฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมสำหรับโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมสำหรับโรงพักสัตว์ เฉพาะการฆ่าสัตว์เพื่อผลิตอาหารสำเร็จรูป โดยองค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป ณ โรงฆ่าสัตว์ และโรงพักสัตว์ขององค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป ตำบลปากแตร อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดบุรีรัมย์^๑

สำหรับภาษีการค้าจัดเก็บตามประมวลรัษฎากร, ภาษีสุราและ เครื่องดื่มเรียกเก็บโดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. สุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ และ พ.ร.บ. เครื่องดื่ม พ.ศ. ๒๕๐๙, อากรมหรสพจัดเก็บตามประมวลรัษฎากร, ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันจัดเก็บโดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ทำในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยจะไม่ขอกกล่าวถึงรายละเอียดอีก

๕.๒ แหล่งรายได้ที่มีใช้ภาษี (Source of Revenues form Non-Tax)

รัฐบาลท้องถิ่นทุกรูปนอกจากรายได้จากภาษีอากรแล้วยังมีรายได้อื่น ๆ อีกที่มีใช้ภาษีอากรอันได้แก่ รายได้ประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต
๒. รายได้จากทรัพย์สิน

^๑ ตามกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๑๐ พุทธศักราช ๒๕๐๔ ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๒.

๓. รายได้เบ็ดเตล็ด
๔. เงินอุดหนุน
๕. เงินสะสม
๖. เงินยืม
๗. เงินกู้
๘. รายได้จากสาธารณูปโภค และ เทศพาณิชย์

ดังได้กล่าวแล้วว่ารายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นทุกรูปมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมากในลักษณะของรายได้ โดยมีรัฐบาลท้องถิ่นรูปเทศบาลเป็นหลัก เมื่อเป็นเช่นนี้ต่อไปจะได้อีกว่าถึงรายได้ที่มีใช้ภาษีโดยถือเอาท้องถิ่นรูปเทศบาลเป็นสำคัญ

๕.๒.๑ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต โดยหลักการแล้วการเรียกเก็บสิ่งเหล่านี้ยึดหลักต่อไปนี้เป็น ประโยชน์ตอบแทน, ความเสียหายที่สาธารณชนจะได้รับเป็นค่าชดเชย และเพื่อประโยชน์ในการควบคุมหรือการจัดระเบียบของชุมชน ซึ่งก็เป็นหลักการเดียวกับหลักที่ใช้กับภาษีอากรเช่นกัน แต่เป็นเรื่องที่มีความเฉพาะเจาะจงมากกว่า

อย่างไรก็ตาม เทศบาลมีอำนาจและวิจาร์ณญาณในการที่จะพิจารณาเก็บหรือไม่เก็บค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาตแต่ละอย่าง แต่ละประเภทได้กว้างขวางพอสมควร ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตน เทศบาลบางแห่งต้องการหารายได้มาก ก็อาจจะพิจารณาออกเทศบัญญัติ เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาตมากประเภท และเทศบาลบางแห่งอาจต้องการหาเสียงจากบุคคลบางส่วนบางกลุ่มก็อาจจะหาทางลดหย่อนหรือยกเลิกรายค่าธรรมเนียมบางอย่างเสียก็ได้ อีกเช่นกันที่เทศบาลบางแห่งไม่ต้องการจะให้ประชาชนในท้องถิ่นของตนประพฤติชั่วในกิจการบางอย่างก็อาจจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตหรือค่าปรับให้สูงขึ้น เพื่อให้ประชาชนละเว้นการประพฤติชั่วเช่นนั้น ทั้งนี้มิใช่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในด้านการทำรายได้ให้เทศบาลเป็นหลัก จะเห็นได้ว่า การพิจารณาเรื่องเช่นนี้เป็น เรื่องของการเมืองซึ่งมีส่วนและบทบาทเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยไม่น้อย แต่สภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นเองก็เป็นส่วนสำคัญไม่ด้อยไปกว่าในด้านการเมือง หากสถานะทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นนั้นดี การเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาตเหล่านี้ก็ได้มากพอ แต่ถ้าหากสถานะทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นนั้นไม่ดี การเรียกเก็บในสิ่งเหล่านี้ก็ได้มากพอ แต่ถ้าหากสถานะทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นนั้น

ย่อมกระทบต่อประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยิ่งแย่อยู่แล้ว ยิ่งเป็นการซ้ำเติมและรึครอน
กำลังใจและแทนที่จะนำไปใช้จ่ายต่อไปได้

๕.๒.๒ รายได้จากทรัพย์สิน ถ้าจะเปรียบไปแล้วเทศบาลก็เหมือน
กับเอกชนหรือห้างร้านหรือองค์การธุรกิจหน่วยหนึ่ง ย่อมมีโอกาสที่จะหารายได้จากทรัพย์สินที่มีอยู่
และเทศบาล เป็นนิติบุคคลที่สามารถทำสัญญาซื้อขายและให้เช่าทรัพย์สินได้ ดังนั้นผู้บริหารของ
เทศบาลจึงมีลักษณะ เป็นผู้จัดการกองทรัพย์สินไปด้วยในตัว โดยผู้บริหารเทศบาลจำต้องพึงหลัก
การในด้านเศรษฐกิจการเมืองและการบริหารด้วยในการจะหารายได้จากทรัพย์สินมาเป็นของ
เทศบาล แต่ตามปกติแล้วเทศบาลใดที่มีทรัพย์สินมากก็เหมือนคนมีฐานะที่มีทรัพย์สินมาก รายได้
ทางด้านนี้ก็จะมีมากตามด้วย

๕.๒.๓ รายได้เบ็ดเตล็ด รายได้เบ็ดเตล็ดเป็นรายได้รายการอื่นนอก
เหนือจากรายได้รายการใหญ่ ๆ ของเทศบาล รายได้เหล่านี้เป็นรายได้ที่ได้มาจากการที่เทศ-
บาลเรียกเก็บค่าบริการต่าง ๆ ที่เทศบาลทำให้หรือขายให้แก่ประชาชนหรือองค์การอื่น ซึ่งมา
พึงหรือติดต่อกับเทศบาล เพื่อชดเชยค่าเครื่องมือ ค่าวัสดุครุภัณฑ์หรือค่าจ้างเจ้าหน้าที่มาบริการ
ให้โดยเฉพาะหรือการที่เทศบาลมีรายได้จากรายการจรที่เกิดขึ้นโดยไม่แน่นอน เป็นครั้งคราว
ขณะเดียวกันรายได้เบ็ดเตล็ดก็คำนึงถึงหลักการเรียกเก็บจากผู้ได้รับประโยชน์จากบริการนั้น ๆ
โดยตรง และยังคำนึงถึงผลกำไรที่เทศบาลพึงจะได้รับ

๕.๒.๔ เงินอุดหนุน เป็นเงินที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้แก่เทศบาลเป็น
ประจำทุกปี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพให้แก่เทศบาลเพื่อเทศบาลจะสามารถ
ดำเนินกิจการสาธารณะของท้องถิ่นได้มากและดีขึ้น ทั้งนี้เพราะเงินรายได้ประเภทต่าง ๆ ที่
รัฐบาลกลางให้ท้องถิ่นเรียกเก็บนั้นไม่มากพอ ส่วนที่ให้รายได้มากนั้นรัฐบาลกลางยึดเอาไว้หมด
การที่รัฐบาลกลางเก็บเอาภาษีเหล่านี้ไว้และจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่เทศบาลอีกทอดหนึ่ง ซึ่ง
เป็นวิธีการอันหนึ่งที่รัฐบาลกลางจะทำการควบคุมเทศบาลให้ใช้เงินตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล
กลางได้ สำหรับรูปแบบและลักษณะของเงินอุดหนุนจะได้อธิบายโดยละเอียดต่อไป

๕.๒.๕ เงินสะสม ความจริงเงินสะสมมิใช่เป็นรายได้โดยตรงของ
เทศบาล หากแต่เป็นเงินที่ค้างจ่ายของแต่ละปี ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้อนุญาตให้เทศบาลเก็บ
เอาไว้จ่ายในปีต่อไป โดยเทศบาลนำเงินฝากธนาคารไว้ได้ดอกเบี้ยตามอัตราส่วน ตามหลัก
การน่าจะพยายามไม่ให้มีเงินสะสม ทั้งนี้เพราะเงินรายได้ที่ได้มาจากประชาชนควรที่จะนำไปทำ

นุบำรุงและก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรและประชาชน หากเก็บไว้ก็เท่ากับเป็นการผลัดการสร้างความเจริญของท้องถิ่นให้ล่าช้าไปปีหนึ่ง ๆ

๔.๒.๖ เงินยืม เงินยืมนั้นเป็นเงินที่ทางเทศบาลจัดหามาใช้ก่อน และจัดหาใช้คืนให้แก่ผู้ให้ยืมในภายหลังเมื่อถึงกำหนด โดยเทศบาลไม่ต้องเสียดอกเบี้ยแต่อย่างใด แต่ในทางปฏิบัติมักจะไม่ยืมเงินจำนวนนี้ เพราะมีเงื่อนไขหลายประการที่ทำให้ไม่สะดวกในการปฏิบัติ

๔.๒.๗ เงินกู้ ตามทฤษฎีการคลังสาธารณะนั้น การกู้เงินเพื่อนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาท้องถิ่น นับว่าเป็นสิ่งที่ถือว่าเป็นประโยชน์ เพราะจะเป็นการช่วยเร่งรัดให้เกิดความเจริญเติบโตได้เร็วขึ้นภายในท้องถิ่น เมื่อท้องถิ่นสามารถจัดสร้างพวกสาธารณูปการพื้นฐาน (Infra-Structure) ได้ดีขึ้น ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ก็จะมีกำลังใจและมีโอกาสในการพัฒนากิจการของตนเองให้เจริญก้าวหน้าตามไปด้วย คนในท้องถิ่นมีความสะดวกสบายมากขึ้น ส่งผลให้ผู้คนหันมาสนใจท้องถิ่นของตนมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาลท้องถิ่นทุกรูปมีกฎหมายที่ให้อำนาจในการเรียกเก็บภาษีและรายได้หลายประเภทอยู่แล้ว ฉะนั้นจึงไม่ต้องกลัวว่าจะล้มละลายเหมือนธุรกิจเอกชน หากกระทำการในขอบเขตอันสมควร อย่างไรก็ตามก็มีหลักสำคัญอยู่ว่าการกู้เงินนั้นไม่มากเกินไป ทั้งนี้โดยคำนึงถึงประมาณการรายได้ของตนกับเงินที่จะขอกู้ว่าไม่ควรจะเกินก็เปอร์เซ็นต์ และจำกัดคำนึงถึงประโยชน์และประสิทธิภาพในการบริหารงานของโครงการที่ขอกู้ นั้น ๆ ด้วย เพราะหากรัฐบาลท้องถิ่นไหนนำเงินที่กู้มาได้นั้นไปจ่ายไปในทางที่ไม่เป็นการพัฒนาหรือประกอบกิจการขาดทุน การกู้นั้นย่อมเป็นผลเสียแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เพราะจะต้องเสียภาษีให้ท้องถิ่นนั้น ๆ นำไปใช้เป็นดอกเบี้ยเงินกู้

๔.๒.๘ รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ เป็นรายได้ของเทศบาลประเภทหนึ่ง ซึ่งกฎหมายได้ระบุให้อำนาจไว้ สาธารณูปโภคมักจะเป็นการผูกขาด แม้กฎหมายจะระบุว่าเพื่อเป็นประโยชน์ของประชาชน การจัดทำสาธารณูปภคนั้นรัฐหรือเทศบาลไม่ควรเอากำไร บางครั้งก็สมควรจะทำการโดยยอมขาดทุน แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่เป็นเช่นนั้น กล่าวคือ กิจการสาธารณูปโภคยังคงต้องการกำไรเพื่อนำไปเป็นโบนัสของพนักงาน ส่วนเทศบาลซึ่งเป็นผู้ผูกขาดรายได้ตามกฎหมายกลับไม่ได้ส่วนแบ่ง

ส่วนในด้าน เทศพาณิชย์นั้นก็มีลักษณะคล้ายกับธุรกิจการค้า ขึ้นอยู่กับความสามารถใน

การวางนโยบายและความซื่อสัตย์สุจริตในการบริหารกิจการ หากทำดีเทศบาลก็มีรายได้มาก หากทำไม่ดีเทศบาลก็อาจจะต้องนำเงินทุนส่วนอื่นมาชดเชยกิจการประเภทนี้อีกด้วย และหากเป็นในประเด็นหลังก็ต้องนับว่าเป็นภาระของประชาชนคนในท้องถิ่นอยู่เองในการที่จะต้องนำเงินภาษีมาจ่ายให้กับกิจการที่ใช้ประสิทธิภาพนี้

๕.๓ โครงสร้างทางด้านรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่น

ในการที่รัฐบาลท้องถิ่นแต่ละลักษณะจะมีความเจริญก้าวหน้าไปได้นั้น รัฐบาลท้องถิ่นจำต้องอาศัยเงินรายได้หรือก็คืองบประมาณของท้องถิ่นนั้น ๆ สำหรับใช้ดำเนินการ และให้บริการสาธารณะประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นและรวมตลอดทั้งการบริหารราชการภายในท้องถิ่นของตนเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ปัญหาจึงมีอยู่ว่า รัฐบาลท้องถิ่นแต่ละลักษณะมีงบประมาณหรือเงินรายได้เพื่อมาใช้จ่ายทำนุบำรุงท้องถิ่นของตนมากน้อยเพียงไร และรายได้ที่มีอยู่นั้นได้มาจากแหล่งใด จึงจำเป็นอยู่เองที่เราจะต้องศึกษาถึงลักษณะโครงสร้างทางด้านรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นในแต่ละลักษณะไป และโดยภาพรวมทั่ว ๆ ไปของแต่ละรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นภาพรวม ๆ ของลักษณะโครงสร้างทางด้านรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นทุกรูปทั่วทั้งประเทศ

๕.๓.๑ พิจารณาโครงสร้างทางด้านรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นทั่ว

ประเทศ

รัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศมีลักษณะโครงสร้างทางด้านรายได้ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ ๕.๑ ก. กล่าวคือ จากตารางเราจะเห็นได้ว่าโครงสร้างทางด้านรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศในปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ นั้น ได้มาจากเงินอุดหนุนของรัฐบาลกลางร้อยละ ๖๒.๕๒% ๖๐.๖๙% และ ๖๔.๕๙% (ของรายได้รวมของท้องถิ่นทั่วประเทศในปี ๒๕๒๐- ๒๕๒๒) ตามลำดับ จึงอาจกล่าวได้ว่า รายได้จากเงินอุดหนุนเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลท้องถิ่นโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ ๖๒.๖๙ ของรายได้รวมเฉลี่ย ๓ ปีระหว่างปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒ และเมื่อพิจารณาถึงหมวดรายได้ จากภาษีอากรของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศ พบว่ารัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศมีรายได้จากภาษีอากร (โดยเฉลี่ย) ระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๑ ของรายได้รวมทั้งหมด จากที่กล่าวมาทำให้สรุปเป็นประเด็นได้ว่า รัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศยังไม่

ตารางที่ ๕.๑ ก. ตารางแสดงรายได้ท้องถิ่นทั่วราชอาณาจักร ปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒

ประเภทของรายได้	มูลค่า(หน่วย:ล้านบาท)			ร้อยละของทั้งหมด (%)		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๑. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บของ	๖๘๕.๔๙	๗๙๕.๗๑	๘๖๘.๐๗	๖.๑๔	๖.๐๓	๕.๖๒
๑.๑ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	๓๓๓.๕๓	๓๗๓.๖๕	๔๒๙.๔๔	๒.๙๙	๒.๘๓	๒.๗๘
๑.๒ ภาษีบำรุงท้องที่	๒๗๔.๐๗	๓๔๐.๑๑	๓๔๘.๑๙	๒.๔๕	๒.๕๘	๒.๒๖
๑.๓ ภาษีป้าย	๔๓.๔๘	๔๔.๘๒	๔๗.๕๘	๐.๓๙	๐.๓๔	๐.๓๑
๑.๔ อากรการฆ่าสัตว์	๓๔.๔๑	๓๗.๑๓	๔๒.๘๖	๐.๓๑	๐.๒๘	๐.๒๘
๒. ภาษีที่ท้องถิ่นเก็บเพิ่ม	๑,๒๒๒.๕๑	๑,๕๑๙.๒๙	๑,๗๕๒.๘๕	๑๐.๙๕	๑๑.๕๑	๑๑.๓๖
๒.๑ ภาษีการค้า	๘๗๒.๑๙	๑,๐๙๙.๙๖	๑,๒๓๖.๓๒	๗.๘๑	๘.๓๓	๘.๐๑
๒.๒ อากรมทรัพย์สิน	๒๘.๘๓	๓๒.๒๘	๓๕.๑๓	๐.๒๖	๐.๒๔	๐.๒๓
๒.๓ ภาษีการพนัน	๕๓.๙๐	๕๙.๑๗	๖๘.๐๖	๐.๔๘	๐.๕๕	๐.๕๔
๒.๔ ภาษีสุราและเครื่องดื่ม	๒๖๗.๑๓	๓๒๗.๒๐	๔๑๓.๓๔	๒.๓๙	๒.๕๘	๒.๖๘
๒.๕ ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร	๐.๔๖	๐.๖๘	-	๐.๐๐๔	๐.๐๐๕	-
๓. ภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้	๑,๒๐๘.๙๑	๑,๒๕๓.๓๙	๑,๒๓๑.๒๖	๑๐.๘๓	๙.๕๐	๗.๙๘
๓.๑ ภาษีล้อเลื่อน	๑,๑๙๑.๓๓	๑,๒๓๓.๓๐	๑,๒๐๙.๕๐	๑๐.๖๗	๙.๓๔	๗.๘๔
๓.๒ ภาษีข้าวส่งออก	๑๗.๕๘	๒๐.๐๙	๒๑.๕๖	๐.๑๖	๐.๑๕	๐.๑๔
๔. ภาษีอากรอื่น ๆ	๗.๓๑	๑๒.๔๒	๓๑.๗๔	๐.๐๗	๐.๐๙	๐.๒๑
รวมรายได้จากภาษีอากร	๓,๑๒๔.๒๒	๓,๕๘๐.๘๑	๓,๘๘๓.๗๒	๒๗.๙๘	๒๗.๑๓	๒๕.๑๖

ตารางที่ ๕.๑ ก. (ต่อ)

ประเภทของรายได้	มูลค่า (หน่วย: ล้านบาท)			ร้อยละของทั้งหมด (%)		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๕. ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ	๑๕๑.๒๐	๑๗๑.๖๐	๒๑๓.๐๒	๑.๓๕	๑.๓๐	๑.๓๕
๖. รายได้จากทรัพย์สิน	๓๑๙.๘๖	๓๘๕.๕๐	๔๖๘.๐๗	๒.๘๖	๒.๙๒	๓.๐๓
๗. รายได้จากสาธารณูปโภค	๙.๘๔	๑๒.๔๖	๑๑.๔๓	๐.๐๙	๐.๐๙	๐.๐๗
๘. รายได้เบ็ดเตล็ด	๑๙๖.๘๙	๓๕๙.๑๔	๔๗๔.๓๕	๑.๗๖	๒.๗๒	๓.๐๗
รวมรายได้อื่น ๆ	๖๗๗.๗๙	๙๓๙.๒๐	๑,๑๖๖.๘๗	๖.๐๗	๗.๑๒	๗.๕๖
รวมรายได้จากภาษีอากร และรายได้อื่น ๆ	๓,๘๐๒.๐๑	๔,๕๒๐.๐๑	๕,๐๕๐.๕๙	๓๔.๐๕	๓๔.๒๕	๓๒.๗๒
เงินอุดหนุน	๖,๙๖๙.๕๗	๘,๐๑๐.๑๐	๙,๙๗๐.๔๐	๖๒.๔๒	๖๐.๖๙	๖๔.๕๙
รวมรายได้ปกติ	๑๐,๗๗๑.๕๘	๑๒,๕๓๐.๑๑	๑๕,๐๒๐.๙๙	๙๖.๕๗	๙๔.๙๔	๙๗.๓๑
๙. เงินสะสม	๑๒๔.๒๕	๓๔๘.๗๗	๗๕.๐๗	๑.๑๑	๒.๖๔	๐.๕๙
๑๐. เงินกู้	๕๗.๗๐	๖๒.๓๒	๕๓.๘๙	๐.๕๒	๐.๕๗	๐.๒๘
๑๑. รายได้บังคับเฉพาะกิจ	๑๙๗.๕๒	๒๒๕.๐๓	๒๗๒.๙๕	๑.๗๗	๑.๗๐	๑.๗๗
๑๒. เงินได้อื่น ๆ	๑๕.๑๙	๓๒.๘๗	๒๒.๙๑	๐.๑๔	๐.๒๕	๐.๑๕
รวมรายได้พิเศษ	๓๙๙.๖๖	๖๖๗.๙๙	๔๑๔.๘๒	๓.๕๓	๕.๐๖	๒.๖๙
รวมรายได้ทั้งสิ้น	๑๑,๑๖๖.๒๔	๑๓,๑๙๘.๑๐	๑๕,๘๓๕.๘๑	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กองนโยบายกองคลังและภาษีอากร กระทรวงการคลัง

มีความเป็นอิสระทางการคลัง กล่าวคือ รัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศยังมีรายได้เป็นของตัวเอง น้อยซึ่งไม่พอกับการบริหารกิจการต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องพึ่งพิงรายได้จากเงินช่วยเหลือของรัฐบาลกลางเป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าจะพิจารณารายได้จากภาษีอากรและรายได้อื่น ๆ ดังแสดงในตารางแล้วก็ตามก็พบว่ายังอยู่ในเปอร์เซ็นต์ที่ต่ำมากคือ โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๓๓.๖๐ ของรายได้รวม นอกจากนี้การหาแหล่งเงินทุนหรือการกู้ยืมเงินของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศยังอยู่ในอัตราที่ต่ำหรือแทบจะไม่มีมีความสำคัญเลย กล่าวคือ รัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศมีรายได้จากเงินกู้ (เฉลี่ย) ระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ โดยเฉลี่ยเพียงแค่อ้อยละ ๐.๔๑ ของรายได้รวมของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศ ซึ่งอาจเป็นข้อสนับสนุนความไม่เป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่นอีกประการหนึ่ง เนื่องจากท้องถิ่นมีรายได้เป็นของตัวเองไม่เพียงพอที่จะเป็นหลักประกันในการกู้ยืม

สำหรับรายได้จากภาษีอากรของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศนั้น พิจารณาจากตารางที่ ๕.๑ ข พบว่ารายได้จากภาษีอากรนั้นโดยเฉลี่ยระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ ร้อยละ ๓๔.๘๘ ของรายได้จากภาษีอากรได้มาจากประเภทภาษีที่รัฐบาลกลางเป็นผู้จัดสรรให้ซึ่งเกือบจะเท่ากับภาษีที่รัฐบาลท้องถิ่นเก็บเพิ่ม กล่าวคือรายได้จากภาษีที่รัฐบาลท้องถิ่นเก็บเพิ่มโดยเฉลี่ยระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๕ ของรายได้จากภาษีอากรทั้งสิ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ชี้ให้เห็นว่าแม้รายได้จากภาษีอากรเองก็ตามรัฐบาลท้องถิ่นยังต้องผูกพันกับรัฐบาลกลางคือ ยังคงขึ้นอยู่กับการจัดสรรของรัฐบาลกลาง ซึ่งได้กล่าวไว้ในรายละเอียดของชนิดภาษีแต่ละชนิดมาแล้วข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า รายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นที่เป็นรายได้ของตัวเองจริง ๆ แล้วมีไม่ถึงร้อยละ ๒๐ ของรายได้ทั้งหมดของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศ

กล่าวโดยสรุปแล้วโครงสร้างทางด้านรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศยังต้องพึ่งพาการช่วยเหลือจากรัฐบาลกลางเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้ท้องถิ่นขาดความเป็นอิสระทางการคลังอันจะส่งผลไปถึงขาดความเป็นอิสระทางการเมืองการปกครองไปด้วย สำหรับความเข้มของความเป็นอิสระทางการคลังจะมากหรือน้อยแตกต่างกันอย่างไรในแต่ละท้องถิ่นขึ้นอยู่กับรูปแบบและโครงสร้างทางการคลังของรัฐบาลท้องถิ่นในแต่ละลักษณะ ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดต่อไป

ตารางที่ ๕.๑ ข. ตารางแสดงรายได้จากภาษีอากรทั้งในแง่มูลค่าและร้อยละ
ของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วราชอาณาจักร

ประเภทของภาษี	มูลค่า(หน่วย:ล้านบาท)			(ร้อยละ (%))		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๑. ภาษีที่ท้องถิ่นเก็บเอง	๖๘๕.๔๙	๗๙๕.๗๑	๘๖๘.๐๗	๒๑.๙๔	๒๒.๒๒	๒๒.๓๕
๑.๑ ภาษีโรงเรือน และที่ดิน	๓๓๓.๕๓	๓๗๓.๖๕	๔๒๙.๔๔	๑๐.๖๘	๑๐.๔๓	๑๑.๐๖
๑.๒ ภาษีบำรุงท้องที่	๒๗๔.๐๗	๓๔๐.๑๑	๓๔๘.๑๙	๘.๗๗	๙.๕๐	๐.๒๓
๑.๓ ภาษีป้าย	๔๓.๔๘	๔๔.๘๒	๔๗.๕๘	๑.๓๙	๑.๒๕	๑.๒๓
๑.๔ อากรการฆ่าสัตว์	๓๔.๔๑	๓๗.๑๓	๔๒.๘๖	๑.๑๐	๑.๐๔	๑.๑๐
๒. ภาษีที่ท้องถิ่นเก็บเพิ่ม	๑,๒๒๒.๕๑	๑,๕๑๙.๒๙	๑,๗๕๒.๘๕	๓๙.๑๓	๔๒.๔๓	๔๕.๑๓
๒.๑ ภาษีการค้า	๘๗๒.๑๙	๑,๐๙๙.๙๖	๑,๒๓๖.๓๒	๒๗.๙๒	๓๐.๗๒	๓๑.๘๓
๒.๒ อากรมหรสพ	๒๘.๘๓	๓๒.๒๘	๓๕.๑๓	๐.๙๒	๐.๙๐	๐.๙๐
๒.๓ ภาษีการพนัน	๕๓.๙๐	๕๙.๑๗	๖๘.๐๖	๑.๗๓	๑.๖๕	๑.๗๕
๒.๔ ภาษีสุราและ เครื่องดื่ม	๒๖๗.๑๓	๓๒๗.๒๐	๔๑๓.๓๔	๘.๕๕	๙.๑๔	๑๐.๖๔
๒.๕ ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ น้ำมันซึ่งทำใน ราชอาณาจักร	๐.๔๖	๐.๖๘	-	๐.๐๒	๐.๐๒	-
๓. ภาษีรัฐบาลกลางจัดสรรให้	๑,๒๐๘.๙๑	๑,๒๕๓.๓๙	๑,๒๓๑.๒๖	๓๘.๖๙	๓๕.๐๐	๓๑.๗๐
๓.๑ ภาษีล้อเลื่อน	๑,๑๙๑.๓๓	๑,๒๓๓.๓๐	๑,๒๐๙.๕๐	๓๘.๑๓	๓๔.๔๔	๓๑.๑๔
๓.๒ ภาษีข้าวส่งออก	๑๗.๕๘	๒๐.๐๙	๒๑.๕๖	๐.๕๖	๐.๕๖	๐.๕๖
๔. ภาษีอากรอื่น	๗.๓๑	๑๒.๔๒	๓๑.๗๔	๐.๒๓	๐.๓๕	๐.๘๒
รวมรายได้จากภาษีอากร	๓,๑๒๔.๒๒	๓,๕๘๐.๘๑	๓,๘๘๓.๗๒	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: จากตารางที่ ๕.๑ ก.

ตารางที่ ๕.๒ ตารางแสดงรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหัวราชอาณา
จักรปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒

ประเภทของรายได้	มูลค่า(หน่วย:ล้านบาท)			ร้อยละของทั้งหมด (%)		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๑. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	๒๒๒.๑๓	๒๖๐.๒๒	๒๗๗.๘๐	๓.๒๑	๓.๒๖	๒.๘๔
๑.๑ ภาษีโรงเรือนและ ที่ดิน	๑๔.๖๐	๙.๗๘	๑๒.๑๑	๐.๒๑	๐.๑๒	๐.๑๒
๑.๒ ภาษีบำรุงท้องที่	๒๐๓.๒๑	๒๔๖.๓๗	๒๖๑.๐๖	๒.๙๓	๓.๐๘	๒.๖๗
๑.๓ ภาษีป้าย	๑.๖๓	๑.๖๐	๑.๗๒	๐.๐๒	๐.๐๒	๐.๐๒
๑.๔ อากรการฆ่าสัตว์	๒.๖๙	๒.๔๗	๒.๙๑	๐.๐๔	๐.๐๓	๐.๐๓
๒. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่ม	๒๓๔.๙๒	๓๐๒.๔๕	๓๗๐.๒๘	๓.๓๙	๓.๗๙	๓.๗๙
๒.๑ ภาษีการค้า	๔๓.๖๘	๖๔.๘๕	๗๐.๕๙	๐.๖๓	๐.๘๑	๐.๗๒
๒.๒ อากรมทรสพ	๐.๒๑	๐.๑๔	๐.๒๒	๐.๐๐๓	๐.๐๐๒	๐.๐๐๒
๒.๓ ภาษีการพนัน	๐.๐๙	-	-	๐.๐๐๑	-	-
๒.๔ ภาษีสุราและ เครื่องดื่ม	๑๙๐.๔๘	๒๓๗.๑๐	๒๙๙.๔๗	๒.๗๕	๒.๙๗	๓.๐๖
๒.๕ ภาษีน้ำมันและ ผลิตภัณฑ์น้ำมัน ซึ่งทำในราช อาณาจักร	๐.๕๖	๐.๓๖	-	๐.๐๐๗	๐.๐๐๕	-
๓. ภาษีที่รัฐบาลกลางจัด จัดสรรให้	๑๗๐.๖๖	๑๘๗.๒๕	๑๙๗.๒๓	๒.๕๖	๒.๓๔	๒.๐๒
๓.๑ ภาษีล้อเลื่อน	๑๗๐.๕๔	๑๘๗.๒๕	๑๙๗.๒๒	๒.๕๖	๒.๓๔	๒.๐๒
๓.๒ ภาษีขาส่งออก	๐.๑๑	-	๐.๐๑	๐.๐๐๒	-	๐.๐๐๐๑
๔. ภาษีอากรอื่น ๆ	๐.๑๖	๐.๑๑	๐.๑๑	๐.๐๐๒	๐.๐๐๑	๐.๐๐๑
รวมรายได้จากภาษีอากร	๖๒๗.๘๗	๗๕๐.๐๓	๘๔๕.๔๒	๙.๐๖	๑๙.๓๙	๘.๖๔

ตารางที่ ๕.๒ (ต่อ)

ประเภทของรายได้	มูลค่า (หน่วย: ล้านบาท)			ร้อยละของทั้งหมด (%)		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๕. ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ	๑๒.๘๔	๑๕.๐๗	๑๙.๒๘	๑.๑๙	๐.๑๙	๐.๒๐
๖. รายได้จากทรัพย์สิน	๖๔.๑๓	๘๖.๔๙	๑๒๗.๔๗	๐.๙๓	๑.๐๘	๑.๓๐
๗. รายได้จากสาธารณูปโภค	-	-	-	-	-	-
๘. รายได้เบ็ดเตล็ด	๑๙.๖๕	๓๕.๖๖	๘๐.๖๗	๐.๒๘	๐.๔๕	๐.๘๒
รวมรายได้อื่น ๆ	๙๖.๖๒	๑๓๗.๒๒	๒๒๗.๔๒	๑.๓๙	๑.๗๒	๒.๓๒
รวมรายได้จากภาษีและ รายได้อื่น ๆ	๗๒๔.๔๙	๘๘๗.๒๒	๑,๐๗๒.๘๘	๑๐.๕๖	๑๑.๑๐	๑๐.๙๗
เงินอุดหนุน	๖,๑๖๙.๕๘	๗,๐๓๗.๓๑	๘,๖๗๑.๕๖	๘๙.๐๖	๘๘.๐๗	๘๘.๖๔
รวมรายได้ปกติ	๖,๘๙๔.๐๗	๗,๙๒๔.๕๖	๙,๗๔๔.๓๐	๙๙.๕๑	๙๙.๑๗	๙๙.๖๑
๙. เงินสะสม	๑๐.๓๘	๑๗.๖๖	๖.๖๑	๐.๑๕	๐.๒๒	๐.๐๗
๑๐. เงินกู้	๕.๐๙	๑๒.๗๐	๕.๑๔	๐.๐๗	๐.๑๖	๐.๐๕
๑๑. รายได้งบประมาณเฉพาะการ	๒.๙๙	๒.๔๕	๓.๒๘	๐.๐๔	๐.๐๓	๐.๐๓
๑๒. เงินได้อื่น ๆ	๑๕.๑๙	๓๒.๘๗	๒๒.๙๑	๐.๒๒	๐.๔๑	๐.๒๓
รวมรายได้พิเศษ	๓๓.๖๕	๖๕.๖๘	๓๗.๙๔	๐.๔๙	๐.๘๒	๐.๓๙
รวมรายได้ทั้งสิ้น	๖,๙๒๗.๗๒	๗,๙๙๐.๒๔	๙,๗๘๒.๒๔	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กองนโยบายกคลังและภาษีอากร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ ๕.๒ แสดงโครงสร้างทางด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นยอดรวมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้ง ๗๑ แห่งทั่วประเทศ ในปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ จากตารางที่ ๕.๒ สิ่งที่น่าประหลาดใจให้เห็นเด่นชัดที่สุดในบรรดารายได้จากแหล่งต่าง ๆ นั้น เราจะพบว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแทบทั้งหมดได้มาจากเงินอุดหนุนของรัฐบาลกลาง กล่าวคือ ในรายได้ทั้งสิ้นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศในปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ นั้น ได้มาจากเงินอุดหนุนร้อยละ ๘๙.๐๖, ๘๘.๐๗ และ ๘๘.๖๕ (ในปี ๒๕๒๐, ๒๕๒๑ และ ๒๕๒๒) ตามลำดับ (เป็นรายได้จากเงินอุดหนุน) ในขณะที่รายได้ที่ได้มาจากภาษีอากรทำรายได้ให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดคิดเป็นเพียงร้อยละ ๙.๐๖, ๙.๓๙ และ ๘.๖๔ ของรายได้ทั้งสิ้นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในปีเดียวกัน และขณะเดียวกันที่รายได้ที่ได้มาจากรายได้ที่มีใช้ภาษีอากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศคิดเป็นร้อยละ ๑.๘๘, ๒.๕๔ และ ๒.๗๑ ของรายได้ทั้งสิ้นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในปีเดียวกันนั้น โดยรายได้ที่มีใช้ภาษีในจำนวนดังกล่าวนี้เป็นรายได้ในหมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต, รายได้จากทรัพย์สิน, รายได้จากสาธารณูปโภคและรายได้เบ็ดเตล็ดรวมกันถึงร้อยละ ๑.๔๐, ๑.๗๒ และ ๒.๓๓ ของรายได้ทั้งสิ้นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งเมื่อพิจารณารายได้ทั้งสองแหล่งดังกล่าวคือ รายได้จากภาษีอากรและรายได้ที่มีใช้ภาษีอากรแล้วพบว่า เป็นสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับเงินอุดหนุนที่ได้มาจากรัฐบาลกลาง ซึ่งจะเห็นได้ว่าเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นเป็นแหล่งรายได้หลักในบรรดารายได้จากแหล่งต่าง ๆ ด้วยกัน โดยเมื่อเฉลี่ยรายได้จากเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้ง ๓ ปี (๒๕๒๐-๒๕๒๒) แล้วคิดเป็นร้อยละถึง ๘๘.๕๙ ของรายได้เฉลี่ยทั้งสิ้นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศ และจากตารางจะสังเกตเห็นได้ว่า รายได้รวมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งสิ้นจากปี ๒๕๒๐ ถึง ๒๕๒๒ เพิ่มขึ้น กล่าวคือ โดยที่รายได้ในปี ๒๕๒๑ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๒๐ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓๔ และในปี ๒๕๒๒ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๒๑ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๔๓ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจากปี ๒๕๒๐ ถึง ๒๕๒๒ นั้นมีการเพิ่มขึ้นของรายได้ในอัตราที่เพิ่มขึ้น (increasing rate) โดยการเพิ่มขึ้นของรายได้นี้เกิดขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของรายได้จากเงินอุดหนุน กล่าวคือ ในปี ๒๕๒๑ รายได้จากเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๒๐ ถึงร้อยละ ๑๔.๐๖ และในปี ๒๕๒๒ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๒๑ ถึงร้อยละ ๒๓.๒๒ ซึ่งพบว่าการ

ตารางที่ ๕.๓ แสดงร้อยละของรายได้จากเงินอุดหนุนของรัฐบาลท้องถิ่นแต่ละรูป
โดยเปรียบเทียบกับรายได้จากเงินอุดหนุนของรัฐบาลท้องถิ่นรวม
ทั้งประเทศในปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒

ปี รัฐบาลท้องถิ่นรูป	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
	%	%	%
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๘๘.๕๒	๘๗.๘๖	๘๖.๕๗
เทศบาล	๖.๔๑	๖.๔๑	๗.๐๐
สุขาภิบาล	๑.๓๘	๑.๓๕	๑.๓๘
กรุงเทพมหานคร	๓.๖๘	๔.๑๖	๔.๖๕
รวมทั้งประเทศ	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กองนโยบายกึ่งคลังและภาษีอากร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ ๕.๔ แสดงรายได้รวมของรัฐบาลท้องถิ่นแต่ละรูปโดยเปรียบเทียบ
ในปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒

รายได้รวม / ปี รัฐบาลท้องถิ่นรูป	๒๕๒๐		๒๕๒๑		๒๕๒๒	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๖,๘๒๗.๗๒	๖๒.๐๔	๗,๙๙๐.๒๔	๖๐.๕๔	๙,๗๘๒.๒๔	๖๓.๓๗
เทศบาล	๑,๖๐๙.๒๗	๑๔.๔๑	๑,๘๑๖.๔๔	๑๓.๗๖	๒,๑๐๗.๔๗	๑๓.๖๕
สุขาภิบาล	๕๐๗.๗๔	๔.๕๕	๕๘๕.๖๕	๔.๕๔	๖๕๒.๕๐	๔.๒๓
กรุงเทพมหานคร	๒,๑๒๑.๕๑	๑๙.๐๐	๒,๘๐๕.๗๗	๒๑.๒๖	๒,๘๙๓.๖๐	๑๘.๗๕
รวมทั้งประเทศ	๑๑,๑๖๖.๒๔	๑๐๐.๐๐	๑๓,๑๙๘.๑๐	๑๐๐.๐๐	๑๕,๔๓๕.๘๑	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กองนโยบายกึ่งคลังและภาษีอากร กระทรวงการคลัง

เพิ่มขึ้นของรายได้จากเงินอุดหนุนเพิ่มในอัตราที่เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้รายได้รวมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงเพิ่มในอัตราที่สูงขึ้นดังกล่าวแล้ว และจากตารางที่ ๕.๓ ซึ่งแสดงรายได้จากเงินอุดหนุนโดยเปรียบเทียบในรัฐบาลท้องถิ่นแต่ละลักษณะ โดยคิดเป็นร้อยละของเงินอุดหนุนที่รัฐบาลกลางให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นทั่วทั้งประเทศในปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ เราก็จะพบว่าร้อยละ ๘๘.๕๒, ๘๗.๘๖ และ ๘๖.๘๗ ของรายได้จากเงินอุดหนุนที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้แก่ท้องถิ่นแต่ละลักษณะเป็นเงินอุดหนุนที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงมากในบรรดารัฐบาลท้องถิ่นรูปต่าง ๆ แม้ว่าในปี ๒๕๒๑ และ ๒๕๒๒ สัดส่วนของเงินอุดหนุนที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับจะลดลงไปจากปี ๒๕๒๐ ก็ตาม แต่ก็ยังคงอยู่ในสัดส่วนที่สูงกล่าวคือ โดยเฉลี่ยอยู่ในสัดส่วนประมาณร้อยละ ๘๘ ของรายได้จากเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นรวมกัน เมื่อเป็นเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่าโครงสร้างทางการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศนั้นแทบจะไม่มีความเป็นอิสระเลย หรือกล่าวได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีความเข้มของความเป็นอิสระทางการคลังสูง เมื่อเทียบกับรัฐบาลท้องถิ่นรูปอื่น ๆ

จากตารางที่ ๕.๔ ซึ่งแสดงรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นแต่ละรูปโดยเปรียบเทียบ เราจะพบว่า แม้ว่าจากตารางเราจะเห็นว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีรายได้รวมทั้งสิ้นมากที่สุดในบรรดารัฐบาลท้องถิ่นรูปต่าง ๆ กัน กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้รวมเฉลี่ย ๓ ปี คิดเป็นร้อยละถึง ๖๑.๘๘ ของรายได้รวมของท้องถิ่นทั่วประเทศ แต่จากที่ได้กล่าวแล้วว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นรายได้ส่วนใหญ่ได้มาจากเงินอุดหนุน และถ้าหากไม่นับรวมรายได้จากเงินอุดหนุนแล้วเราจะพบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้อยู่ในลำดับที่ ๓ เมื่อเทียบกับรัฐบาลท้องถิ่นรูปต่าง ๆ กัน ดูตารางที่ ๕.๕

จากตารางที่ ๕.๖ ซึ่งแสดงรายได้จากภาษีอากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศในปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ จะพบว่าภาษีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเก็บเพิ่มเป็นประเภทที่ทำรายได้จากภาษีอากรให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดมากที่สุด กล่าวคือ เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละถึง ๔๐.๕๑ ของรายได้จากภาษีอากรรวม และชนิดภาษีที่ทำรายได้ให้กับภาษีประเภทนี้ก็คือ ภาษีสุราและเครื่องดื่ม กล่าวคือคิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ ๘๐.๑๐ ของภาษีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเก็บเพิ่ม ประเภทภาษีที่ทำรายได้ให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดรองลงมาจาก

ตารางที่ ๕.๕ แสดงร้อยละของรายได้สุทธิไม่รวมเงินอุดหนุนเทียบกับรายได้รวม
ของรัฐบาลท้องถิ่นแต่ละรูปในปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒

ปี รัฐบาลท้องถิ่นรูป	๒๕๒๐ (%)	๒๕๒๑ (%)	๒๕๒๒ (%)
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๑๐.๙๗	๑๑.๙๓	๑๑.๓๖
เทศบาล	๘๐.๙๔	๘๑.๕๑	๗๘.๙๙
สุขาภิบาล	๗๒.๒๓	๗๑.๗๒	๖๖.๘๗
กรุงเทพมหานคร	๘๗.๙๒	๘๘.๑๔	๘๓.๙๘
รวมทั้งประเทศ	๓๗.๕๘	๓๙.๓๑	๓๕.๔๑

ที่มา: กองนโยบายกองคลังและภาษีอากร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ ๕.๖ ตารางแสดงรายได้จากภาษีอากรในปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ประเภทของภาษี	มูลค่า (หน่วย: ล้านบาท)			ร้อยละของทั้งหมด (%)		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๑. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	๒๒๒.๑๓	๒๖๐.๒๒	๒๗๗.๘๐	๓๕.๓๘	๓๔.๖๙	๓๒.๘๖
๑.๑ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	๑๔.๖๐	๙.๗๘	๑๒.๑๑	๒.๓๓	๑.๓๐	๑.๔๓
๑.๒ ภาษีบำรุงท้องที่	๒๐๓.๒๑	๒๔๖.๓๗	๒๖๑.๐๖	๓๒.๓๖	๓๒.๘๕	๓๐.๘๘
๑.๓ ภาษีป้าย	๑.๖๓	๑.๖๐	๑.๗๒	๐.๒๖	๐.๒๑	๐.๒๐
๑.๔ อากรการฆ่าสัตว์	๒.๖๙	๒.๔๗	๒.๙๑	๐.๔๓	๐.๓๓	๐.๓๔
๒. ภาษีท้องถิ่นเก็บเพิ่ม	๒๓๔.๙๒	๓๐๒.๔๕	๓๗๐.๒๘	๓๗.๔๒	๔๐.๓๓	๔๓.๘๐
๒.๑ ภาษีการค้า	๔๓.๖๘	๖๔.๘๕	๗๐.๕๙	๖.๙๖	๘.๖๕	๘.๓๕
๒.๒ อากรมหรสพ	๐.๒๑	๐.๑๔	๐.๒๒	๐.๐๓	๐.๐๒	๐.๐๓
๒.๓ ภาษีการพนัน	๐.๐๙	-	-	๐.๐๑	-	-
๒.๔ ภาษีสราและเครื่องดื่ม	๑๙๐.๔๘	๒๓๗.๑๐	๒๙๙.๔๗	๓๐.๓๔	๓๑.๖๑	๓๕.๔๒
๒.๕ ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร	๐.๔๖	๐.๓๖	-	๐.๐๗	๐.๐๕	-
๓. ภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้	๑๗๐.๖๖	๑๘๗.๒๕	๑๙๗.๒๓	๒๗.๑๘	๒๔.๙๗	๒๓.๓๓
๓.๑ ภาษีล้อเลื่อน	๑๗๐.๕๔	๑๘๗.๒๕	๑๙๗.๒๒	๒๗.๑๖	๒๔.๙๗	๒๓.๓๓
๓.๒ ภาษีข้าวส่งออก	๐.๑๑	-	๐.๐๑	๐.๐๒	-	๐.๐๐๑
๔. ภาษีอากรอื่น ๆ	๐.๑๖	๐.๑๑	๐.๑๑	๐.๐๓	๐.๐๑	๐.๐๑
รวมรายได้จากภาษีอากร	๖๒๗.๘๗	๗๕๐.๐๓	๘๔๕.๔๒	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: จากตารางที่ ๕.๒

ประเภทภาษีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บเพิ่ม) ก็คือ ภาษีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเก็บเอง จากตารางพบว่า โดยเฉลี่ย ๓ ปีพบว่า ภาษีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บเองนั้นคิดเป็น ร้อยละเฉลี่ย ๓๔.๓๑ ของรายได้จากภาษีอากรทั้ง สิ้นโดยเฉลี่ย และชนิดภาษีที่ทำรายได้ให้กับ ภาษีประเภทนี้มากที่สุดก็คือ ภาษีบำรุงท้องที่ กล่าวคือ ภาษีบำรุงท้องที่จัดเก็บได้สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเฉลี่ยเป็นร้อยละ ๔๑.๓๘ ของภาษีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บเองโดย เฉลี่ย สำหรับภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ นั้นทำรายได้จากภาษีอากรให้กับองค์การบริหารส่วน จังหวัดในอัตราที่ต่ำที่สุดในบรรดาประเภทภาษีทั้ง ๓ ลักษณะ โดยเฉลี่ยภาษีที่รัฐบาลกลางจัด สรรให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๑๖ ของรายได้จากภาษีโดยเฉลี่ย ระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ โดยที่ภาษีค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนเป็นภาษีที่ทำรายได้ให้กับ ภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรในสัดส่วนที่มากที่สุดคือ เฉลี่ยคิดเป็นถึงร้อยละ ๔๔.๔๘ ของรายได้จาก ภาษีประเภทที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้

สำหรับรายได้จากเงินกู้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจากตารางที่ ๕.๒ จะพบว่า สัดส่วนของเงินกู้ในรายได้ทั้งสิ้นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแทบจะไม่มีอิทธิพลต่อรายได้ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกล่าวคือ เงินกู้เฉลี่ย ๓ ปี คิดเป็นแค่เพียงร้อยละ ๐.๐๕ ของรายได้ รวมทั้งสิ้น ซึ่งจากประเด็นนี้เราอาจกล่าวได้ว่าอาจเป็นเพราะฐานะทางการเงินขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดยังไม่เป็นที่เชื่อถือหรือไม่มั่นคงพอที่จะใช้ เป็นหลักประกันในการกู้ยืม

กล่าวโดยสรุปเมื่อมองภาพรวมโดยทั่ว ๆ ไปขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วทั้ง ประเทศแล้วพบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดแทบจะกล่าวได้ว่าไม่มีความเป็นอิสระทางการคลัง เลย ทั้งนี้เพราะเงินรายได้ส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มาจากเงินอุดหนุนของ รัฐบาลกลางดังกล่าวแล้วนั่นเอง

๕.๓.๓ โครงสร้างทางด้านรายได้ของเทศบาล

จากตารางที่ ๕.๗ แสดงโครงสร้างทางด้านรายได้ของเทศบาลทั่วราชอาณาจักร ระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ เราจะพบว่ารัฐบาลท้องถิ่นรูปเทศบาลมีความเป็นอิสระทางการ คลังมากกว่ารัฐบาลท้องถิ่นรูปองค์การบริหารส่วนจังหวัดกล่าวคือ สำหรับรายได้จากเงินอุดหนุน ของเทศบาลโดยเฉลี่ยระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ นั้นพบว่าคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของรายได้ทั้งหมด ของเทศบาล ขณะเดียวกันที่รายได้จากภาษีอากรของเทศบาลโดยเฉลี่ย ๓ ปี เช่นกันนั้นคิดเป็น

ตารางที่ ๕.๗ แสดงโครงสร้างทางด้านรายได้ของเทศบาลที่วราชอาณาจักร

ปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒

ประเภทของรายได้	มูลค่า (หน่วย: ล้านบาท)			ร้อยละของทั้งหมด (%)		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๑. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	๑๑๙.๕๒	๑๓๕.๔๖	๑๕๙.๓๕	๗.๕๓	๗.๔๖	๗.๕๖
๑.๑ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	๘๑.๖๓	๙๑.๘๙	๑๑๓.๔๘	๕.๐๗	๕.๐๖	๕.๓๘
๑.๒ ภาษีบำรุงท้องที่	๑๒.๘๓	๑๖.๘๖	๑๗.๐๖	๐.๘๐	๐.๙๓	๐.๘๑
๑.๓ ภาษีป้าย	๑๐.๓๒	๑๑.๐๖	๑๒.๒๓	๐.๖๔	๐.๖๑	๐.๕๘
๑.๔ อากรฆ่าสัตว์	๑๔.๗๔	๑๕.๖๕	๑๖.๕๘	๐.๙๒	๐.๘๖	๐.๗๙
๒. ภาษีที่ท้องถิ่นเก็บเพิ่ม	๑๘๕.๒๖	๒๔๓.๕๕	๒๗๓.๑๑	๑๑.๕๑	๑๓.๔๐	๑๒.๙๖
๒.๑ ภาษีการค้า	๑๕๗.๑๖	๒๑๐.๔๔	๒๓๒.๕๔	๙.๗๗	๑๑.๕๙	๑๑.๐๓
๒.๒ อากรมหรสพ	๑๐.๔๑	๑๒.๑๖	๑๑.๗๖	๐.๖๕	๐.๖๗	๐.๕๖
๒.๓ ภาษีการพนัน	-	๐.๐๒	๐.๘๗	-	๐.๐๐๑	๐.๐๔
๒.๔ ภาษีสุราและเครื่องดื่ม	๑๗.๖๙	๒๐.๘๓	๒๗.๙๔	๑.๑๐	๑.๑๕	๑.๓๓
๒.๕ ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร	-	-	-	-	-	-
๓. ภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้	๓๕๕.๔๑	๓๗๐.๙๔	๓๕๙.๑๓	๒๒.๐๙	๒๐.๔๒	๑๗.๐๔
๓.๑ ภาษีล้อเลื่อน	๓๕๑.๔๔	๓๖๗.๕๑	๓๕๓.๗๗	๒๑.๘๔	๒๐.๒๓	๑๖.๗๙
๓.๒ ภาษีข้าวส่งออก	๓.๙๗	๓.๔๓	๕.๓๖	๐.๒๕	๐.๑๙	๐.๒๕
๔. ภาษีอื่นๆ	-	๖.๙๐	-	-	๐.๓๘	-
รวมรายได้จากภาษีอากร	๖๖๐.๑๙	๗๕๖.๗๕	๗๙๑.๕๙	๔๑.๐๒	๔๑.๖๖	๓๗.๕๖
๕. ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ	๕๖.๗๔	๖๒.๓๔	๗๑.๗๗	๓.๕๓	๓.๔๓	๓.๕๑
๖. รายได้จากทรัพย์สิน	๑๑๕.๗๖	๑๐๘.๖๔	๑๒๑.๔๘	๗.๑๙	๕.๙๘	๕.๗๖
๗. รายได้จากสาธารณูปโภค	๘.๘๗	๙.๘๖	๘.๐๙	๐.๕๕	๐.๕๔	๐.๓๘

ตารางที่ ๕.๗ (ต่อ)

ประเภทของรายได้	มูลค่า (หน่วย: ล้านบาท)			ร้อยละของทั้งหมด (%)		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๘. รายได้เบ็ดเตล็ด	๕๕.๑๗	๗๔.๘๘	๑๐๐.๒๒	๓.๖๘	๔.๑๒	๔.๗๖
รวมรายได้อื่น ๆ	๒๔๐.๕๔	๒๕๕.๗๒	๓๐๑.๕๖	๑๔.๕๕	๑๔.๐๘	๑๔.๓๑
รวมรายได้จากภาษีและรายได้อื่นๆ	๕๐๐.๗๓	๑,๐๑๒.๕๗	๑,๐๙๓.๑๕	๕๕.๕๗	๕๕.๗๔	๕๑.๘๗
เงินอุดหนุน	๔๔๖.๘๘	๕๑๓.๖๔	๖๘๘.๒๔	๒๗.๗๘	๒๘.๒๘	๓๓.๑๓
รวมรายได้ปกติ	๑,๓๔๗.๖๑	๑,๕๔๔.๑๑	๑,๗๘๑.๓๙	๘๓.๗๔	๘๕.๐๑	๘๕.๐๐
๙. เงินสะสม	๔๔.๑๙	๔๑.๐๐	๖๐.๖๑	๒.๗๕	๒.๒๖	๒.๗๖
๑๐. เงินกู้	๔๔.๔๗	๔๑.๒๑	๒๙.๑๐	๒.๗๖	๒.๒๗	๑.๓๘
๑๑. รายได้งบประมาณเฉพาะการ	๑๗๓.๐๐	๑๙๐.๑๒	๒๒๖.๓๗	๑๐.๗๕	๑๐.๔๗	๑๐.๗๔
รวมรายได้พิเศษ	๒๖๑.๖๖	๒๗๒.๓๓	๓๑๖.๐๘	๑๖.๒๖	๑๔.๙๙	๑๕.๐๐
รวมรายได้ทั้งสิ้น	๑,๖๐๙.๒๗	๑,๘๑๖.๔๔	๒,๑๐๗.๔๗	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กองนโยบายกองคลังและภาษีอากร กระทรวงการคลัง

ร้อยละ ๔๐ ของรายได้รวมทั้งหมด ซึ่งนับได้ว่ารัฐบาลท้องถิ่นรูปเทศบาลนั้นพึ่งพาการช่วยเหลือในรูปของเงินอุดหนุนของรัฐบาลกลางในสัดส่วนที่ไม่สูงนัก เพราะว่าเทศบาลมีรายได้เป็นของตัวเองในสัดส่วนที่มากพอ เพียงเฉพาะรายได้จากภาษีอากรเพียงแหล่งเดียวทำรายได้ให้แก่เทศบาลทั่วราชอาณาจักรถึงร้อยละ ๔๐ ของรายได้ทั้งหมดดังกล่าวแล้ว และหากพิจารณารายได้ของเทศบาลจากแหล่งรายได้ที่มีใช้ภาษีอากรไม่นับรวมเงินอุดหนุน ดังตารางที่ ๕.๘ เราจะพบว่าเฉลี่ยร้อยละ ๑๕ ของรายได้รวมของเทศบาลได้มาจากรายได้ที่มีใช้เงินอุดหนุน ดังนั้นเมื่อพิจารณารวมระหว่างรายได้จากภาษีอากร และรายได้ที่มีใช้ภาษีอากรแล้วก็จะพบว่า คิดเฉลี่ยแล้วเป็นร้อยละถึง ๕๕ ของรายได้รวมของเทศบาล ซึ่งเป็นสัดส่วนที่นับว่ามากพอ เมื่อเทียบกับรัฐบาลท้องถิ่นรูปองค์การบริหารส่วนจังหวัด

จากตารางที่ ๕.๗ เมื่อพิจารณาแหล่งรายได้ที่มาจากภาษีอากรซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของเทศบาลทั่วประเทศ เราจะพบว่าถึงแม้ว่าเทศบาลจะมีรายได้เป็นของตัวเองมากพอก็ตามแต่ เมื่อพิจารณาลงไปถึงรายได้จากภาษีอากร ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่สำคัญของเทศบาลนั้น เราจะพบว่าประเภทภาษีที่ทำรายได้ให้แก่เทศบาลมากที่สุดในภาษีประเภทต่าง ๆ ก็คือ ภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้แก่เทศบาล กล่าวคือ ภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้แก่เทศบาลเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของรายได้รวมทั้งหมดของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๔ ของรายได้จากภาษีอากรที่เทศบาลจัดเก็บ เมื่อเป็นเช่นนี้จะพบว่ารายได้จากภาษีอากรที่ถือว่าเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของเทศบาลนั้นแท้จริงก็ยังขึ้นอยู่กับการจัดสรรของรัฐบาลกลางอยู่นั่นเอง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าท้องถิ่นรูปเทศบาลยังไม่ค่อยจะมีความเป็นอิสระทางการคลัง เป็นของตัวเองมากนัก

เมื่อพิจารณารายได้จากภาษีอากรของเทศบาลทั่วราชอาณาจักรตามลักษณะของการจัดเก็บ จากตารางที่ ๕.๗ และ ๕.๘ พบว่า ภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ นั้นทำรายได้ให้แก่เทศบาลมากที่สุด ดังกล่าวแล้วข้างต้นและรองลงมาได้แก่ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่ม กล่าวคือ ภาษีที่เทศบาลจัดเก็บเพิ่มนั้นโดยเฉลี่ยระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ คิดเป็นร้อยละ ๑๓ ของรายได้รวมของเทศบาลหรือคิดเป็นร้อยละ ๓๒ ของรายได้จากภาษีอากร ขณะที่ภาษีที่เทศบาลจัดเก็บเองนั้นโดยเฉลี่ยคิดเป็นเพียงร้อยละ ๘ ของรายได้รวมของเทศบาลหรือเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๑๕ ของรายได้จากภาษีอากร และในบรรดาประเภทภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ นั้น เมื่อพิจารณาจากตารางที่

ตารางที่ ๕.๘ ตารางรายได้ที่แท้จริงของเทศบาลหัวราชอาณาจักร
ปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒ (หน่วย: ล้านบาท)

แหล่งที่มาของรายได้	จำนวน			% ของทั้งหมด		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๑. รายได้จากภาษีอากร	๖๖๐.๑๙	๗๕๖.๗๕	๗๙๑.๕๙	๔๑.๐๒	๔๒.๑๙	๓๗.๕๖
๒. รายได้ที่มีใช้ภาษีอากร	๒๔๐.๕๕	๒๕๕.๗๒	๓๐๑.๕๖	๑๕.๙๕	๑๕.๒๒	๑๕.๓๑
ค่าธรรมเนียม/ค่าปรับ	๕๖.๗๔	๖๒.๓๔	๗๑.๗๗	๓.๕๓	๓.๔๗	๓.๔๑
รายได้จากทรัพย์สิน	๑๑๕.๗๖	๑๐๘.๖๔	๑๒๑.๕๘	๗.๑๙	๕.๙๘	๕.๗๖
รายได้จากสาธารณูปโภค	๘.๘๗	๙.๘๖	๘.๐๙	๐.๕๕	๐.๕๕	๐.๓๘
รายได้เบ็ดเตล็ด	๕๙.๑๗	๗๔.๘๘	๑๐๐.๒๒	๓.๖๘	๔.๑๖	๔.๗๖
๓. เงินอุดหนุน	๔๕๖.๘๘	๕๑๓.๖๔	๖๙๘.๒๔	๒๗.๗๗	๒๘.๕๖	๓๓.๑๓
๔. เงินสะสม	๕๕.๑๙	๕๑.๐๐	๖๐.๖๑	๒.๗๔	๒.๒๘	๒.๘๘
๕. เงินกู้	๕๕.๔๗	๕๑.๒๑	๒๙.๑๐	๒.๗๖	๒.๒๙	๑.๓๘
๖. รายได้งบประมาณเฉพาะการ	๑๗๓.๐๐	๑๙๐.๑๒	๒๒๖.๓๗	๑๐.๗๕	๑๐.๕๗	๑๐.๗๔
รวม	๑,๖๐๙.๒๗	๑,๗๙๘.๕๕	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กองนโยบายกองคลังและภาษีอากร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ ๕.๕ ตารางแสดงรายได้จากภาษีอากรของเทศบาลที่วราชอาณาจักร

ปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ (หน่วย: ล้านบาท)

ประเภทภาษีอากร	จำนวน			% ของทั้งหมด		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๑. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	๑๑๙.๕๒	๑๓๕.๔๖	๑๕๙.๓๕	๑๘.๑๐	๑๗.๙๐	๒๐.๑๓
๑.๑ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	๘๑.๖๓	๙๑.๘๙	๑๑๓.๔๘	๑๒.๓๖	๑๒.๑๔	๑๔.๓๔
๑.๒ ภาษีบำรุงท้องที่	๑๒.๘๓	๑๖.๘๖	๑๗.๐๖	๑.๙๔	๒.๒๓	๒.๑๖
๑.๓ ภาษีป้าย	๑๐.๓๒	๑๑.๐๖	๑๒.๒๓	๑.๕๖	๑.๔๖	๑.๕๕
๑.๔ อากรการฆ่าสัตว์	๑๔.๗๔	๑๕.๖๕	๑๖.๕๘	๒.๒๓	๒.๐๗	๒.๑๐
๒. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่ม	๑๘๕.๒๖	๒๔๓.๔๕	๒๗๓.๑๑	๒๘.๐๖	๓๒.๑๗	๓๔.๕๐
๒.๑ ภาษีการค้า	๑๕๗.๑๖	๒๑๐.๔๔	๒๓๒.๕๔	๒๓.๘๑	๒๗.๘๑	๒๙.๓๘
๒.๒ อากรมหรสพ	๑๐.๔๑	๑๒.๑๖	๑๑.๗๖	๑.๕๘	๑.๖๑	๑.๔๙
๒.๓ ภาษีการพนัน	-	๐.๐๒	๐.๘๗	-	๐.๐๐๓	๐.๑๑
๒.๔ ภาษีสูราและเครื่องดื่ม	๑๗.๖๙	๒๐.๘๓	๒๗.๙๔	๒.๖๘	๒.๗๕	๓.๕๓
๒.๕ ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ น้ำมันซึ่งทำในราช อาณาจักร	-	-	-	-	-	-
๓. รายได้จากรัฐบาล	๓๕๕.๔๑	๓๗๐.๙๔	๓๕๙.๑๓	๕๓.๘๔	๕๙.๐๒	๔๕.๓๗
๓.๑ ภาษีสรรพสามิต	๓๕๑.๔๔	๓๖๗.๕๑	๓๕๓.๗๗	๕๓.๒๓	๕๘.๕๖	๔๔.๖๙
๓.๒ ภาษีข้าวส่งออก	๓.๙๗	๓.๔๓	๕.๓๖	๐.๖๐	๐.๕๕	๐.๖๘
๔. ภาษีอากรอื่น ๆ	-	๖.๙๐	-	-	๐.๙๑	-
รวม	๖๖๐.๑๙	๗๕๖.๗๕	๗๙๑.๕๙	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กองนโยบายกึ่งคลังและภาษีอากร กระทรวงการคลัง

๕.๔ พบว่า ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนเป็นภาษีที่ทำรายได้ให้กับภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ในสัดส่วนโดยเฉลี่ย ๓ ปี ถึงร้อยละ ๔๔.๘๒ ของรายได้จากภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ และเมื่อพิจารณาถึงภาษีที่เทศบาลจัดเก็บเพิ่มพบว่า ภาษีการค้าเป็นภาษีที่ทำรายได้ให้แก่ภาษีที่เทศบาลจัดเก็บเพิ่มในสัดส่วนที่สูงที่สุด คือเฉลี่ยแล้วคิดเป็นร้อยละถึง ๔๕.๔๗ ของรายได้จากภาษีอากรที่เทศบาลจัดเก็บเพิ่มขณะที่ภาษีการพนัน, อากรมหรสพ และภาษีสุราและเครื่องดื่มรวมกันเฉลี่ยแล้วเพียงร้อยละ ๑๔.๕๓ ของรายได้จากภาษีอากรที่เทศบาลจัดเก็บเพิ่ม และสำหรับภาษีที่เทศบาลเป็นผู้จัดเก็บเองนั้นเราจะพบว่าในบรรดาภาษีประเภทต่าง ๆ ที่เทศบาลเป็นผู้จัดเก็บเองนั้น ภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็นภาษีที่ทำรายได้ให้แก่ภาษีประเภทที่เทศบาลจัดเก็บเองเฉลี่ยถึงร้อยละ ๑๓ ของภาษีอากรทั้งหมดและเฉลี่ยถึงร้อยละ ๖๔.๑๒ ของภาษีที่เทศบาลเป็นผู้จัดเก็บเอง

สำหรับรายได้ที่มีใช้ภาษีอากรนั้นจากตารางที่ ๕.๔ พบว่า ส่วนใหญ่ได้มากจากรายได้จากทรัพย์สินของเทศบาลกล่าวคือคิดเป็นร้อยละโดยเฉลี่ย ๓ ปี ถึง ๔๓.๖๓ ของรายได้ที่มีใช้ภาษีอากร รองลงไปก็คือรายได้เบ็ดเตล็ด, ค่าธรรมเนียม, ค่าปรับ ใบอนุญาตและรายได้จากสาธารณูปโภคตามลำดับ หากพิจารณารายได้จากเงินกู้ของเทศบาล ก็จะพบว่ารัฐบาลท้องถิ่นรูปเทศบาลเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีการกู้ยืมมากที่สุดในบรรดารัฐบาลท้องถิ่นรูปต่าง ๆ กัน กล่าวคือสัดส่วนเงินกู้ของเทศบาลโดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละถึง ๗๐ ของเงินกู้ทั้งหมดของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศ หรือเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๒.๑๔ ของรายได้รวมของเทศบาล ซึ่งนับได้ว่าเป็นสัดส่วนที่สูงมาก ซึ่งอาจเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความ เป็นอิสระทางการคลังของรัฐบาลท้องถิ่นรูปเทศบาลอีกทางหนึ่ง

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าเมื่อมองภาพรวมทั่ว ๆ ไปของเทศบาลทั่วประเทศแล้ว อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลท้องถิ่นรูปเทศบาลมีความเป็นอิสระทางด้านการคลังอยู่มากพอสมควรอย่างน้อยก็มากกว่ารัฐบาลท้องถิ่นรูปองค์การบริหารส่วนจังหวัดดังได้กล่าวแล้ว สำหรับข้อปลักย่อยจะได้กล่าวในรายละเอียดในบทวิเคราะห์ต่อไป

๕.๓.๔ โครงสร้างทางด้านรายได้ของสุขาภิบาล

จากตารางที่ ๕.๑๐ แสดงรายได้ของสุขาภิบาลทั่วทั้งประเทศในปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒ ดังได้กล่าวแล้วว่าสุขาภิบาลเป็นรัฐบาลท้องถิ่นหน่วยรองลงมาจากเทศบาลมีอยู่ทั่วประเทศถึง ๖๔๐

ตารางที่ ๕.๑๐ แสดงรายได้ของสาขาภิบาลทั่วราชอาณาจักร ปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒

ประเภทของรายได้	มูลค่า (หน่วย: ล้านบาท)			ร้อยละของทั้งหมด (%)		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๑. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	๗๓.๕๖	๘๖.๕๙	๗๓.๕๘	๑๔.๔๙	๑๔.๗๙	๑๑.๒๘
๑.๑ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	๔๑.๐๔	๔๗.๘๓	๓๙.๙๘	๘.๐๘	๘.๑๗	๖.๑๓
๑.๒ ภาษีบำรุงท้องที่	๒๐.๔๒	๒๔.๘๖	๒๐.๙๖	๔.๐๒	๔.๒๔	๓.๒๑
๑.๓ ภาษีป้าย	๒.๙๐	๓.๑๗	๒.๕๓	๐.๕๗	๐.๕๔	๐.๓๙
๑.๔ อากรฆ่าสัตว์	๙.๒๐	๑๐.๗๓	๑๐.๑๑	๑.๘๑	๑.๘๓	๑.๕๕
๒. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่ม	๖๒.๘๘	๘๑.๒๐	๘๙.๔๗	๑๒.๓๘	๑๓.๘๖	๑๓.๗๑
๒.๑ ภาษีการค้า	๓๑.๗๓	๔๗.๓๔	๔๗.๔๖	๖.๒๕	๘.๐๙	๗.๒๗
๒.๒ อากรมหรสพ	๒.๒๘	๑.๖๖	๒.๑๗	๐.๔๕	๐.๒๘	๐.๓๓
๒.๓ ภาษีการพนัน	๐.๐๑	-	-	๐.๐๐๒	-	-
๒.๔ ภาษีสราและเครื่องดื่ม	๒๘.๘๖	๓๑.๘๗	๓๙.๘๔	๕.๖๘	๕.๔๔	๖.๑๑
๒.๕ ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร	-	๐.๓๒	-	-	๐.๐๕	-
๓. ภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้	๑๗๓.๓๙	๑๘๖.๘๐	๑๘๖.๐๗	๓๔.๑๔	๓๑.๙๐	๒๘.๕๒
๓.๑ ภาษีสอเลื่อน	๑๖๓.๔๓	๑๗๗.๘๙	๑๗๖.๖๓	๓๒.๑๙	๓๐.๓๗	๒๗.๐๗
๓.๒ ภาษีข้าวส่งออก	๙.๙๖	๘.๙๑	๙.๔๔	๑.๙๖	๑.๕๒	๑.๔๕
๔. ภาษีอากรอื่น ๆ	๗.๑๕	๕.๔๑	๓๑.๖๓	๑.๔๑	๐.๙๒	๔.๘๕
รวมรายได้จากภาษีอากร	๓๑๖.๙๘	๓๖๐.๐๐	๓๘๐.๗๕	๖๒.๔๓	๖๑.๔๗	๕๘.๓๕
๕. ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ	๒๔.๓๐	๒๙.๓๑	๓๐.๙๗	๔.๗๙	๕.๐๐	๔.๗๕
๖. รายได้จากทรัพย์สิน	๒๕.๘๓	๓๑.๖๕	๓๔.๙๐	๕.๐๙	๕.๔๐	๕.๓๕
๗. รายได้จากสาธารณูปโภค	๐.๖๗	๐.๖๐	๐.๘๔	๐.๑๓	๐.๑๐	๐.๑๓

ตารางที่ ๕.๑๐ (ต่อ)

ประเภทของรายได้	มูลค่า(หน่วย:ล้านบาท)			ร้อยละของทั้งหมด (%)		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๘. รายได้เบ็ดเตล็ด	๗.๔๒	๕.๙๗	๗.๑๓	๑.๔๖	๑.๐๒	๑.๐๙
รวมรายได้อื่น ๆ	๕๘.๒๒	๖๘.๐๓	๗๓.๘๔	๑๑.๔๗	๑๑.๖๒	๑๑.๓๒
รวมรายได้จากภาษีอากร และรายได้อื่น ๆ	๓๗๕.๒๐	๔๒๘.๐๓	๔๕๔.๕๙	๗๓.๙๐	๗๓.๐๙	๖๙.๖๗
เงินอุดหนุน	๙๖.๘๐	๑๐๘.๒๘	๑๓๗.๑๑	๑๙.๐๖	๑๘.๔๙	๒๑.๐๑
รวมรายได้ปกติ	๔๗๒.๐๐	๕๓๖.๓๑	๕๙๑.๗๐	๙๒.๙๖	๙๑.๕๘	๙๐.๖๘
๙. เงินสะสม	๖.๓๓	๙.๔๗	๗.๘๔	๑.๒๕	๑.๖๒	๑.๒๐
๑๐. เงินกู้	๗.๘๘	๘.๔๑	๙.๖๕	๑.๕๕	๑.๔๔	๑.๔๘
๑๑. รายได้งบประมาณเฉพาะการ	๒๑.๕๓	๓๑.๔๖	๔๓.๓๐	๔.๒๔	๕.๓๗	๖.๖๔
รวมรายได้พิเศษ	๓๕.๗๔	๔๙.๓๔	๖๐.๘๐	๗.๐๔	๘.๔๒	๙.๓๒
รวมรายได้ทั้งสิ้น	๕๐๗.๗๔	๕๘๕.๖๕	๖๕๒.๕๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กองนโยบายกองคลังและภาษีอากร กระทรวงการคลัง

สุขาภิบาล โดยรัฐบาลท้องถิ่นรูปสุขาภิบาลเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีปริมาณรายได้น้อยที่สุดในบรรดา
 รัฐบาลท้องถิ่นรูปต่าง ๆ ด้วยกัน กล่าวคือรัฐบาลท้องถิ่นรูปสุขาภิบาลมีรายได้โดยเฉลี่ยคิดเป็น
 ร้อยละ ๔.๔๑ ของรายได้ ของรายได้รวมทั้งสิ้นของรัฐบาลท้องถิ่นทั่ว
 ประเทศดูตารางที่ ๕.๔ และจากตารางที่ ๕.๑๐ จะเห็นได้ว่าแหล่งที่มาของรายได้ของสุขาภิ-
 บาลที่สำคัญก็คือ แหล่งรายได้จากภาษีอากร กล่าวคือ สุขาภิบาลทั่วประเทศมีรายได้จากภาษีอากร
 โดยเฉลี่ย ๓ ปี คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๗๕ ของรายได้ทั้งสิ้นของสุขาภิบาล ขณะที่สุขาภิบาลมีราย
 ได้จากการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลกลางในรูปของ เงินอุดหนุนโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๑๔.๕๒
 ของรายได้ทั้งสิ้นของสุขาภิบาล ซึ่งนับได้ว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับบรรดารัฐบาล
 ท้องถิ่นรูปอื่น ๆ (ดูตารางที่ ๕.๑๑) จะเห็นได้ว่า เงินอุดหนุนที่รัฐบาลกลางให้แก่สุขาภิบาลใน
 แต่ละปีเป็นสัดส่วนที่น้อยมากคือ เฉลี่ยแล้วในแต่ละปีเงินอุดหนุนที่รัฐบาลกลางให้แก่สุขาภิบาลคิด
 เป็นเพียงร้อยละ ๑.๓๗ ของเงินอุดหนุนที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้แก่ท้องถิ่นทั่วประเทศ เมื่อ
 เป็น เช่นนี้อาจกล่าวได้ว่ารัฐบาลท้องถิ่นรูปสุขาภิบาลมีความ เป็นอิสระทางการคลังมากกว่ารัฐบาล
 ท้องถิ่นรูปเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่กระนั้นก็ตาม เมื่อพิจารณาไปถึงรูปแบบ
 และประเภทของรายได้จากภาษีอากรแล้วพบว่า เฉลี่ยร้อยละถึง ๕๑.๘๒ ของรายได้จากภาษีอากร
 นั้นได้มาจากภาษีประเภทที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ดูตารางที่ ๕.๑๒ และชนิดภาษีที่ทำรายได้
 ให้กับภาษีประเทศนี้สูงก็คือ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนซึ่งคิดเฉลี่ยร้อยละถึง
 ๔๔.๘๒ ของประเภทภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ ในขณะที่รายได้จากภาษีประเภทที่สุขาภิบาล
 เป็นผู้จัดเก็บเองนั้น เฉลี่ยคิดเป็นเพียงร้อยละ ๒๒.๒๐ ของรายได้ทั้งสิ้นของสุขาภิบาล ซึ่งจาก
 ที่กล่าวมาจะ เห็นได้ว่าแม้รัฐบาลท้องถิ่นรูปสุขาภิบาลจะมีรายได้จากภาษีอากรในสัดส่วนที่สูงก็ตาม
 แต่จากรายได้ภาษีอากร นั้นพบว่าได้มาจากภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็น
 ข้อสนับสนุนประการหนึ่งถึงความไม่เป็นอิสระทางด้านการคลังของสุขาภิบาล ถึงแม้ว่าสุขาภิบาล
 จะพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางในสัดส่วนที่น้อยก็ตาม แต่ยังคงพึ่งพาเงินรายได้จากภาษี
 อากรที่รัฐบาลกลางจะจัดสรรให้

เมื่อพิจารณารายได้จากภาษีอากรโดยละเอียดอีกครั้งหนึ่ง เราจะพบว่าในบรรดา
 ประเภทภาษีที่สุขาภิบาลมีอำนาจจัดเก็บเองนั้น พบว่าภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็นชนิดภาษีที่ทำ
 รายได้ให้กับภาษีประเภทนี้มากที่สุดคือ เฉลี่ยใน ๓ ปีคิดเป็นร้อยละถึง ๔๕.๑๓ ของภาษีที่สุขา
 ภิบาลเป็นผู้จัดเก็บเอง รองลงไปก็เป็นภาษีบำรุงท้องที่ อากรการฆ่าสัตว์และภาษีป้ายตาม

ตารางที่ ๕.๑๑ แสดงประเภทรายได้ของสุขาภิบาลทั่วราชอาณาจักรปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒
(หน่วย: ล้านบาท)

แหล่งที่มาของรายได้	มูลค่า			% ของทั้งหมด		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๑. รายได้จากภาษีอากร	๓๑๖.๙๘	๓๖๐.๐๐	๓๘๐.๗๕	๖๒.๔๓	๖๑.๔๗	๕๘.๓๕
๒. รายได้ที่มีใช้ภาษีอากร	๕๘.๒๒	๖๘.๐๓	๗๓.๘๔	๑๑.๔๗	๑๑.๖๒	๑๑.๓๒
ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ	๒๔.๓๐	๒๙.๓๑	๓๐.๙๗	๔.๗๙	๕.๐๐	๔.๗๕
รายได้จากทรัพย์สิน	๒๕.๘๓	๓๑.๖๕	๓๔.๘๗	๕.๐๙	๕.๔๐	๕.๖๐
รายได้สาธารณสุขโรค	๐.๖๗	๐.๖๐	๐.๘๔	๐.๑๓	๐.๑๐	๐.๑๒
รายได้เบ็ดเตล็ด	๗.๔๒	๕.๙๗	๗.๑๓	๑.๔๖	๑.๐๒	๑.๐๙
๓. เงินอุดหนุน	๙๖.๘๐	๑๐๘.๒๘	๑๓๗.๑๑	๑๙.๐๖	๑๘.๕๙	๒๑.๐๑
๔. เงินสะสม	๖.๓๓	๙.๔๗	๗.๘๕	๑.๒๕	๑.๖๒	๑.๒๐
๕. เงินกู้	๗.๘๘	๘.๔๑	๙.๖๕	๑.๕๕	๑.๕๓	๑.๕๘
๖. รายได้งบประมาณเฉพาะการ	๒๑.๕๓	๓๑.๕๖	๔๓.๓๐	๔.๒๔	๕.๓๗	๖.๖๔
รวม	๕๐๗.๗๔	๕๘๕.๖๕	๖๕๒.๕๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กองนโยบายการคลังและภาษีอากร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ ๕.๑๒ แสดงรายได้จากภาษีอากรของรัฐบาลแต่ละประเภทใน
ปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒ (หน่วย: ล้านบาท)

ประเภทภาษีอากร	มูลค่า			% ของทั้งหมด		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๑. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	๗๓.๕๖	๘๖.๕๙	๗๓.๕๘	๒๓.๒๑	๒๔.๐๕	๑๙.๓๒
๑.๑ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	๔๑.๐๔	๔๗.๘๓	๓๙.๙๘	๑๒.๙๕	๑๓.๒๙	๑๐.๕๐
๑.๒ ภาษีบำรุงท้องที่	๒๐.๔๒	๒๔.๘๖	๒๐.๙๖	๗.๘๔	๖.๙๑	๕.๕๑
๑.๓ ภาษีป้าย	๒.๙๐	๓.๑๗	๒.๕๓	๑.๐๐	๐.๘๘	๐.๖๗
๑.๔ ภาษีฆ่าสัตว์	๙.๒๐	๑๐.๖๓	๑๐.๑๑	๓.๓๙	๒.๙๘	๒.๖๖
๒. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่ม	๖๒.๘๘	๘๑.๒๐	๘๙.๔๗	๑๙.๘๔	๒๒.๕๖	๒๓.๕๐
๒.๑ ภาษีการค้า	๓๑.๗๓	๔๗.๓๕	๔๗.๔๖	๑๐.๐๑	๑๓.๑๕	๑๒.๔๗
๒.๒ ภาษีมรดก	๒.๒๘	๑.๖๖	๒.๑๗	๐.๗๒	๐.๔๖	๐.๕๗
๒.๓ ภาษีการพนัน	๐.๐๑	-	-	๐.๐๑๓	-	-
๒.๔ ภาษีสุราและเครื่องดื่ม	๒๘.๘๖	๓๑.๘๗	๓๙.๘๔	๙.๑๑	๘.๘๕	๑๐.๔๖
๒.๕ ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร	-	๐.๓๒	-	-	๐.๐๙	-
๓. รายได้จากรัฐบาล	๑๗๓.๓๙	๑๘๖.๘๐	๑๘๖.๐๗	๕๔.๗๐	๕๑.๘๙	๔๘.๘๗
๓.๑ ภาษีล้อเลื่อน	๑๖๓.๔๓	๑๗๗.๘๙	๑๗๖.๖๓	๕๑.๕๖	๔๙.๔๑	๑๒.๙๘
๓.๒ ภาษีขาส่งออก	๙.๙๖	๘.๙๑	๙.๔๔	๓.๑๔	๒.๔๘	๐.๘๙
๔. ภาษีอากรอื่น ๆ	๗.๑๕	๕.๔๑	๓๑.๖๓	๒.๒๕	๑.๕๐	๘.๓๑
รวม	๓๑๖.๙๘	๓๖๐.๐๐	๓๘๐.๗๕	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: จากตารางที่ ๕.๑๐

ลำดับ สำหรับภาษีที่สุขาภิบาลจัดเก็บเพิ่มนั้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ภาษีการค้าทำรายได้ให้กับภาษีประเภทนี้มากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ ๕๕.๑๘ ของภาษีที่สุขาภิบาลจัดเก็บเพิ่ม รองลงมาได้แก่ภาษีสุราและเครื่องดื่ม ส่วนภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ในครั้งกล่าวแล้วข้างต้นว่า ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนทำรายได้ให้กับภาษีประเภทนี้มากที่สุด และเมื่อพิจารณารายได้ที่มีใช้ภาษีอากรจากตารางที่ ๕.๑๐ พบว่ารายได้จากทรัพย์สินทำรายได้ให้กับรายได้ที่มีใช้ภาษีอากรในสัดส่วนที่มากที่สุดคือ เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๔๖.๑๖ ของรายได้ที่มีใช้ภาษีอากร สำหรับรายได้จากเงินกู้ของสุขาภิบาลนั้น จากตารางเราพบว่าเฉลี่ยใน ๓ ปี แล้ว ร้อยละ ๑.๔๔ ของรายได้ทั้งสิ้นของสุขาภิบาลเป็นรายได้จากเงินกู้ ซึ่งหากพิจารณาโดยเปรียบเทียบกับรายได้จากเงินกู้ของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศแล้วพบว่า รายได้จากเงินกู้ของสุขาภิบาลโดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละถึง ๑๕.๘๓ ของเงินกู้ทั้งหมดของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศ และจากที่กล่าวมานี้อาจชี้ให้เห็นว่า เงินกู้อาจมีบทบาทน้อยมากในอันที่จะทำรายได้ให้แก่สุขาภิบาล

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่ารัฐบาลท้องถิ่นรูปสุขาภิบาลนั้นมีลักษณะของความเป็นอิสระทางด้านการคลังมากกว่ารัฐบาลรูปเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น เพราะสุขาภิบาลสามารถหารรายได้เป็นของตัวเองได้ในสัดส่วนที่สูงกว่าท้องถิ่นทั้ง ๒ รูปข้างต้นนั้น ดังจะเห็นได้ว่าสัดส่วนของเงินอุดหนุนของรัฐบาลกลางนั้น ยังมีบทบาทไม่มากนักที่จะทำให้ท้องถิ่นรูปสุขาภิบาลต้องขาดความเป็นตัวของตัวเองไปเสียเลยทีเดียว

๕.๓.๕ โครงสร้างทางด้านรายได้ของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นรัฐบาลท้องถิ่นรูปพิเศษดังได้กล่าวแล้วในบทที่ ๒ และ ๓ ซึ่งเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีความเจริญมากที่สุดในบรรดารัฐบาลท้องถิ่นรูปต่าง ๆ กัน ทั้งนี้อาจด้วยสาเหตุหลายประการ และสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ โครงสร้างทางการคลังของกรุงเทพมหานครเองที่มีบทบาทสำคัญไม่น้อยในอันที่ทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าไปมาก ส่วนสาเหตุประการอื่น ๆ นั้นจะไม่ขอกล่าวถึง และเมื่อหันมาพิจารณาโครงสร้างทางการคลังของกรุงเทพมหานครแล้ว จากตารางที่ ๕.๑๓ พบว่ากรุงเทพมหานครเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีปริมาณรายได้รองลงมาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ถือว่าเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีรายได้มากที่สุดกล่าวคือ กรุงเทพมหานครมีรายได้โดยเฉลี่ยระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๗ ของรายได้รวมทั้งสิ้นของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศ และจากตารางที่ ๕.๑๓ แสดงรายได้ของกรุงเทพมหานครระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ พบว่ารายได้ของกรุงเทพมหานครทั้งหมดส่วน

ใหญ่ได้มาจากแหล่งรายได้ที่มาจากภาษีอากรกล่าวคือ รายได้จากภาษีอากรคิดเป็นร้อยละ ๗๑.๖๑, ๖๑.๐๙ และ ๖๔.๙๙ ของรายได้รวมทั้งสิ้นในปี ๒๕๒๐, ๒๕๒๑ และ ๒๕๒๒ ตามลำดับ หรือโดยเฉลี่ยแล้วคิดเป็นร้อยละ ๖๕.๗๓ ของรายได้รวมทั้งสิ้น ในขณะที่เงินอุดหนุนของรัฐบาลกลางที่มีต่อกรุงเทพมหานครคิดเป็นเพียงร้อยละ ๑๒.๐๘, ๑๑.๘๖ และ ๑๖.๐๒ ของรายได้ทั้งหมดในปี ๒๕๒๐, ๒๕๒๑ และ ๒๕๒๒ ตามลำดับ หรือคิดเฉลี่ยแล้วเป็นร้อยละเพียง ๑๓.๓๒ ของรายได้ทั้งสิ้นของกทม. และขณะเดียวกันที่เงินรายได้ของกทม. ที่เป็นรายได้ที่มีใช้ภาษีอากร นั้นมีรายได้คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๑, ๑๗.๐๕ และ ๑๙.๔๙ ของรายได้รวมทั้งสิ้นในช่วงเดียวกัน หรือคิดเฉลี่ยได้เป็นร้อยละ ๑๖.๑๗ ของรายได้รวมทั้งสิ้นของกทม. ซึ่งจะเห็นได้ว่ามากกว่า รายได้จากเงินอุดหนุนโดยเฉลี่ย ดังนั้นเมื่อพิจารณารวมกันระหว่างรายได้จากภาษีอากรและ รายได้ที่มีใช้ภาษีอากรเราก็จะพบว่าเป็นยอดรายได้ที่มีความสำคัญมากขึ้นกล่าวคือเฉลี่ยคิดเป็น ร้อยละถึง ๗๙.๐๕ ของรายได้ทั้งสิ้นของกทม. แต่ถ้าหากพิจารณารายได้สุทธิของกรุงเทพมหานครโดยไม่นับเงินอุดหนุนแล้วจะพบว่า รายได้สุทธิของกทม. คิดเป็นจำนวนเงิน ๑,๘๖๕.๒๐ ล้านบาท และ ๒,๔๗๒.๙ ล้านบาทและ ๒,๔๓๐.๐๑ ล้านบาท ในปี ๒๕๒๐, ๒๕๒๑ และ ๒๕๒๒ ตาม ลำดับ จากที่กล่าวมาแล้วนี้อาจเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความเป็นอิสระทางด้านภารกิจของ กทม. ที่มีอยู่ว่ามีความเป็นอิสระมากกว่ารัฐบาลท้องถิ่นรูปอื่นใด เพราะมีรายได้สุทธิมากพอที่จะ ยินยอมบนขาตัวเองได้ จากตารางที่ ๕.๑๔ พิจารณารายได้จากภาษีอากรของกรุงเทพมหานครโดยทั่วไปแล้วจะพบว่าร้อยละ ๔๘.๖๗, ๕๒.๐๕ และ ๕๔.๖๖ ของรายได้จากภาษีอากรได้ มาจากภาษีประเภทที่ กทม. เก็บเพิ่มขึ้นจากที่รัฐบาลกลางจัดเก็บอยู่แล้ว และเมื่อมองลงไปพบว่าชนิดภาษีที่ทำรายได้ให้กับภาษีประเภทนี้มากที่สุดก็คือ ภาษีการค้ากล่าวคือ ในปี ๒๕๒๐ จัดเก็บ ได้ร้อยละ ๘๖.๕๐ ในปี ๒๕๒๑ จัดเก็บได้ร้อยละ ๘๗.๑๒ และในปี ๒๕๒๒ จัดเก็บได้ร้อยละ ๘๖.๘๔ ของรายได้จากภาษีที่กทม. เรียกเก็บเพิ่มขึ้นหรือคิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ ๘๖.๘๒ ของรายได้ จากภาษีที่กทม. เก็บเพิ่ม สำหรับประเภทภาษีที่ทำรายได้ จากภาษีอากรให้กับ กทม. ใน สัดส่วนที่รองลงมาก็คือ รายได้จากภาษีอากรประเภทที่เป็นภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ กล่าว คือ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕๔, ๒๙.๖๖ และ ๒๖.๑๙ ของรายได้จากภาษีอากรรวมในปี ๒๕๒๐- ๒๕๒๒ และจากประเภทภาษีรัฐบาลกลางจัดสรรให้นั้นชนิดภาษีที่ทำรายได้ให้กับภาษีประเภทนี้มากที่สุดก็คือ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน กล่าวคือคิดเป็นร้อยละ ๙๙.๓๑, ๙๘.๔๘ และ ๙๘.๖๒ ของรายได้จากภาษีอากรประเภทที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ในปี ๒๕๒๐, ๒๕๒๑, ๒๕๒๒

ตารางที่ ๕.๑๓ แสดงรูปแบบรายได้ของกรุงเทพมหานครปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒

ประเภทของรายได้	มูลค่า(หน่วย:ล้านบาท)			ร้อยละของทั้งหมด		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๑. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	๒๗๐.๒๘	๓๑๓.๔๔	๓๕๗.๓๔	๑๒.๗๔	๑๑.๑๗	๑๒.๓๕
๑.๑ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	๑๙๖.๒๖	๒๒๔.๑๕	๒๖๓.๘๗	๙.๒๔	๗.๙๙	๙.๑๒
๑.๒ ภาษีบำรุงท้องที่	๓๗.๖๑	๕๒.๐๒	๕๙.๑๑	๑.๗๗	๑.๘๕	๑.๗๐
๑.๓ ภาษีป้าย	๒๘.๖๓	๒๘.๙๙	๓๑.๑๐	๑.๓๕	๑.๐๓	๑.๐๗
๑.๔ อากรการฆ่าสัตว์	๗.๗๘	๘.๒๘	๑๓.๒๖	๐.๓๗	๐.๓๐	๐.๔๖
๒. ภาษีที่ท้องถิ่นเก็บเพิ่ม	๗๓๙.๔๕	๘๙๒.๑๙	๑,๐๑๙.๙๙	๓๔.๘๕	๓๑.๘๐	๓๕.๒๕
๒.๑ ภาษีการค้า	๖๓๙.๖๒	๗๗๗.๓๒	๘๘๕.๗๓	๓๐.๑๕	๒๗.๗๐	๓๐.๖๑
๒.๒ อากรมทรสพ	๑๕.๙๓	๑๘.๓๒	๒๐.๙๘	๐.๗๕	๐.๖๕	๐.๗๓
๒.๓ ภาษีการพนัน	๕๓.๘๐	๕๙.๑๕	๖๗.๑๙	๒.๕๔	๒.๑๑	๒.๓๒
๒.๔ ภาษีสูราและเครื่องดื่ม	๓๐.๑๐	๓๗.๔๐	๔๖.๐๙	๑.๔๒	๑.๓๓	๑.๕๙
๒.๕ ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ น้ำมันที่ทำในราชอาณาจักร	-	-	-	-	-	-
๓. ภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้	๕๐๙.๔๕	๕๐๘.๔๐	๔๘๘.๖๓	๒๔.๐๑	๑๘.๑๒	๑๖.๘๙
๓.๑ ภาษีล้อเลื่อน	๕๐๕.๙๒	๕๐๐.๖๕	๔๘๑.๘๘	๒๓.๘๕	๑๗.๘๔	๑๖.๖๕
๓.๒ ภาษีข้าวส่งออก	๓.๕๓	๗.๗๕	๖.๗๕	๐.๑๗	๐.๒๘	๐.๒๓
๔. ภาษีอากรอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวมรายได้จากภาษีอากร	๑,๕๑๙.๑๘	๑,๗๑๔.๓๐	๑,๘๖๕.๙๖	๗๑.๖๑	๖๑.๐๙	๖๔.๕๙
๕. ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ	๕๗.๓๒	๖๔.๘๘	๙๑.๐๐	๒.๗๐	๒.๓๑	๓.๑๔
๖. รายได้จากทรัพย์สิน	๑๑๔.๑๔	๑๖๘.๗๒	๑๘๔.๒๒	๕.๓๘	๖.๐๑	๖.๓๗
๗. รายได้จากสาธารณูปโภค	๐.๓๐	๒.๐๐	๒.๕๐	๐.๐๑	๐.๐๗	๐.๐๙

ตารางที่ ๕.๑๓ (ต่อ)

ประเภทของรายได้	มูลค่า (หน่วย: ล้านบาท)			ร้อยละของทั้งหมด		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๘. รายได้เบ็ดเตล็ด	๑๑๐.๖๕	๒๕๒.๖๓	๒๘๖.๓๓	๕.๒๒	๘.๖๕	๙.๘๙
รวมรายได้อื่น ๆ	๒๘๒.๕๑	๕๗๘.๒๓	๕๖๕.๐๕	๑๓.๓๑	๑๗.๐๕	๑๙.๕๙
รวมรายได้จากภาษี และรายได้อื่น	๑,๘๐๑.๕๙	๒,๑๙๒.๒๖	๒,๕๓๐.๐๑	๘๕.๙๒	๗๘.๑๓	๘๓.๙๘
เงินอุดหนุน	๒๕๖.๓๑	๓๓๒.๘๗	๔๖๓.๕๙	๑๒.๐๘	๑๑.๘๖	๑๖.๐๒
รวมรายได้ปกติ	๒,๐๕๗.๙๐	๒,๕๒๕.๑๓	๒,๘๙๓.๖๐	๙๗.๐๐	๙๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
๙. เงินสะสม	๖๓.๓๕	๒๘๐.๖๔	-	๒.๙๙	๑๐.๐๐	-
๑๐. เงินกู้	๐.๒๖	-	-	๐.๐๑	-	-
๑๑. รายได้งบประมาณเฉพาะการ	-	-	-	-	-	-
รวมรายได้พิเศษ	๖๓.๖๑	๒๘๐.๖๔	-	๓.๐๐	๑๐.๐๐	-
รวมรายได้ทั้งสิ้น	๒,๑๒๑.๕๑	๒,๘๐๕.๗๗	๒,๘๙๓.๖๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กองนโยบายการคลังและภาษีอากร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ ๕.๑๔ แสดงรายได้จากภาษีอากรแต่ละประเภทของกรุงเทพมหานคร

ปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒

ประเภทของรายได้	มูลค่า (หน่วย: ล้านบาท)			ร้อยละของรายได้จากภาษีอากร		
	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒
๑. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	๒๗๐.๒๘	๓๑๓.๔๔	๓๕๗.๓๔	๑๗.๗๙	๑๘.๒๙	๑๙.๑๕
๑.๑ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	๑๙๖.๒๖	๒๒๔.๑๕	๒๖๓.๘๗	๑๒.๙๒	๑๓.๐๘	๑๔.๑๔
๑.๒ ภาษีบำรุงท้องที่	๓๗.๖๑	๕๒.๐๒	๔๙.๑๑	๒.๔๘	๓.๐๔	๒.๖๓
๑.๓ ภาษีป้าย	๒๘.๖๓	๒๘.๙๙	๓๑.๙๐	๑.๘๕	๑.๖๙	๑.๐๗
๑.๔ อากรการฆ่าสัตว์	๗.๗๘	๘.๒๘	๑๓.๒๖	๐.๕๑	๐.๔๘	๐.๗๑
๒. ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่ม	๗๓๙.๔๕	๘๙๒.๑๙	๑,๐๑๙.๙๙	๔๘.๖๗	๕๒.๐๕	๕๕.๖๖
๒.๑ ภาษีการค้า	๖๓๙.๖๒	๗๗๗.๓๒	๘๘๕.๗๓	๔๒.๑๐	๔๕.๓๕	๔๗.๔๗
๒.๒ อากรมหรสพ	๑๕.๖๓	๑๘.๓๒	๒๐.๙๘	๑.๐๕	๑.๐๗	๑.๑๒
๒.๓ ภาษีการพนัน	๕๓.๘๐	๕๙.๑๕	๖๗.๑๙	๓.๕๔	๓.๕๕	๓.๖๐
๒.๔ ภาษีสุราและเครื่องดื่ม	๓๐.๑๐	๓๗.๕๐	๔๖.๐๙	๑.๙๘	๒.๑๘	๒.๔๗
๒.๕ ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ น้ำมันที่ทำในราช อาณาจักร	-	-	-	-	-	-
๓. ภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้	๕๐๙.๔๕	๕๐๘.๔๐	๔๘๘.๖๓	๓๓.๕๔	๒๙.๖๖	๒๖.๑๙
๓.๑ ภาษีสอเลื่อน	๕๐๕.๙๒	๕๐๐.๖๕	๔๘๑.๘๘	๓๓.๓๐	๒๙.๒๑	๒๕.๘๓
๓.๒ ภาษีขาส่งออก	๓.๕๓	๗.๗๕	๖.๗๕	๐.๒๔	๐.๔๕	๐.๓๖
๔. ภาษีอากรอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวมรายได้จากภาษีอากร	๑,๕๑๙.๑๘	๑,๗๑๔.๐๓	๑,๘๖๕.๙๖	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กองนโยบายการคลังและภาษีอากร กระทรวงการคลัง

หรือเฉลี่ยแล้วคิดเป็นร้อยละ ๔๘.๘๐ ของภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ สำหรับภาษีที่กรม . จัดเก็บเองนั้น เป็นประเภทภาษีที่ทำรายได้ให้กับรายได้จากภาษีอากรในสัดส่วนที่น้อยที่สุดใน บรรดาภาษีประเภทต่าง ๆ กัน กล่าวคือ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๗๔, ๑๘.๒๔ และ ๑๘.๑๕ ของ รายได้จากภาษีอากรรวมในปี ๒๕๒๐, ๒๕๒๑ และ ๒๕๒๒ ตามลำดับ หรือเฉลี่ยแล้วคิดเป็นร้อย ละเพียง ๑๘.๔๑ ของรายได้จากภาษีอากรรวมเท่านั้น โดยที่ภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็นภาษี ที่ทำรายได้ให้กับประเภทภาษีที่กรม . จัดเก็บเองมากที่สุด กล่าวคือ ภาษีโรง เรือนและที่ดินทำ รายได้โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๗๒.๖๕ ของรายได้ประเภทภาษีที่กรม . เป็นผู้จัดเก็บเอง และ สำหรับรายได้ที่มีใช้ภาษีอากรนั้นจะเห็นได้ว่า รายได้จากทรัพย์สินเป็นรายได้ในหมวดรายได้ที่มี ใช้ภาษีอากรที่ทำรายได้ให้กับรายได้ในหมวดนี้มากที่สุดคือ โดยเฉลี่ยแล้วคิดเป็นร้อยละถึง ๓๖.๑๒ ของรายได้ที่มีใช้ภาษีอากร และหากเรามองรายได้จากเงินกู้อีกของกรม . จะพบว่าแทบจะ กล่าวได้ว่าไม่มีการกู้ยืมเลย ทั้งนี้อาจเป็นด้วยฐานะทางการคลังของกรม . อยู่ในฐานะที่ดีพอที่จะ มีเงินไว้จับจ่ายใช้สอย เป็นของตัวเองไม่จำเป็นต้องไปขอความช่วยเหลือจากแหล่งใด ๆ จากตารางเราจึงพบ ว่า รายได้จากเงินกู้มีเพียงปีเดียวคือปี ๒๕๒๐ และเป็นปริมาณที่น้อยมาก

กล่าวโดยสรุปแล้ว เมื่อพิจารณาภาพรวมของโครงสร้างทางด้านรายได้ของกรม . แล้วอาจจะกล่าวได้ว่า กรม . เป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระทางด้าน การคลังมากที่สุดใน บรรดารัฐบาลท้องถิ่นรูปต่าง ๆ กล่าวคือทั้งนี้เพราะกรุงเทพมหานครมีรายได้ เป็นของตัวเอง มากกว่ารัฐบาลท้องถิ่นรูปอื่นใดโดยไม่จำเป็นต้องหวังพึ่งพาเงินอุดหนุนที่จะได้รับการช่วยเหลือจาก รัฐบาลกลาง

๔.๓.๖ เปรียบเทียบรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒

จากที่กล่าวมาแล้วโดยทั่ว ๆ ไปนั้นโครงสร้างทางด้านรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นใน ทุกระดับไม่เปลี่ยนแปลงในรูปแบบ แต่จะเปลี่ยนแปลงในแง่ของปริมาณเงินรายได้ที่ได้รับเท่านั้น กล่าวคือ รายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศในปี ๒๕๒๐ เป็นเงิน ๑๑,๑๖๖.๒๔ ล้านบาท แต่รายได้ในปี ๒๕๒๒ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน ๔,๒๖๕.๕๗ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๗.๖๖ โดยเงินอุดหนุนในปี ๒๕๒๒ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๒๐ ถึง ๓,๐๐๐.๘๓ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๐.๑๐ ขณะที่รายได้จากภาษีอากรในปี ๒๕๒๒ เพิ่มจากปี ๒๕๒๐ เพียง ๗๕๕.๕๐ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๘.๕๖ โดยที่เงินอุดหนุนในปี ๒๕๒๑ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๒๐ ร้อยละ ๑๒.๕๕

และในปี ๒๕๒๒ เพิ่มจากปี ๒๕๒๑ ร้อยละ ๑๔.๖๖ นั่นคือ เงินอุดหนุนของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้น (increasing rate) ขณะที่รายได้จากภาษีของรัฐบาลท้องถิ่นทั่วประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงกล่าวคือในปี ๒๕๒๑ รายได้จากภาษีเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๒๐ ร้อยละ ๑๒.๗๕ และในปี ๒๕๒๒ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๒๑ ร้อยละ ๗.๘๐ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง (decreasing rate)

สำหรับการพิจารณาเปรียบเทียบรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นในแต่ละระดับนั้นอาศัยตารางที่ ๕.๒, ๕.๗, ๕.๑๐ และ ๕.๑๓ ทำให้พอจะสรุปออกมาเป็นประเด็น ๆ ได้ดังนี้

ประการที่ ๑ พบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีรายได้สูงที่สุดในบรรดารัฐบาลท้องถิ่นทุกระดับ กล่าวคือ มีรายได้ในปี ๒๕๒๐ ถึง ๖,๕๒๗.๗๒ ล้านบาท และในปี ๒๕๒๒ เป็นเงิน ๘,๗๘๒.๒๔ ล้านบาท ขณะที่สุขาภิบาลเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีรายได้ต่ำที่สุดคือ ในปี ๒๕๒๐ มีรายได้เป็นเงิน ๕๐๗.๗๔ ล้านบาท และในปี ๒๕๒๒ เป็นเงิน ๖๕๒.๕๐ ล้านบาท และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีรายได้เพิ่มขึ้นในแต่ละปีในอัตราที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ รายได้ในปี ๒๕๒๑ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๒๐ เป็นจำนวนเงิน ๑,๐๖๒.๕๒ ล้านบาทหรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๓.๓๐ และในปี ๒๕๒๒ เพิ่มจากปี ๒๕๒๑ เป็นจำนวนเงิน ๑,๗๘๒ ล้านบาทหรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๘.๓๒

ประการที่ ๒ พิจารณารายได้จากภาษีอากรของรัฐบาลท้องถิ่นในแต่ละระดับแล้วพบว่า ภาษีอากรของรัฐบาลท้องถิ่นรูปกวม มีรายได้จากภาษีอากรมากที่สุด กล่าวคือ ในปี ๒๕๒๐ มีรายได้จากภาษีอากรถึง ๑,๕๑๘.๑๘ ล้านบาท และในปี ๒๕๒๒ มีรายได้จากภาษีอากรถึง ๑,๘๖๕.๘๖ ล้านบาท หากไม่นับรวมกวมแล้วพบว่าในปี ๒๕๒๐ และปี ๒๕๒๑ เทศบาลมีรายได้จากภาษีอากรในปริมาณที่มากที่สุด กล่าวคือในปี ๒๕๒๐ นั้นเทศบาลมีรายได้จากภาษีอากรถึง ๖๖๐.๑๘ ล้านบาท และในปี ๒๕๒๑ มีรายได้จากภาษีอากรเป็นเงิน ๗๕๖.๗๕ ล้านบาท ส่วนในปี ๒๕๒๒ กลับพบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้จากภาษีอากรมากที่สุด ถ้าไม่นับรวมกวม กล่าวคือเป็นจำนวนถึง ๘๔๕.๔๒ ล้านบาท ขณะที่ของเทศบาลในปี ๒๕๒๒ มีรายได้จากภาษีอากรเป็นเงิน ๗๙๑.๕๘ ล้านบาท

ประการที่ ๓ ภาษีการค้าเป็นภาษีที่กวม เก็บเพิ่มได้มากที่สุดในบรรดา รัฐบาลท้องถิ่นทุกระดับ กล่าวคือ จัดเก็บได้ ๖๓๘.๖๒ ล้านบาทในปี ๒๕๒๐ และ ๘๘๕.๗๕ ล้านบาทในปี ๒๕๒๒ และภาษีค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนเป็นภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้

กทม. มากที่สุดในบรรดารัฐบาลท้องถิ่นทุกระดับถึง ๕๐๕.๕๒ ล้านบาทในปี ๒๕๒๐ และ ๔๘๑.๘๘ ล้านบาทในปี ๒๕๒๒ จะเห็นได้ว่าสัดส่วนลดลง และการที่กทม. จัดเก็บภาษีการค้าและภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนได้มากที่สุดในการบรรดารัฐบาลท้องถิ่นทุกระดับนั้น เป็นเพราะกทม. เป็นรัฐบาลท้องถิ่นที่มีความเจริญมากในทุกด้านและมีฐานะทางเศรษฐกิจดี จึงเป็นธรรมดาที่กทม. จะจัดเก็บรายได้จากภาษีทั้ง ๒ ชนิดดังกล่าวได้ในปริมาณที่มาก แต่ถ้าหากไม่นับรวมกทม. แล้วเรากล่าวว่าภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน เป็นภาษีที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้แก่เทศบาลมากที่สุดหรือเป็นภาษีที่เก็บได้ปริมาณมากที่สุด โดยที่ในปี ๒๕๒๐ พบว่าจัดเก็บได้ ๓๕๑.๔๔ ล้านบาท และในปี ๒๕๒๒ เก็บได้ ๓๕๓.๗๗ ล้านบาท

ประการที่ ๔ จากตารางพบว่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นรายได้จากภาษีประเภทที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองได้มากที่สุดในการบรรดาภาษีชนิดต่าง ๆ ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง และเป็นรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลท้องถิ่นทุกระดับยกเว้นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งนี้เพราะภาษีที่ทำรายได้ให้กับประเภทภาษีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บเองมากที่สุดก็คือ ภาษีบำรุงท้องที่ ขณะที่ภาษีป้าย, อากรการฆ่าสัตว์ยังมีสัดส่วนต่ำมากและไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง

ประการที่ ๕ จากตารางสำหรับภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่ม เราจะพบว่าภาษีการค้า เป็นภาษีที่สำคัญที่สุดของรัฐบาลท้องถิ่นทุกระดับ ยกเว้นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ภาษีสุราและเครื่องดื่มกลับ เป็นภาษีที่ทำรายได้ให้กับภาษีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเก็บเพิ่มมากที่สุด

ประการที่ ๖ ดังได้กล่าวไว้แล้วว่าเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลกลางมากที่สุดในบรรดารัฐบาลท้องถิ่นรูปใด ๆ กล่าวคือ ในปี ๒๕๒๐ ได้รับถึง ๖,๑๖๕.๔๘ ล้านบาท และในปี ๒๕๒๒ ได้รับถึง ๘,๖๗๑.๔๖ ล้านบาท ส่วนรัฐบาลท้องถิ่นที่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลกลางน้อยที่สุด ก็คือรัฐบาลท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล กล่าวคือได้รับการอุดหนุนในปี ๒๕๒๐ เป็นเงิน ๕๖.๘๐ ล้านบาท และในปี ๒๕๒๒ เป็นเงิน ๑๓๗.๑๑ ล้านบาท

ประการที่ ๗ ในบรรดารายได้ที่มีไข่ออกนั้นเราพบว่า รายได้จากทรัพย์สินของกทม. มีมากที่สุดคือในปี ๒๕๒๐ เป็นเงิน ๑๑๔.๑๔ ล้านบาท และในปี ๒๕๒๒ เป็นเงิน ๑๘๔.๒๒ ล้านบาท แต่ถ้าหากเราไม่นับรวมกทม. แล้ว เราจะพบว่าเทศบาลมีรายได้จาก

ทรัพย์สินมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับรัฐบาลท้องถิ่นรูปอื่น ๆ แล้ว กล่าวคือในปี ๒๕๒๐ เทศบาล
มีรายได้จากทรัพย์สิน ๑๑๕.๗๖ ล้านบาท และในปี ๒๕๒๒ เป็นเงิน ๑๒๑.๔๔ ล้านบาท ส่วน
รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาตนั้นพบว่า ถ้าไม่นับรวมกม.ด้วยแล้ว เทศบาล
อีกเช่นกันที่มีรายได้จากรายได้ชนิดนี้มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับรัฐบาลท้องถิ่นรูปอื่น ๆ ด้วยกัน
แล้ว แต่รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและ ใบอนุญาตยังจัดเก็บได้ไม่มากนักและไม่ค่อยจะ
เปลี่ยนแปลงสำหรับรัฐบาลท้องถิ่นทุก ๆ รูป

กล่าวโดยสรุปแล้วจากประเด็นที่หยิบยกขึ้นมาพิจารณานั้น จะเห็นได้ว่าฐานของราย
ได้และประสิทธิภาพของการจัด เก็บรายได้จากภาษีและรายได้ที่มีใช้ภาษีนั้นยังไม่มีอะไร เปลี่ยน
แปลงมากนักสำหรับรัฐบาลท้องถิ่นในทุกระดับ